

Др. Ю. ЛСОВИЙ

НАРИС ПРАІСТОРІЇ
УКРАЇНИ

Dr.G.LISOWYI

INTRODUCTION TO ANTIQUITY
OF UKRAINE

SERIES :
"THE SOURCES"

E D I T E D

by

N. S K R I P N I K
Dipl.-Ing.

" M L Y N "

London - The Hague

1976

Д О Д Ж Е Р Е Л
(A D F O N T E S)

ЗБІРНИК ПРИСВЯЧЕНИЙ ДУХОВІЙ ТА МАТЕРІАЛЬНІЙ
КУЛЬТУРІ РУСІ - УКРАЇНИ

Число II

Редактор: М. СКРИПНИК, Дипл.-Інж.

Видавництво „МЛН“

Лондон - Гага

1976

© Copyright by
N. SKRIPNIK
P.O. Box 4996, The Hague 2040
The Netherlands

П О Д Я К А

На видання вибраних творів Пана Др.Ю. ЛІСОВОГО, головне на теми Праісторії України, ми одержали ласкаву допомогу від Високоповажаних :

1. Пана Др.М.ВАСИЛІКА, з Австралії, в сумі трьохсот доларів американських
2. Пана Йосила та Пані Анастасії БІЛОВУСІВ, зі Сполучених Штатів Америки, в сумі трьохсот доларів американських.

Вважаємо нашим приємним обов'язком висловити щиру подяку дорогим жертводавцям і починаємо намічену серію публікацій „НАРИСОМ ПРАІСТОРІЇ УКРАЇНИ”.

На виразне бажання автора, Пана Др.Ю.ЛІСОВОГО його наукові розвідки й статті мають бути складовою частиною розпочатого нами видання збірників „ДО ДЖЕРЕЛ”, присвячених духовій та матеріальній культурі Русі - України.

За Видавництво „М Л И Н”

М. Скрипник
(М. СКРИПНИК)

М. СКРИПНИК

МОЛИТВА РУСИЧА

Дажбоже! Славлять Тебе внуки!
Пошли нам меч — у дужі руки!
У розум — дум Твоїх величність,
В серця — любов і доброзичність.

Храм Рідній Вірі та Закону
Воздвигнуть дай : Душ Охорону!
Щоб волі й правди заповіти
Тримали — як зірки орбіти.

Навчи: не жалувать собою!
Натхни: посвятою до бою,
За побратимів, близніх, рідних —
На смерть ставать — проти негідних!

Коли-ж — за Честь Землі й Народу —
Впадем — нескорені — до поду,
Дажбоже! Привітай нас в Наві!
Дай жити вічно — в Матірславі...

Лондон, 28.XI.1969

На виразне побажання Др. Ю. Лісового друкуємо цей вірш, як "мотто" до його публікацій на теми Правосторонії України, що мають з'явитися у В-ві "МЛІН".

РУСИЧ У ЗБРОЇ
з „Товстої Могили“

Др. Ю.ЛІСОВИЙ

НАРИС ПРАІСТОРИИ
УКРАЇНИ

Видавництво „МЛН“

Лондон - Гага

1976

Др. Ю.Лісовий

І. В С Т У П

Наука археології поділяє резултати своїх дослідів на певні археологічні періоди, які хронологічно слідують один за другим. Поділ на періоди відбувається на підставі знахідок матеріальної культури в розкопках, які мають особливі, характерні для кожного періоду відмінні ознаки, притаманні виключно цьому періодові. Кожний період, зного боку, поділяється на різні культури, що виявляють певні варіанти і, звичайно, мають назви тих місцевостей, де ці варіанти в знахідках вперше стали відомими. Подаємо цей загально принятий поділ в головних рисах:

1. ПАЛЕОЛІТ, або стародавній кам'яний вік. Час — від 700.000 до 15.000 років старої ери. Тип людей — неандертальський, їхня культура — мустієрська. Від 50 тисяч років строї ери в Україні виродилися білі люди, яких називають „гомо сапієнс” — „розумна людина”. Ці люди вдосконалили спосіб обробки каміння. За новим способом обробки каміння палеолітичні культури називають: оріньцькою, солютрійською, магдаленською. Цих людей називають також кро-маньйонцями.
2. МЕЗОЛІТ, або середня кам'яна доба. Вона триває від 15.000 років старої ери до 8.000 років ст. ери. Мезоліт є перехідною добою від дикунства до цивілізації, від первісного економічного паразитизму до продуктивного способу життя. Палеолітична людина не продукувала харчів у точнішому розумінні того слова. Мезолітична людина зачала освоювати звірів і зачала заводити культивування їстивних зерен. Мезолітичну культуру називають тарденозькою.
3. НЕОЛІТ, або новий кам'яний вік, що тривав від 8.000 до приблизно 1.200 років старої ери. Головними культурами в цім періоді були епохи міді та бронзи, до яких належить найбільш видатна культура Трипілля. Біля 1.200 старої ери на просторах від Кавказу по Альпи, Швайцарію та Рен зачинає зарисовуватися однородна залізна культура.

ІІ. НАЙСТАРШІ СЛІДИ ЛЮДИНІ В УКРАЇНІ

Найстарші сліди людини в Україні знайдено з перед 300.000 років старої ери. Найстарше життя в Україні йшло безперебійно тому, що в Україні не було льодовиків, як в північній, середній та західній Європі, де життя людини розвинулося на десятки тисячеліть пізніше. Від приблизно 170.000 років ст. ери до 50.000 років ст. ери люди, які жили в Україні, були неандертальського типу. Вони створили т.зв. мустієрську культуру. Вони вживали оруддя з грубо обтесаного каміння, з рогів і костей. Ці люди жили у більших стадах. Вони мали теж якусь релігію і власну організацію. Це видно з того, що своїх небіжчиків вони хоронили за певним обрядом, клали біля них їхні прикраси, зброю і т.п. Раса неандертальців вигинула. Яких 40.000 років тому з'явилася в Україні біла людина сучасного типу, яку називають оріньцькою, кро-маньйонською,

соляні рійською, чи магдаленською. Між цими назвами нема суттєвої різниці. Люди, які 40.000 років тому виродилися в Україні, належать до типу „гомо сапієнс” – „розумна людина”. Найважніше, що ці люди білі.

В Україні від тих часів знайдено дуже багато осель і цвинтаріш. Наприклад у Василівці біля Дніпра, біля порогів знайдено цвинтаріще з добре захованими 44 кістяками. Релігійний, похоронний обряд цих людей з перед 40.000 років слідний з того, що всі кістяки були в ямах, у скулениму положенні і всі були посыпані охорою, червоною залізною фарбою, яка мала символізувати життедайну кров.

Давні оселі та цвинтаріща були розміщені переважно в дірочках таких рік як Дунай, Дністер, Дніпро, Дон, Десна та інші.

Наявність цвинтаріш і осель з палеоліту доводить, що люди в Україні вели осілий спосіб життя вже від так великої давнини, як 40.000 років тому. Досі, звичайно, була думка, що давні люди в Україні вели виключно кочовий, мандрівний спосіб життя. Показують, що, маючи постійні оселі, ці люди мусіли мати й постійне джерело харчів. Ці люди харчувалися м'ясом і рибою, це дається встановити зі знахідок костей і остей по їх кухонних ямах, які не перегнили. Ясно, що людина не буде жити, коли її годувати лише м'ясом. Людина мусить мати і ростинний харч. Давні люди їли напевно горіхи, овочі, ягоди, гриби, теж різні корінці, які вигребували зі землі та насіння ростин.

ІІІ. ПОЧАТКИ ОСІЛОГО ХЛІБОРОБСТВА

Тому, що ці люди жили у постійних селищах і тому, що вони вміли вже логічно думати, треба припустити, що вже 40.000 років тому ці люди догадалися до того, що їм треба присвоювати, як запас харчів, деяких звірів, або культивувати біля своїх хат деякі корінці, овочеві дерева, чи рослини, насінням яких можна заспокоїти голод.

У нас ставлять запровадження загального хліборобства на яких 7-8 тисяч років тому, бо з тих часів знайдено мотики, зернотерки, серпи і т. п. Але початки хліборобства у нас належить перенести бодай у мезоліт, яких 12-15 тисяч років тому, бо з тих часів знайдено приладдя з каміння, які надавалися для вжитку у примітивному хліборобстві. Це своєрідні сапи з оббиваного каміння, мотики з рогів, знайдено теж величезне число мікролітів, дрібних крем'яних зубців, які могли вживати для вироблювання найраніших серпів.

Найстарші селища палеолітичної людини в Україні показують, що ці люди були дуже прив'язані до своїх осель. Їхні хати були різної величини. Найраніші були округлої, або овальної форми, будовані на поверхні землі з колів застремлених в землю, чи з кливаків і костей мамутів. Хати накривали шкірами або шуваром. В нутрі таких хат було одно, або двос вогнищ. Якщо така хата згоріла, чи розсыпалася зі старости, то на тому самому місці палеолітичні жителі України ставили нову. З наверстування залишків у хатах дається встановити, що десятки поколінь не рухалися з місця. Таке було в Мізині над Десною, в Пушкарях, Тимонівці, біля Новгорода Сіверського, біля Вороніжа, в Костенках, Боршеві, над Доном, в Києві.

В Амвросіївці в південній Україні в кухонних ямах знайдено кістки півзахоронені І. ОСО турів. В Києві на Кирилівці кости 67 мамутів. Це вказує на те, що селища палеолітичних людей були досить людні, що вони були організовані. В тих селищах

знайдено багато культових предметів, як фігуринки звірів і людей, різьблені з костей і кливаків мамутів, або з каменя — отже з того можемо уявити собі, що в них були майстри — різьбарі, були священики, лікаřі, вожді. Вожді мали вже українські неандертальці. Вождів хоронили у величавих могилах. Пр., в Костенъках над Доном гробовець вождя збудували з костей мамута. Небіжчик сидів з підкуленими ногами. Його гробовець був висипаний жовтим піском. Гробовець прилягав до хати небіжчика.

З рисунків з тих часів, 30-40 тисяч років тому, знаємо, що жінки вже тоді ходили в убраних, волосся гарно причісували, носили кільчики, намиста, прикраси на руках, отже їхня особиста культура й охота подобатися була велика.

З тих часів знайдено в Україні нарізаний на кливаку мамута на диво точний календар.

ІУ. ПОЧАТКИ ХЛІБОРОБСТВА В ІНШИХ КРАЇНАХ

Україна багата на природні харчі, тому в Україні перехід від паразитного до продуктивного способу життя проволікається. Розділ між палеолітом, мезолітом і неолітом не так виразний, як у інших країнах, де боротьба за існування, за харчі, набирала різких форм. В Україні можна було знайти харчі без важкої праці.

Люди, які жили в півпустинних краях, таких, як Єгипет, Палестина, Месопотамія, мусіли вести боротьбу з природою, мусіли промишляти, мусіли важко працювати, щоби забезпечити себе харчами. В Україні аж до наших часів було подостатком готових, природних харчів. На них не треба було працювати. Тому сліди переходу людини від паразитної до продуктивної господарки в орієнタルних краях помітні від їх первого дня, в Україні вони непомітні. Сліди хліборобства в орієнタルних краях помітні від 9.000 років тому (Ярмо, Яруга). В Україні невиразні сліди вказують на мезоліт, як початок хліборобства, тобто на 12-15 тисяч років старої ери. Хліборобство в Орієнті, в Месопотамію, Палестину, Єгипет занесла європейська, мезолітична (Тарденозька) людина.

Досі втерлося в науці тентативне переконання про те, що хліборобство вперше завели в Орієнті, в Месопотамії, Палестині, Єгипті. Це основували на здогаді, що в Орієнті росла дика пшениця, а звісно, пшениця є нині основним продуктом хліборобства. В дійсності ж дикої пшениці ніколи в світі не було. Це штучно й пізно виплеканий гібрид. Щоб виплекати пшеницю через скрещування насінніх трав, треба було мати на се довголітній хліборобський досвід і відповідні кліматичні умовини. Таких умовин в Орієнті не було, але ці умовини були в Україні. Першими істинними зерновими рослинами був ячмінь, просо й овес, потім жито, всі ті ростини були в Україні, а пшениця з'явилася пізніше. Досі не вдалося встановити, які дики трапили були батьками пшениці.

У. ШТУЧНІ, УПЕРЕДЖЕНІ ТЕЗИ ФАЛЬСИФІКУЮТЬ ПРАІСТОРІЮ УКРАЇНИ

Праісторію України дотеперішні вчені (переважно Москалі та Німці) розробляли таким способом: ставили наперед (а приорі!) якусь штучно вигадану тезу, а потім до неї нагинали українську праісторичну й археологічну дійсність.

Найбільш шкідливою штучною тезою треба вважати цілковито безпідставне припущення про зміни населення в Україні. Ця штучна гіпотеза була ніби-то "наукова" обґрунтована Москалем Городцевим в такий спосіб: Палеолітична людина живилася виключно мамутами. Коли підсоння в Україні занадто потепліло, мамутам стало загарячо і вони посунули на північ і за ними на північ посунула палеолітична людина з України. Україна опустіла... У такій, наче б то зовсім "невинній та науковій" тезі, як за мамутів, приховалося тенденційне зазіхання Москалів доказати, що мешканці сучасної Московщини це первісні автохтони України (Русі!). Москалі завзялися доказувати, що Україна була і є колискою Москалів і тому лише Москалі мають "історичне" право на Україну...

Як відомо, український вчений археолог проф. В. Щербаківський був учнем Москала Городцева і, на превеликий жаль, перевняв цілковито штучну й шкідливу гіпотезу Городцева та навіть ще далі розвинув її. Думки проф. В. Щербаківського такі: По відході найстарших палеолітичних автохтонів з України в Московщину, Україна була пустарем довгий час. В тому часі в Орієнті процвітала висока цивілізація. Там наступив поділ супільства на панів і на рабів. Притиснені жорстокими панами раби тікали з Орієнту в порожню Україну і стали там поселюватися. Орієнタルні раби принесли зі собою пшеницю в Україну і новий, хліборобсько-осілий спосіб життя. Ці раби були короткоголові, арmenoїди, отже тої самої раси, що й їхні і це вони створили в Україні Трипільську культуру, яка тривала 2000 років. Зайдів з Орієнту, які дуже розмножилися в Україні, знищили нові зайди зі Заходу, кентумові Германі з Тюрингії, так звані "люди воєнних сокир", чи "шнурники", як їх називають в археології. Германських зайдів знищили нові зайди ірано-монгольські Скити, Скитів знищили іранські Сармати, Сарматів Готи, Готів - Гуни, Гунів - Анти, які були Гранцями, Антів - Шведи, які називалися "Рус". На кінець шведську, германську Русь опанували нащадки тих палеолітичних автохтонів з України, які 30-40 тисяч років тому вимандрували з України за мамутами в Московщину. Так, за теоріями професора В. Щербаківського, історичний круг вищої справедливості замкнувся...

Ціла ота "історична теза" биведена штучно від невинної згадки за мамутів. Професор В. Щербаківський голосив теорію "ФОРМАЦІЇ" Українського Народу, тобто він твердив, що кожночасна зміна населення не була стопроцентова, не була цілковита. Нові наїзники на Україну не виризували старого населення докорінно. Вони все оставляли невелике число людей, як своїх рабів. В такий спосіб, за увесь час витворилася в Україні верста рабів, як залишок з усіх наїзників, як їх мішанина і з тих рабів-недобитків і "сформувалися" Українці нинішнього дня. Москаль Городцев, який голосив того роду "наукові" теорії про Праисторію Української Землі, знат докладно, що і для чого він говорить, чого він хоче, чому і на що він так говорить. Москаль Городцев не був настільки дурним, щоб не знати про те, що в його "тезах" нема й тіні історичної правди. Що в тих теоріях не може бути правди видно кожному, що хоч трохи запізнався з Праисторією України. Але отакі, Москальями сугеровані "тези", є до нині основою нашої української (і то наїв'язь з претензіями на "патріотичність" і "вільність") псевдо-наукової історіографії...

Професор В. Щербаківський говорив, що в Україні був лише палеоліт, який закінчився з переходом населення з України в Московщину.

Професор В.Щербаківський не признавав існування мезоліту в Україні, а неоліт зводив до пізньої колонізації малоазійськими арменоїдною раси (Жидами) людьми.

УІ. ОБ'ЄКТИВНА АРХЕОЛОГІЯ ДОВОДИТЬ АВТОХТОННІСТЬ І НЕЗМІННІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Однаке, в Україні ніколи не було пустки і не було змін населення.

Та сама палеолітична людність витворила мезолітичну цивілізацію та неоліт. На це, що населення не мінялося, вказують кістяки, а теж предмети їхньої матеріальної культури, як сокири, списи, ножі, то що. Для всіх археологічних епох в Україні ці речі є одного типу. Одного типу були й особисті прикраси, а найважніше – однаковий похоронний обряд. З давніх тисячеліть нема писаних документів, але каміння, яке нам заховала наша Земля, говорить виразніше, як писана книжка.

Мусимо мати на увазі, що дослідів в Україні не робили українські вчені. Україну перерили і все ще в ній риються не об'єктивні вчені, а чужі й тенденційні, тобто ворожі до України, агенти її окупантів і поневолювачів. Вони по своєму пояснюють знайдені ними в археологічних розкопках предмети, замовчують або й нищать небажані їм документи, а решту на своє натягають. Зі знайдених золотих предметів в курганах України чужі вчені та їхні помічники розікрали 95 відсотків. Безцінні свідки нашого минулого вони з під руки продавали (головне золоті скарби) Жидам на перетоплення.

Для праисторії дуже важним джерелом відомостей є поховання, бо цвинтаріща й могили в Україні найкраще збереглися. Населення України мало кілька похоронних обрядів. Найстарший, ще з палеоліту, який вдалося віднайти, це хоронення небіжчиків в ямах, звичайно, у скullenому положенні та посыпуванні їх охрою. Цей спосіб хоронення пошириений по всій Україні. Цей обряд держався десятки тисячеліть. Присипували охрою палеолітичні й мезолітичні Українці – в неоліті, за хліборобської доби, Трипільці зачали спалювати своїх мерців, але хліборобське населення лівобережної України (на схід від Дніпра), відоме в археології під назвою „ямної культури”, хоронило своїх мерців так само як і їхні палеолітичні предки, тобто їх клали у ями у скullenому положенні та присипали охрою. В бронзової добі „шнурочки“ хоронили мерців теж у скороченому положенні, або їх спалювали. У скороченому положенні з присипуванням охрою хоронили люди „катакомбної культури“ і люди „зрубної культури“, тобто Скити. Основний похоронний обряд в Україні протягом майже 50.000 років залишився таким самим. Різниці були, але не суттєві. Пр., палеолітичні люди хоронили небіжчиків в плоских ямах, над якими не знайдено насипів. Люди „ямної культури“ зачали висипати кургани над могилами. Люди „катакомбної культури“ влаштовували своїм небіжчикам кількакімнатні підземні помешкання. Люди „мегалітичних могил“ мурували мерцям кам’яні підземні палати, клали мерців в кам’яні скрині (цисти), обгороджували місця їх поховань величезними каменюками за магічним, чи астрономічним взором. Це кромлехи. Люди „зрубної культури“ будували небіжчикам підземні домовища „в зруб“ з тесаних, дерев’яних колод.

За бронзової доби завели в Україні сипання високих курганів. Курганів в Україні було грубі десятки тисяч. В цих

лежать поховані Володарі давньої України, племінні Князі, знатні люди. Зроблення гробівця, висипання гори над мертвим, вимагало великого числа людей та праці. Ясне, що таких поклонів не робили кожному.

В переважаючій більшості українських курганів поховання родинного типу. В деяких курганах знайдено 40-50 небіжчиків, похованих на протязі сотень років. Це все люди одного роду, це династичні поховання. Вони часто навіть з різних археологічних епох інвентар могил все однаковий, біля небіжчика клали його зброю, прикраси, предмети щоденного вживання, харчі. В деяких могилах біля трупа основного небіжчика, пана, лежить труп раба, або рабині, яких могли вбити обрядовим способом, або які могли поповнити самогубство з прив'язання до своєго пана і з вірою в те, що зі смертю переходятять десь у другий, іншовимірний світ.

В місцевості Войцехівка на Волині, над річкою Случ, знайдено величезний гробівець, збудований з мегалітичних каменів. За інвентарем встановлено, що це могила володаря, можливо племінного князя людей культури „Глобулярних аморф“ (відміна людей „боєнних сокир“, взглядно „шинуровиків“). В могилі похованій муштина в сидячому положенні, це основний мерлець. Обабіч нього лежало дві молоді жінки у скеленому положенні, звернені до себе лицем. Біля жінок по двоє малих дітей і трупи молодої дівчини та юнака. Всі небіжчики, за віймком основного муштини, що сидів під стіною, були присипані охрою. В окремій прбудівці до гробівця лежав горілиць у скеленому положенні ще один мужеський кістяк.

УІІ. ПОЛЬСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ГРОБІВЦЯ У ВОЙЦЕХІВЦІ

З приводу знахідки у Войцехівці вчені роблять здогад, що Україні в тому часі був звичай, за яким, коли помер голова родини, то вбивали й хоронили разом з ним всіх членів його родини. Таке написав найбільший сучасний „спеціаліст“ від археології України, Поляк професор Тадеуш Сулімірський. Логіка каже, що такий закон неможливий. Це довело б до цілковитого винищення населення протягом 50 - 60 років. Вмер чоловік, перебили й поховали з ним цілу його родину. Вкінці осталася б, хіба, якась одна родина, якої вже ні кому було б перебити, отже останній чоловік мусів би поповнити самогубство...

Похорон у Войцехівці може бути наслідком якоїсь трагедії. Може це була династична масакра, на взір винищення царської родини більшевиками. Ясне, що такого рода „законів“ не завів би у себе ніякий народ. Це протиприродне. Люди хочуть продовжувати своє життя у своїх дітях. Залишки з праисторичних часів вказують на те, що первісні люди найбільше дбали про збереження свого роду і про те, щоби їх рід був як найбільший. Всі первісні релігії зосереджені біля культу родючості. Жінки й мушки носили амулети, які допомагали б їм родити й виховувати дітей. Ніякий батько, ніякий рід, ніяке плем'я не видало б закону, який засуджував би його на біологічне самовинищенння. Говорення про такого роду „закон“, чи звичай, є показом того, якими способами послуговуються чужинці з титулами „професорів“ на те, щоб нас, наших предків, представляти в так званих „наукових дослідах“ гіршими за звірів.

Знаємо теж зі сучасності, що трапляються родинні трагедії жахливих розмірів. Пр., збожеволів чоловік, чи жінка доведе його до розпуки - чоловік бере сокиру й мордує цілу свою родину і самого себе

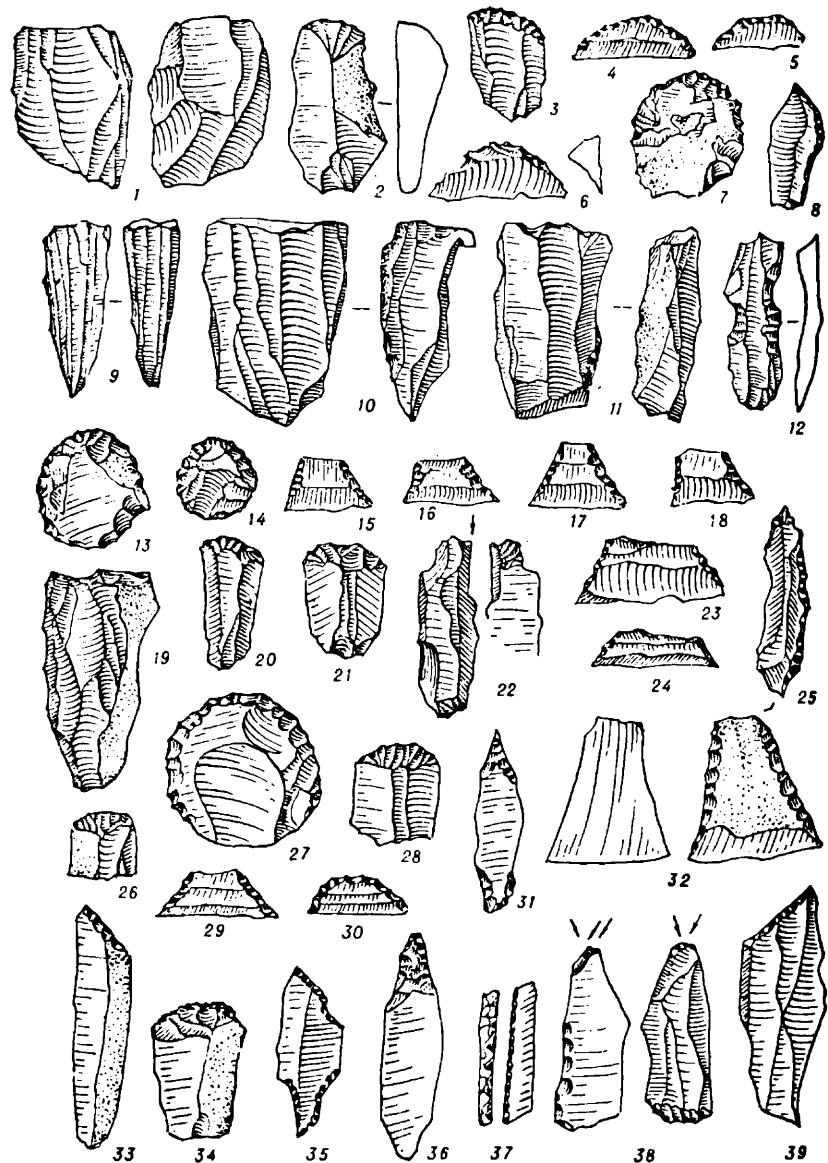

Рис. 22. Крем'яний інвентар мезолітичних стоянок Української РСР:
1—8 — Білолісся; 9—18 — Гіржове; 19—25 — Осокорівка; 26, 31—39 — Корост; 27—30 — стоянки Сіверського Дніця.

Можливо, що похорон у Войцехівці є слідом такої людської трагедії в родині племінного волинського князя. Можливо, що її спричинив муштина, що сидить при стіні гробівця і якого не посипали охрою. Непосипання охрою одного мерця і то найважливішого, мусіло мати важну причину. Не можна теж не брати під увагу, що цю родину знищила пошестя. Здогадів може бути багато.

УІІІ. СЛІДИ МЕЗОЛІТИЧНИХ ОСЕЛЬ В УКРАЇНІ

Мезолітичних осель в Україні знайдено велике число. Згадаємо деякі з них: На Криму Кукарек, Сюрен, Мурзак Коба, Шан Коба. Над південним Богом: Заньківці біля Гайсина і Володимиривка, Резина між Богом і Дніпром, Кіловий сстрів біля порогів, Василівка, Осокирівка, Волоське, Каюри над долішнім Дніпром, Кам'яна Могила. Над горішнім Дніпром біля Новгорода Сіверського Гренськ, Піщаний Рів, Змиячка. Багато мезолітичних осель біля Вороніжа, поздовж Десни, над Дніром і Маничем. Так само на Поділлі, на Волині, на Кубані, на Чорноморському Побережжі. Мезолітичні культури нинішньої України в'яжуться з мезолітом Середньої Європи, Німеччини, Польщі та Близького Сходу. В мезолітичних цвинтаріях расово більш, кро-маньйонський тип людини, те саме населення, яке було там від 50.000 років тому. Небіжчики лежать у скеленому положенні і присипані охрою. Селища мезолітичних людей стратифіковані, т. з. люди жили у них ще з палеоліту, нові хати будували на тому самому місці, де була їх стара хата. Селища занимали з покоління в покоління. Один погляд на карту число I з пам'ятками палеоліту та мезоліту недвозначно доводить, що мезолітичні оселі знаходяться на тім самім місці, що й палеолітичні.

Це є найліпшим доказом, що в Україні не було зміни населення. Та сама палеолітична людність створила, шляхом природної еволюції до вищих форм життя — мезоліт.

Хліборобство є витвором мезолітичних людей в Україні, які це започаткували.

В мезоліті зачали виробляти глиняні глечики, на які наносили орнамент зубами гребнів. Найраніші горшки з України відомі в науці під назвою „гребінчастої кераміки“. З уваги на велике територіальне розселення людей з „гребінчастої керамікою“ їх культури відомі теж під назвами протофінська, мазовецька, дніпровсько-полабський простір. ^{помірення}

ІХ. ГРЕБІНЧАСТА КЕРАМІКА ТА ІІ ПОШИРЕННЯ

Гребінчаста кераміка виникла в обсягу серединнього Дніпра і Дніця, поширилася звідси по всій північній Україні, через нинішню Білорусь і Польщу, дійшла у Прибалтику. Важніші досі знайдені оселі людей гребінчастої кераміки в Україні — це Ізюм над Дінцем, Каленське над Мостищем на Волині, Бондариха над Дінцем, Вита Литовська, Микільська Слобідка біля Києва, Земдар (Серово) у Східній Прусії. Кремінні предмети у людей, що орнаментували горшки гребенем, були Тарденозькі. Найстарше поселення людей цієї культури знайшли на Сурському Остріві за порогами і над південним Бугом. Гребінчаста кераміка в'яжеться з Подунав'ям, з Угорщиною — там з неї вийшла неолітична культура Кріш-Кириш. В обсяг гребінчастої культури входить простір озер Ільменського, Онега, частина Фінляндії і Валдайські гори. Поступово культура гребінчастої кераміки переходить у культуру Трипілля.

Це слідне зі знахідок в Каленському і в Микільській Слобідці. Гребінчастий орнамент на горшках задержався в Україні дуже довго. На Волині і на Київщині він був ще у бронзовій добі. В знахідках в Пиляві, там, де Тетерев впадає до Дніпра гребінчастий орнамент знайдено на виробах "людей глобулярних амфор" (відміна "людей бойових сокир").

Осередки гребінчастої кераміки в Подніпров'ю: Чаплі, Микільське, Маріївка, Вовнихи, Собачки, Каври, Маріупіль, Александрія. В цвинтаріщах тої культури знайдено від 30 до 130 неперегнилих кістяків. Всі мерці посипані охрою, але лежать різно, є скорчені, є і випрямлені. Біля мерців знайдено намиста з проверчених зубів оленів. Ці люди деколи товкли горшки на могилах і присипали їх землею. Усі кістяки кроманьйонські, тобто білі, європейські. В могилах мезолітичних мерців часто знаходять кам'яні, різьблені булави. Знак, що в тих могилах поховані князі, чи воєнні начальники. Подібні булави знайдено пізніше на Кубані в т.зв. майкопських, царських могилах з бронзової доби, в деяких "катакомбних" похованнях.

З "гребінчастої кераміки" вийшли неолітичні культури дунайців, трипільців, ямна культура.

Х. Н Е О Л I Т И Ч Н А Д О Б А

Мезоліт скінчився в Україні біля 8.000 років тому. В новій, слідуєй добі, яка називається неоліт, люди в Україні перейшли до посиленого хліборобства. Неолітичні оселі виросли з давніх мезолітичних, але в тому часі повстало теж велике число нових хліборобських селищ на урожайних землях. Неолітичне населення називають за провінціями Дунайцями, Кріш-Кириш, Кукутенцями, Трипільцями та ін. За Дніпром хліборобів неоліту назвали "ямною культурою". Україна трипільського часу мала більше сіл, як їх має нині. Хліборобське населення в деяких місцевостях спалювало своїх мерців, а в деяких закопувало. Трипільці переважно спалювали своїх мерців, "ямні люди" хоронили в ямах у скуленому положенні й присипували мерців охрою за давнім ще палеолітичним звичаєм. Трипільці закопували попіл з мерців у ямах. Якщо мерлець на кострі не зовсім прогорів, то його кості складали в яму в скуленому положенні й присипали їх землею.

Типовими для неоліту, для Трипільців в Україні є поселення Незвисько в Галичині, Глиніще біля Брацлава, Башків Острів, Самчинці, Заньківці, Сороки. У Незвиськах в ямі знайдено перепалений кістяк у скорченому положенні.

Неолітична господарка цієї доби основана на управі ріллі і на годівлі худоби. На Захід від Дніпра годували переважно корів, на Схід від Дніпра овець. Західні хлібороби вживали волов'я як тяглову силу. На Схід від Дніпра українські хлібороби освоїли коней і вживали коней до їзди верхом і до тягнення возів. Перших возів зачали вживати поміж Дніпром і Доном. Східна Україна, за Дніпром, це рівнина, степ, це безмежні, відкриті простори. На тих просторах треба швидкого транспорту. Віл, якого вживали в Західній Україні ще з мезоліту для транспорту за повільний. Тому східні Українці освоїли коня для їзди верхом, для кращого наглядання за стадами. Зробили теж і віз.

Так західне, як і східне населення, хлібороби, жили по постійних оселях, з яких багато було дійсними містами. Пр. Володимирівка над Синюхою, притокою Бога, мала поверх 200 домів. Позділ хліборобського, неолітичного населення України на "Трипільців" і "Ямних", на західних хліборобів і східних непра-

вильний, бо ці культури перемішуються. Ямна культура простягалася на всі давні українські землі, на всі ті землі, які від палеоліту занимала біла, кроманьйонська людина. Залишки ямної культури є в Румунії, на Балканах, в Угорщині, в Польщі, в Німеччині, в Ютландії. В Голляндії в багні знайдено залишки українського возу, на якому заїхали колись давно ямні люди зі східного Задніпров'я аж туди.

XI. ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА

Українські сіяли ячмінь, просо, овес, жито, а пізніше гібридували пшеницю. Найважнішою признакою хліборобів є глиняні горшки.

Трипільці прикрашували свої горшки гарними взорами, спершу на різними, пізніше горшки розмальовували кількома красками. Трипільська кераміка є їх найважнішою характеристикою. По їхніх горшках діється прослідити їхні міграційні впливи й рухи. Трипільські мальовані горшки знайдено досі в таких віддалених від України краях, як Тессалія, Єгипет, Палестина, Еlam, Мала Азія, Закавказзя, Індія та Китай.

Типовими для Трипільців є теж вотивні фігурики звірів і людей. В більшості ці фігурики зроблені з глини, а в них є запечені зернятка пшеници. Зернятка пшеници мали магічне значіння в культі плодовитості. Фігурики людей та звірів, що їх виробляли українські хлібороби, такі самі, як і мінойські фігурики на Креті та на Егейських островах. В селищі Олександровка знайдено більше сотні вотивних трипільських фігуриночок, деякі фігурики стоячі, деякі сидять на майстерно вироблених кріслах.

Населення України в неоліті расово однородне, таке саме в Галичині, як і в Криму, в Подунайщині, на Кубані, між Дніпром і Дністрем, на Підкавказзі.

Трипільці жили по великих хатах патріархальними родинами. В одній хаті часто до 50 чоловік. Кожна трипільська хата мала одну кімнату, призначену для релігійного культу. Ця кімната була звернена до Сходу. У східній стіні було кругле віконце, що символізувало сонце, у віконці перехрестя. По середині культової кімнати був низький вівтар, зроблений у формі рівнораменного хреста. На кінцях хрестових рамен були заглиблення, в які постійно клали жертви зі зерна й хліборобських продуктів. Положення хреста по середині хати було таке, що на початку й при кінці літа на нього все падали промені зі сходячого сонця.

Хрест є найбільш типовим трипільським культовим предметом. Культ хреста зародився в Україні ще десь в палеоліті. Наші вишивки хрестиками це прадавні, ще з палеоліту, магічні знаки. Це найстаріші гієрограми, святі знаки, найстаріші записані щоденні молитви, яких ми нині вже не вміємо відчитати. Це, що хрест став у нас культовим предметом, можна пояснити тим, що він показує чотири сторони світу й чотири виміри в первісних віруваннях: Боже небо, землю, водяне царство й підземне царство мерців.

Дунайсько-трипільські хлібороби спершу хоронили своїх мерців у ямах у скеленому положенні й присипали їх охрою. Такі поховання знайшли в Сербії, на Моравах, в Долішній Австрії. При цих кістяках дунайсько-трипільська по формі кераміка зі старовинним українським спіральним орнаментом, що символізує змію, як охорону від нечисті. Ця кераміка була пізніше питомою для скитських Пелязгів на Балканах перед Греками. З поширенням колонізації Пелязги занесли ту кераміку на Кіклади, в Анатолію.

Дунайсько-трипільські сокири знайдено в Єгипті. Трипільці перші зачали виробляти т.зв. „кипрійські аморфи”.

В пізніших часах у Трипільців з'явився звичай спалювання мерців. Це загальноарійський звичай. Похорони в Україні не були однородні. Було вземлювання та спаювання. Вземлювали у звичайних ямах, у вироблених підземних гробівцях, часто багатокімнатних. Могили викладали камінням, або деревом. Спосіб хоронення зумовляли обставини. В лісистих околицях мерців палили. На степах нема дерева, щоб палити мерців, тому там закопували мерців у землю. Форма могили залежала від терену. В горбкуватому терені можна було вирити катакомби, що не давалося на низьких ґрунтах. Де було каміння під руками, там ставили мегалітичні могили. З похоронного інвентаря довідуємося про етнічну приналежність небіжчиків, сам вигляд могили не багато про це говорить.

Пр. палеолітичні Українці лежать у безнасипних ямах у скеленому положенні, вони присипані охрою, при них є іхня зброя, прикраси, то що. В своїх початках Скити теж ховали мерців у ямах, у скеленому положенні, присипали їх охрою, клали біля них різні предмети, подібно, як і іхні палеолітичні предки, але Скити насипали своїм мерцям високі кургани. Палеолітичні поховання не мають курганів, безкурганні й мезолітичні. Чому? Можливо, що на них були колись насипи, але дощі й вітри їх позиосили протягом довгих тисячеліть. Можливо, що палеолітичні й мезолітичні Українці не мали чим насипати землі. Лопаткою бика, чи оленя, можна викопати яму, можна яму засипати. От і все.

Високі могили зачали сипати в Україні щойно за бронзові доби, тобто, як люди вже мали металеві прилади праці, а найважніше, як у них були вози для привозення землі, освоєні воли й коні, які тягнули вози, врешті, як вони навчилися робити драбини, плести мотузки й кошики, без чого сипання могил було б неможливе.

За способом хоронення, тобто за релігійними обрядами виділено в Україні такі групи: 1. Арійців, які спалювали своїх небіжчиків. Це хлібороби правобережної України. 2. Людей ямної культури. Це хлібороби лівобережної України. Вони продовжували споконвічний, палеолітичний звичай закопування небіжчиків у ямах, з присипуванням охрою. Вони перші зачали насипати кургани. Подібний спосіб хоронення мали „шнуровики”. Різниця між ямними й шнуровими похованнями в тому, що ямні небіжчики лежать горілиць з підогнутими ногами, а небіжчики шнуровиків лежать на боці. 3. Люди катакомбної культури будували своїм небіжчикам переважно з каміння підземні багатокімнатні помешкання. 4. Люди мегалітичних могил хоронили мерців в катакомбах і обставляли могили магічним кругом з величезних каменюк (мегалітів). Останніми в старій Україні були 5. Люди зрубної культури. Вони будували своїм мерцям підземні хати „в зруб” з тесаних дерев’яних колод. Зі зрубними похованнями зачинається скитська доба.

Спалених мерців знайдено не лише в Трипільців в Україні. В Надренії знайдено могили „людей воєнних сокир” (шнуровики) зі спаленими мерцями. В нинішній північній Німеччині, на землях Лужичан, знайдено спалених мерців в мегалітичних могилах. Таке саме по всій Україні. В Трої спалювали мерців. Спалили Гектора, Патрокла та ін. В Індії занесли Арійці з України звичай спалювання мерців. В Кархеміші, в Сірії, знайдено спалених гіттітських мерців з р. ХІОО ст. ери, а в Газі гіттітські спалені кістяки датують 2.000 років ст. ери.

Спалені сумерійські кістяки знайдено у Вавилонії (Сургут).

В Україні люди „глобулярних аморф” („мегалітичних могил”) хоронили людей у могилах, або їх спалювали, а в могилах складали попіл і недогарки.

XII. ДЕШОПРОГІТТИБ

Гіттити в Сирії, в Кархемиших хоронили часом своїх мерців у кам'яних скринях (цистах). В Україні знайдено багато поховань в кам'яних скринях. Гіттити це рання відміна Скитів з України. Гіттити носили високі чоботи, шапки зі шником і оселедці, як пізніше козаки. Гіттити зачали витоплювати залізо в XIУ столітті ст. ери та дали початок кобанській металургійній промисловості. Гіттитське вміння витоплювати залізо поширилося по всій Україні, від Кавказу по Альпи, від Кобані по Гальштадт. Залізі вироби з кобанського промислового осередку такі самі, як і вироби з Гальштадту. Такі самі були кінські зубила, мечі з антенами, на кобанських і на галштадських виробах є такий самий скитський звіринний орнамент — коні, пси, люди, свастики, мізинські меандри, спіралі й концентричні круги.

Палеолітичні прилади з каміння були грубо оббивані. В мезоліті оббивали докладніше, надавали предметам крашу форму. В неоліті сокири, долота, ножі мали гарно вигладжені форми. Неолітична людина зачала виробляти приладдя праці та зброю, теж прикраси спершу з міді, а пізніше з бронзи. Бронза є столом міді з олівом (цинкою). З хвилиною, коли з'явилися перші металеві (бронзові) предмети скінчилася доба неоліту й зачалася доба бронзи.

XIII. БРОНЗОВА ДОБА

В Україні були родовища міді на Волині. Крім волинських Трипільці використовували теж родовища зі Семигороду на Закарпатті, зі сучасної Малопольщі (Святохресті Гори) і з Кавказу.

Це, що неолітичні Трипільці дали початок бронзовій добі в Україні, показує знайдений трипільський скарб в місцевості Корбuna біля Кишинева, недалеко Дністра. В цьому скарбі було 444 предмети у трипільському стилі. Були там мідяні й кремінні, однакової форми сокири, вотивні людські й звіринні фігури, прикраси, тощо.

Бронзова доба має свої окремішності. Це не лише те, що вживають бронзи до виробу сокир, сап, ножів, прикрас. Всі бронзові предмети мають стару, кам'яну, трипільську форму. Але трипільські бронзові сокири перестали бути тільки знаряддям праці. Їх зачали вживати як зброю. Неолітичне суспільство Трипільців було добре зорганізованою державою, однаке це була патріархальна держава релігійного типу. Греки називали пізніше трипільський тип державного ладу „гіперборейським”. Римські автори писали про трипільську добу як про „золотий вік” людства. Помалу трипільська патріархальна держава затратила свій релігійний характер і стала набирати світських форм.

Перші держави в світі з'явилися в Україні. На це вказують знайдені вождівські інсігнія, як мистецькі різьблени булави, вже в мезолітичних могилах. В Україні, в старих курганах, знайдено теж царські нашійні ланцюги й корони. Царі в коронах

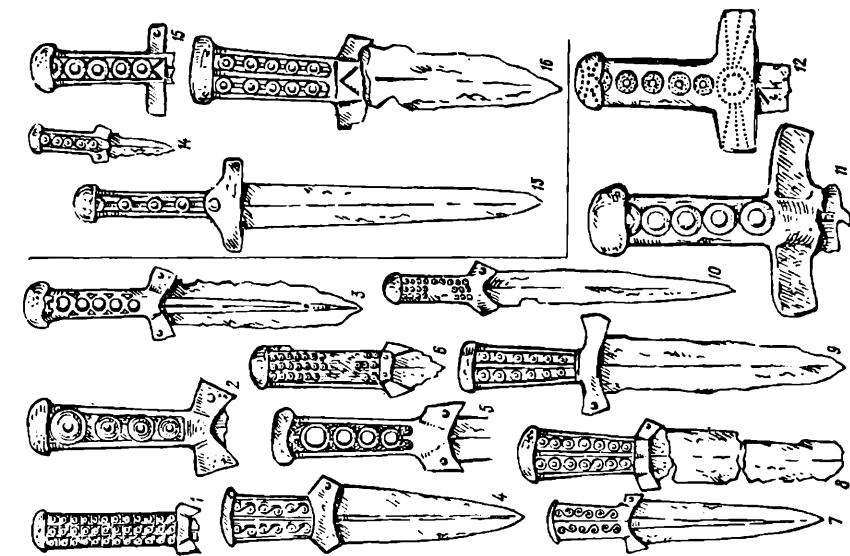

Рис. 10. Кинжалы с крестовидными рукоятками:
1 — Хут. Кубанский; 2 — Элистская; 3, 9 — Сорокин. Южн.; 4, 5, 12 — Кисловодск (абхазская фабрика); 6, 10 — Кисловодск (Берковская); 7 — Абхазская; 8 — Благодатная; 11 — Конь-гора; 13 — Гасен; 14 — Марта; 15 — Печ. Якобст.; 16 — Штрандст.

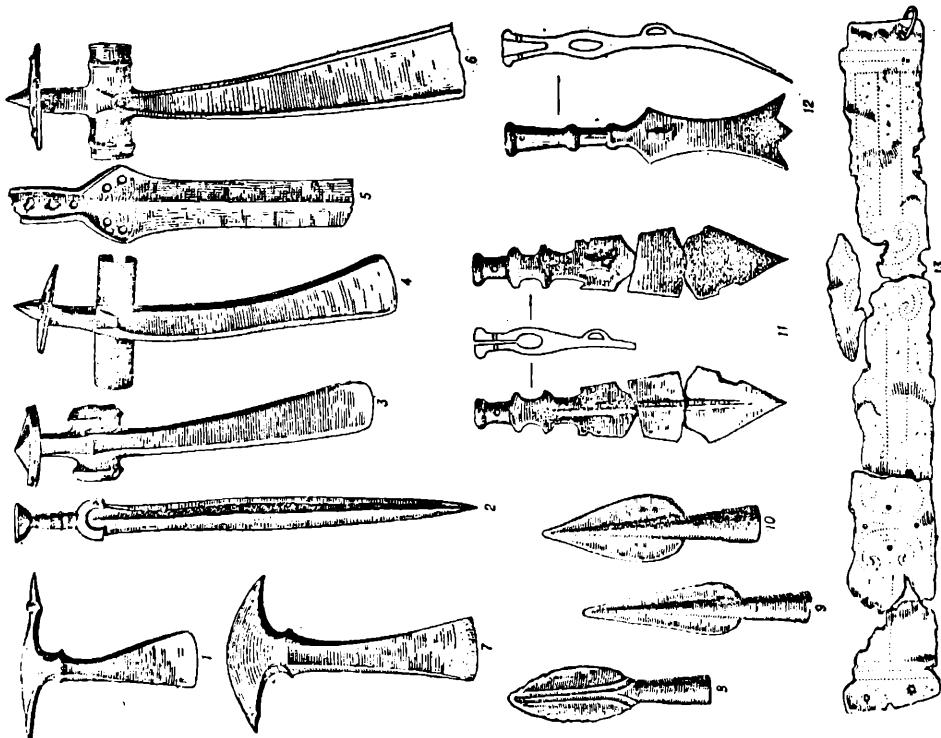

Рис. 11. Кинжалы и прорези из пластины лоби блока Закарпатья:
1 — Долгопрудн.; 2 — Кисловодск; 3 — Чечня; 4 — Старая Русса; 5 — Краснодар; 6 — Тимирязев.

були в Україні на довго перед тим як до царів і до держав догадалися інші люди.

У трипільській державі за бронзової доби з'явилися авторитетні королі замість давніших патріархів. Нові королі зорганізували постійну армію, яка наглядала над порядком в нутрі держави та над її безпекою. В тому часі основним озброєнням був список, воєнна сокира, невеликий меч-акинак і лук. Для мобільності війська вояки були на конях, або на легких бойових возах. Постачання для війська, їхні інженерні й санітарні частини, кухні та ін. тягнули воли на возах давнього, ямного типу. Ік запас свіжих харчів війську мало при собі стада худоби. Військо української держави бронзової доби не жило по ка-сарнях. Військо жило, як пізніше козаки, у рухомих таборах і ці тaborи пересувалися поздовж границь. В пізнійших часах оті ру-хомі тaborи первісного українського війська часто помічували чужинецькі купці й подорожники і це дало привід до звідом-лення про кочівників, "людей на возах" (гамаксобіїв) в Україні.

Новий порядок в Україні, зумовлений вживанням бронзи, на-зывають "бронзовою добою". Крім згаданих вже змін, як заведення нового ладу держави, вживання "бойових сокир", в тому часі з'явився на трипільських горшках новий декоративний орнамент. Це шнурний орнамент і тому добу бронзи називають теж добою "шнурників". Орнамент наносили так: сирий горшок перед випа-люванням обкручували шнурком по кілька разів. Тим способом на горшках вставали відтиски шнурків. Часом намотували шнурок на тонку паличку і нею відтискали різні взори. (Шнуро-вий орнамент, подібно до спірального, мав символізувати так само змію та охороняти від нечистії).

"Шнурників" уважають за зав'язок "Іndo-Європейців", або "Арійців". Тому від давна археологи різних іndoєвропейських народів сьогоденности намагаються встановити, де, в якому міс-ци був їх початок, де було їхнє первісне гніздо, чи їхня пер-вісна Батьківщина. Пішли перегони за це між Німцями й Поляка-ми. На явні матеріали показують, що "шнурники" зав'язалися в середньому Подніпров'ї. Вони вийшли з неолітичних хліборобів України. (Дивись карту число 2 з твору К.С.КУНА "Раси Європи") В "шнурниках" поєднуються культурні елементи трипільської та ямної культури. Від ямної культури шнурники взяли коня й вози, похоронний звичай. Шнурники в основному хоронили своїх мерців у ямах, у скорченому положенні й присипали їх охрою, з тою різницею, що ямні мерці лежали горілиць, а шнуреві на боці. Над мерцями своїх визначних провідників насипали високі мо-гили.

Від Трипільців шнурники взяли форму горшків, орнаменту-вання відтисками шнура та "бойові сокири". Шнурників нази-вають теж "людьми бойових сокир". Сокири шнурників це дещо змодифіковані трипільські сапи. Цих сап спершу вживали Три-пільці для управи своїх піль, потім, як з'явила потреба, вони переробили їх на бойові сокири. У нашій довгій історії часто так віділося, що рало перековували на меч, а сапу на бойовий топір.

Бронзова доба є початком сучасної цивілізації. У тій добі позав'язувалися модерні суспільства. Різно круться "шнурни-ками" — говорять, що вони "Прагермані", "Індогермані" і п. Кладуть натиск на існування у "шнурників" т.зв. "туритських" аморф — але незамеречним фактом є те, що шнурний орнамент з'явився вперше на трипільських горшках. Фактом є, що "бой-ові сокири" це дещо змодифіковані трипільські сапи.

Що похоронний обряд „людей бойових сокир” це продовження обрядів хліборобської ямної культури зі східньої, лівобережної України.

З України шнурковики поширилися на землі давніх мезолітичних (тарденозьких) людей.

Шнурковики виросли в самому серці України, в Подніпров'ї і звідси поширювалися на всі сторони. Першим їхнім ходом з Подніпров'я було на південний схід. У Фатянові, на північний схід від Москви, знайдено велике культурне гніздо шнурковиків. Звідси вони пішли далі на схід, поза Урал, в Азію, по Об і по Енісей.

Шнурковики з України займили землі розселення давнішого населення. Тобто, це землі більш людей, мезолітичних і палеолітичних кроманьйонців. Шнурковики були в Прибалтиці, в нинішній Німеччині, на Балканах, в Малій Азії та де-інде.

Гніздо культури шнурковиків знайдено дуже багато. Треба пам'ятати, що до культури бронзової доби, до шнурковиків, належать „люди глобулярних аморф” (іх теж називають „людьми мегалітичних могил”). На сучасному українському пограниччі вони створили Унетицьку культуру, культуру прикарпатських курганів, (комарівську), в Люблинщині троєстинецьку культуру та інші.

Назва для культур бронзової доби є дуже багато, зокрема для її азійських відгалужень. Це тому, бо археологи постійно відкривають їхні нові поселення, цвинтаріща, чи могили.

Найважнішими гніздами бронзової доби на сході є майкопська культура на Кубані, колхидська, кобанська й тріялетська. Ці гнізда дуже тісно пов’язані з Україною.

Дуже важна майкопська культура. Час її існування біля 3.000 років ст. ери. В Майкопі, в місцевості Новоосвобідня, знайдено дуже багаті царські поховання. У них були золоті й срібні предмети високомистецької роботи, все те висаджуване дорогим камінням. Майкопські царі поховані за месопотамським обрядом. Знайдені в могилах предмети вказують на тісне пов’язання Кубані з Іраном, Індією, Месопотамією, Сирією, Малою Азією, зокрема з Троєю та зі землями європейських шнурковиків. Майкопська культура виросла з місцевого ямного населення. Це хліборобська у своїх початках культура, але в тих околицях були роздвища міді й люди розвинули металюргійний промисл. Виробничі осередки були в Ульському, П’ятигорську, Нальчику, Верхній Рутці, Верхній Кобані. Великий бронзовий осередок був у скитській Колхіді та в Тріялеті на Закавказзі.

Всі ті культурні осередки мають свій початок в ямній культурі. Ямна культура є раннебронзовою. У середнебронзовій добі була культура катакомбна. Зрубна культура закінчує бронзову добу й зачинає залізну.

Типовим для українських культурних відносин є старовинне поселення Михайлівка над долішнім Дніпром. Воно виникло ще в палеоліті. За ямних часів це було велике промислове місто, яке мало багато вулиць, кам’яні domi та оборонні мури. Найстарша кераміка в поселенні має требінчастий орнамент, тобто мезолітична. Пізніше приходить типово трипільська кераміка зі шнурковим орнаментом, з „турингськими” амфорами. Недалеко від Михайлівки, там, де нині Одеса, лежало Усатово, в бронзовій добі великий виробничо-промисловий і торговельний осередок, з яким Михайлівка була в близьких відносинах. Михайлівка мала зв’язки з усіма землями давньої України, з Подунав’ям, з балканськими землями, з Кавказом. Похорони в Михайлівці були всіх можливих видів: були ямні, катакомбні, багато могил були обставлені кромлехами.

В тому самому часі в середній Європі, в просторі Карпат, в Чехах, в нинішній Польщі під різними місцевими назвами роз'ївалися культури бойових сокир (шнуровиків). Великими осередками бронзової культури були Комарів у Галичині, Тростянець в Люблинщині та Унетичі в Чехословаччині.

Великим виробничим осередком бронзової доби були Вихватинці біля Рибниці над Дністром. На цвинтариші у Вихватинцях розкопали поверх 60 могил. Це були переважно ямні поховання, але багато могил було обставлені кромлехами. Кераміка в поселенні трипільська. Знайдено багато трипільських вотивних фігуриночок. У Вихватинцях видне пов'язання з мезолітом, з культурами трипільською, ямною, шнуровою, зокрема був тісний зв'язок з комарівською культурою, з підкарпатськими курганами та з цілим північним Причорномор'ям.

В згаданому вище Усатові, біля Одеси, був виробничий центр бронзової промисловості, а теж важне торговельне місто, яке вело морську торгівлю з Егейщиною, з Єгиптом і іншими краями. Похорони в Усатові показують, що місто було дуже багате. Похорони багатьох людей вибагливі, з надгробними стелями. Похорони, як і скрізь по Україні, всіх можливих родів, тобто ямні, катакомбні й зрубні. Населення Усатова мало тісні зв'язки зі всіма землями України, з далекими Алльпами, з Унетичами, з Київщиною, з Пржавказзям, з Малою Азією.

В Усатові знайшли залишки якоїсь каплиці з вирізьбленою на вівтарі головою вола. Це вказує на існування культу вола в Україні, мабуть відповідник пізнішого єгипетського Апіса і палестинсько-менікійських культів.

Населення Усатова трипільське, на що вказує знайдена в ньому трипільська кераміка.

Знаємо з історичних часів, що в південній Україні жили Таври. Це назва племені, яка виникла від тотему, від тура. Мабуть голова вола, яку знайдено в усатівській каплиці, є залишком місцевих тотемових культів.

В тому часі, як південну Україну характеризують осередки Михайлівка, Вихватинці, Усатово – дальше на північ існував великий промисловий осередок бронзової доби в Городську над Тетеревом, на схід від Житомира. Хати в Городську трипільські, кераміка мальована трипільська й шнурова, така сама, як і в Усатові та деінде. Городська культура, як і всі інші культури України, є просто одним з осередків українського культурного круга. Такими ж осередками була Евмінка, Софіївка на схід від Києва, Комарів у Галичині, Тростянець в Люблинщині, Войцехівка та Мар'янівка на Волині і т.д. Всі ті культури перемішуються, взаємно себе доповнюють і збагачують. Різниці, що їх познаходили в різних місцевостях, виникали як наслідок технічно-цивілізаційного поступу. Сокири, ножі, серпи, горшки, лямпи і п. виробляли живі люди й на тому всьому залишили відтиск своєї індивідуальності. Давні вироби носять на собі етнічне, немовби штампований, п'ятно, але в подробицях слідні деякі різниці.

Середньобронзова доба є часом катакомбних поховань. Ката-комбний спосіб хоронення мерців, чи катакомбна культура, як її називають, це вияв дбайливості людей в Україні краще шанувати й краще забезпечити своїх мерців. Нові прилади праці, нові сокири, долота, пилки, лопати, ножі, сверли і т. і. вмогли будувати для мерців кращі підземні помешкання. Очевидно не всім людям, лише багатим.

Ката-комбні поховання розкинені по всій Україні за середньої бронзи. Для неї характерні т. зв. випростовувачі стріл.

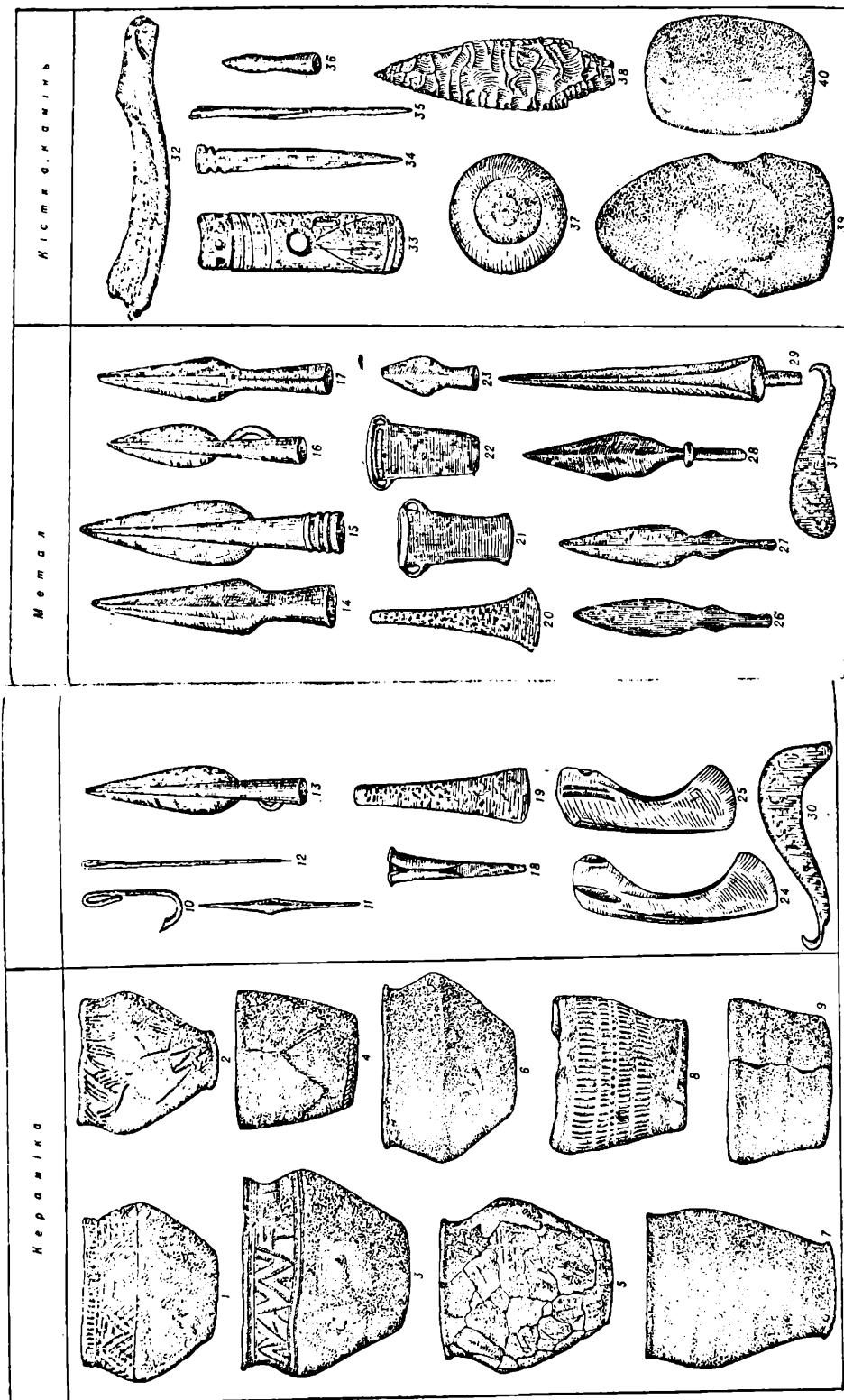

Рис. 115. Кераміка (1—9), металеві (10—31), та кам'яні (32—37) та кам'яні (38—40) вироби раннього етапу земельної культури:
 1 — Шевченко; 2, 21, 26, 31 — Кабаківський хутір; 3 — Новоморівськ; 4, 23 — Широке; 5, 34 — Рудник; 6 — Ісманій; 7, 9 — Януків; 8, 12 — Побединка; 13 — Побединка; 14, 18 — Попівка; 15 — Каптанів; 16 — Махнівка; 17 — Кашнина Балка; 18 — Рильська; 19, 20, 24 — Поганщина; 25, 32, 33, 35—37, 40 — Хоростине; 27 — Хоростине; 29 — Мала Копані.
 30 — Воронячка.

Це кам'яні плити, по середині яких був видовбаний глибокий рівець. В рівень втискали стріли для випростування. Того рода випростовувачі стріл знайдено в осередній Європі та в Егейщині. Українські катакомбні могили такі самі як і Егейські. Дуже характерними для катакомбної культури в Україні є лямпи. Такі самі лямпи знайдено на Балканах і в Угорщині, а теж на Підкавказзі. Кераміка в катакомбах оселях і похованнях різна, від гребінчастої, через трипільську, шнурову, по комарівську з Прикарпаття.

Катакомбні могили муровані з каміння. Під кінець бронзової доби, коли люди в Україні зачали вдосконювати видобування заліза, спосіб похоронів міняється. Люди зачали будувати своїм мерцям підземні дерев'яні хати в зруб. Новий спосіб похоронів зумовили винаходи залізних пилок, сокир, долот, сверлів та ін. Маючи нові знаряддя було легко зрізати грубе дерево, його поколоти, обтесати й ставити з нього нові могили.

Зрубні поховання були по всій Україні, вони були в Угорщині, в Румунії, в Галичині, поздовж по чорноморським побережжі та по всій Східній Україні.

XIU. З Р У Б Н А К У Л Ъ Т У Р А

Зрубна культура є типовою для залізної доби. Великим осередком зрубної культури є Сабатинівка над Богом, біля Перво-майська. Кераміка зрубної культури виказує західне походження, вона комарівська (з Галичини) і тростинецька (з Люблинщини). Особисті прикраси Унетицького типу (зі середньої Європи).

Зрубну культуру в її початках називають часом „кіммерійською”, або „передскитською”, тому, що з неї вийшла скитська культура. Скитська культура є цивілізаційним продовженням зрубної культури.

У Сабатинівці були „кіммерійські” ливарні бронзи. Мідь для сабатинівських ливарень привозили зі Закарпаття.

Подібним до Сабатинівки був на Лівобережжі ливарний бронзовий центр Білозерка.

Сучасною та в багатьох подробицях подібною до Сабатинівки є висоцька культура, так названа за місцем знахідок у селі Висоцьке біля Бродів у Галичині. У висоцькій культурі поєднані елементи лужицької культури з нинішньої північної Німеччини й Поліщі, тракійські, тобто балканські елементи й зрубні, або скитські з лівобережної України.

По висоцькій культурі приходить в Україні кобансько-гаджадська, тобто типова скитська культура, яка дуже однорідна від Кавказу по Альпи. Початки скитської культури знайдено в місцевості Білогрудівка біля Умані. Етапами скитської культури, молодими за Білогрудівку, є чорноліська культура на Правобережжі та Бондариха над Дніпром на Лівобережжі.

Початок Скитів є у зрубній культурі. Творцями зрубної культури є споконвічні автохтони в Україні.

Назви – як Трипільці, люди бойових сокир, (шнуровики), Кіммерійці, Скити, Сармати, Анти, Руси, Українці є додані до археологічних культур для кращого перегляду в датуванні. Пр., коли кажемо „Трипільці”, то це значить біля 3.000 років ст. ери, „шнуровики” – 5.000 років ст. ери, „Сабатинівка” означає „Кіммерійців” в Україні, від „чорноліської культури” зацинюються Скити. По скитській добі приходить „черняхівська” та „зарубинецька” культура, перша визначує „Антів”, друга – „Слов'ян”, кінцева з археологічних культур, яка вже входить

в добу Русі, це культура „пальчастих фібул”.

Інуровиками, людьми бойових сокир, Арийцями були Месопотамські Сумери, Гіттити, Гиксоси, персько-індійські „Арії” та на кінець Скити.

Скити входять вже в обсяг писаної історії. Про початки Скитів писав Гіппократ, грецький лікар з У століття ст. ери. Греки, хоч один з найпізніших народів, що вийшов на овід історії, але найскорше зі всіх європейських народів вони додумалися до того, що події треба записувати. Греки позаписували багато давніх переказів, що відносяться до нашого минулого. Сюди належить запис Гіппократа про те, що Скити це білі люди, які виродилися в Україні. Перед Скитами не було людей з білою фарбою шкіри. Гіппократ пояснював, що біла шкіра є наслідком геокліматичних умовин в Україні. Греки записали перекази про те, що скитськими королями були такі старинні герої як Прометей, Геракл і Ахіль.

Античні історики записали, що з ходом часу і з простірним розселенням Скити розпалися на Індоскитів і Кельтоскитів, перші на Сході, другі на Заході. Лише землі від Дунаю по Волгу задержали чисто скитський характер. Розділ первісних білих людей з України на три основні групи: на Іndoіранців, Слав'ян і Кельтів — правильний. Як бачимо старинні автори не згадують за Германів. Це тому, бо в старовину, навіть в часах на переломі літочислення, ніяких Германів взагалі не було. Термін „Германи” впровадив Тацит для Кельтів. Тацит писав, що в його часах були два роди Кельтів. Одні Кельти, ті що на Заході, становили мішанину різних племен, а другі, у середній Європі, були чисті, дійсні Кельти. По латинськи „германус” — значить дійсний, чистий. (але також і рідний, єдинокровний, братерський, тому то Пр. Ю. Венелін вважає „Германію” — Братерством слов'янських народів в очах старовинних істориків. Примітка М. Скрипника).

За оте слово „Германи” вхопилися всі пізніші історики та стали називати населення середньої Європи перших століть нової ери „Германами”, розуміючи при тому не якихсь вигаданих предків сучасних Німців, але людей, які походили з тодішньої скитської Галичини. Це були скитські племена, що мали за свій тотем галку (ворону, можливо яструба). Найбільш відомі в історії „германські” чи „галійські” племена були Бої та Лемовичі, яких нащадки живуть до нині як українські Бойки та Лемки. Давні римські історики дуже часто позірно перемішують етнічну приналежність різних середньо-європейських племен — раз на них кажуть, що це „Германи”, то знова, що вони Скити. На ділі у тому є тільки відзеркалення дійсного стану, тобто, в тому часі від Скитів зачали відчу жуватися їхні західні, галицькі племена..

Розпад Скитів (білих людей) на три групи дається прослідити за археологічними культурами.

Інуровики (люди воєнних сокир) помалу з бронзової доби стали переходити в залізну добу. Біля 1200 року ст. ери на просторах від Кавказу по Альпи, Швайцарію та Рен, зачинає зарисовуватися однорідна залізна культура. Це т.зв. кобансько-галштадська культура. У її початках її називають кіммерійською, де коли скито-тракійською. Скити виродилися в басейні Дніпра і спершу культурно поширилися в басейн Дунаю. Щойно пізніше їхні культурні впливи досягли Кавказу, берегів Балтійського Моря та берегів Атлантического океану. Час тривання скитської культури в Європі — 2.000 років.

ХУ. НА РУГІА У РИМСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Багато баламутств в історію нашої землі завели несвіжіні вчені. Зачали від наукового назовництва. Ввели термін „Ундо-Германи” для „людей бойових сокир” з України. З того почали. Ніяких Германів не було в старовину. Германи, як предки сучасників Німців, зав’язалися на руїнах Римської Імперії в VI столітті нової ери. Русин з острова Ругії, ОДОАКЕР, дегранізував у 476 році римського цісаря Августулуса і сам проголосив себе римським цісарем. Одоакер, як відомо, перейняв по смерти Аттили провід над державою Гунів і прилучив до тої держави західно-римські володіння. Панування Одоакера над Римською Імперією тривало 17 років. Одоакера знищила Візантія при помочі наємників, головну масу яких складали так звані „Готфи” під проводом Теодоріка Велимировича; цей останній вбив підступом на банкеті Одоакера та керував певний час Римом з Равенни. Від смерти Одоакера Рим більше не зміг піднести, Рим остаточно впав, при активній військовій інтервенції Візантії, і в той спосіб розлетілася „Римська Імперія”.

На руїнах Римської Імперії в Західній Європі колишні римські генерали попроголошували власні невеликі держави. Населення римських провінцій було неоднорідне, у таких провінціях були всі можливі народи з первісних римських володінь. Порядок у нових державах утримували колишні римські наємні легіони, яким байдуже було кому вони служать, бо вони служили за платню. Легіонери були теж різнонаціональною збираниною, причому велику частину легіонерів становили наємники з українських земель, зі Скитії. Говорила ця мішаниця народів у бувших римських провінціях жаргоном, який витворився зі суміші латинської мови, грецької та слов’янської.

В VI – VII столітті нової ери зав’язалася на Заході Європи в бувших римських володіннях держава Франків. Франки – це історичні Фряги, Фраки, Траки. Це перенесена назва з Балканів. На Балканах здавна жили люди скитського походження. Цих людей називали Греки „Фраками” (Траками). Назва перекладна і по українську означає „Бойки”. З Тракії, з нашого Закарпаття, Рим і Візантія набирали своїх наємників, легіонерів. В Подунайщині жили теж і скитські Гети (по грецьки) – по українськи „Гети” означає „Поляни”. З Гетів так само йшли наємники в Рим і до Візантії. Пізніше Гетів перейменували на „Готів”.

Так то від назви наємників легіонерів „Фраки” пішла назва нової держави на Заході – „Франки”. По деякому часі, як відносини в західній Європі успокоїлися, держава Фраків-Франків розпалася на нинішню французьку й німецьку держави. Німці зародилися в VII – VIII століттях нової ери. Німці від VII-го століття стали міцніти. Вони були християнами. Римські папи накинули Німцям „шісію”: християнізувати довколішні слов’янські землі. Слов’янська етнічна границя пробігала тоді від горішнього Дунаю поздовж рікою Реном. Ціла нинішня Німеччина була суцільний слов’янський край. Це західна частина історичної Скитії. За благословенням і матеріальною помічю римських папів Німці повели хорстоку різно Слов’ян. Вирізування Слов’ян на їхніх землях, яке зачалося у VII столітті нашої ери було зовсім таке саме, як вирізування американських Індіан 200 років тому. Різня Слов’ян на Заході Європи під знаком хреста і во ім’я Христа потривала певних 600 років,

бо Слов'яни, це не американські індіани і вони ставили спір. Цесь біля I-200 років нової ери, через зрадливих Поляків і польські інтриги. Німцям вдалося знищити останній бастіон Скитії на Заході - „Прибалтійську Русь” - і самим закріпилися на зайнятих землях.

Німці протягом кількох століть з мішанини римських легіонерів, вспіli витворили сильну державу і перемінили цю державу в народ. Вони вдосконалили свою мову і десь від X-го століття зачали навіть твори власну літературу. Раніше її не буде.

Як великий та сильний народ Німці взялися шукати за своїми предками. Пішли слідами звичайних доробкевичів. Коли якісь нуждар доробиться маєтку, то, звичайно, він наперід купує для себе в якогось збанкрутівленого аристократа його палацу, потім по старих лядах накупить портретів і прозвіщує їх по стінах, як своїх „предків” і т. д. І в такий спосіб себе „нобілітує”. Подібно було і з Німцями, яким доля допомогла стати великими й багатими. Німці вхопилися за Тацитова слово „Германус” і створили „Германів”. В такий спосіб доказали, що були сповидні „Германі” вже в давнині, але не було нічого іншого, чим можна було б доказати існування „Германів”, бо не було давньої германської культури, не було ніколи германської мови.

Розпад первісних Скитів на Кельтоскитів і Індоскитів дається довести існуванням відповідних культур. Від основної скитської культури (від Галштадту) відділилася ля-тенська культура.

Ля-тенська культура є культурою Кельтів.

Нема ніякої культури в Західній Європі, якою можна би визначити Германів перед III-м століттям нової ери.

ХУІ. ФАЛЬШУВАННЯ ІСТОРИЇ

НІМЦЯМИ

Нема ніякої германської мови, чи прамови. Нинішні германські мови - це жаргон з грецьких, латинських і слов'янських слів, це пізній, штучний твір. Німцям конче захотілося віднайти якихсь Прагерманів. В нинішній Німеччині вони не знайшли Прагерманів, отже взялися таких шукати в Україні, тому, бо аж до недавна в Україні була своєрідна пустеля. У цій українській пустелі роїлося від людей, від якихсь „тутешніх”, але ці „тутешні” не вміли сказати хто вони і що вони. Зорієнтувшись в тому, що автохтони в Україні темні як табака в розі, Німці стали вигадувати для них „наукові теорії” про їхній край.

Першими „Прагерманами” зробили „людей бойових сокир”, пізніше Германами поробили Готів.

Німці в Європі, таї у цілому світі, в науці віли перед, що Німці сказали - те було. Ніхто не пробував збивати таких тез, чи поділів. Зокрема не пробували Українці, бо до нині Українці не мали і все ще не мають добрих спеціалістів по тих питаннях. Не було й нема людей, які намагалися б пояснювати Праісторію України власним, українським розумом. Німці думали за нас і вигадували нам таку Україну, яка Німцям було потрібна. Навіть Русинів з київських, книжжих часів Німці зробили „Германами”.

А наші українські вчені всьому притакували, що тільки Німці вигадали...

Ніхто досі не звернув уваги на те, що Германи з нинішніх германських земель не відиграли в історії найменшої ролі. Ніде за них не написали, ніхто за них не згадав, ніякий черепок не остався по них. Найбільшу роль в світі з найдавніших часів відогравали лише люди з України, яких перехрестили на "Германів" теперішні німецькі вчені.

Всі "Германи", які щонебудь більшого в історії зробили, походили з України.

Трипільці створили хліборобство, люди "ямної культури", сучасники Трипільців, освоїли коней та вигадали вози.

З Трипільців і ямних людей вийшли "Прагерманські" шнурювники, тоб то Арійці. Ці люди започаткували добу бронзи й дійсну цивілізацію. З "Арійців" з України вийшли Сумери, які дали початок месопотамській культурі. Дальше з "Арійців" з України вийшли Гіттити та Гиксоси, що цивілізували близький та далекий Схід — від Єгипту до Індії.

Арійці в цивілізаційному розвою перейшли від бронзи до заліза. Залізна доба витворилася на просторі від нинішньої Австрії по Кавказ. Це основні українські землі. Ще нині, після тисячелітнього натиску Німців і Мадярів, ми все ще сидимо поздовж Дунаю від гирла майже по самий Віден. Дунай ще нині етнічно наша погранична ріка. Погляньте, де Пряшів, західня українська столиця, як близько від Пряшева до Відня.

Залізну добу, за її двома найбільшими виробничими осередками, називають галштадсько-кобанською культурою. Галштадт, місто Галів, на Заході, нині в Австрії. Кобань на Кавказі.

Галштадсько-кобанську залізну культуру створили Скити у вужчому, етнічному визначенні. Тому, що Галштадт звучить по германськи, створене враження, що культура є витвором Германів.

Самих основних творців "Галштадту" Німці переробили на Іранців, тим самим їх автоматично відділили від Європи. Ясно, що, як Скити це Іранці, то вони не могли творити європейської культури. Між Іраном і Європою в тому часі не було ніякої культурної подібності.

Нема ніяких пояснень про те, що діялося з Германами за скитської (галштадської) доби.

Вигадані Німцями "Германи" з'являлися й зникали. З'явилися "Германи" як "шнурювники" й пропали, щоби знова з'явитися як "Готи".

XVII. ПРАВДА ПРО ГОТИ В ГУНІВ

Від III-го по VI-е століття нової ери в Римській Імперії панував хаос. Неспокої, заворушення в Римській Імперії викликали наємники з України, яких натягнули в свої володіння самі Римляни. Подібно як недавно ЗСА, Римляни самі зачали копати собі могилу. Римляни тим, що натягнули наємників з України, з ЗСА тим, що натягнули Негрів. Різниця тільки в тому, що римські наємники з України були фізично гарнішими людьми як самі Римляни. Населення Римської Імперії в тому часі було мішаниною середземноморських людей. Пересічний тип Римлян — це низькі, сухоряя, засмалені сонцем люди з чорними очима. Наємники з України були високого росту, кремезної будови, ясноволосі, зі сірими, або синіми очима. Наємники з України, волею і неволею вимішувалися зі середземноморцями, з населенням західної Європи і з того в Римській Імперії покращав людський тип.

Американці, натягнувши субгомінідних Негрів, нині з ними вимішуються. Зараз є в ЗСА 20 мільйонів Негрів і щось понад 30 мільйонів мулатів. За кілька поколінь все населення ЗСА переміниться у мулатів.

Німці помітили позитивну роль, яку відограли наемники з України у формуванні нової, після римської Європи в часі від 300 до 500 років нової ери і тому присвоїли собі тих наемників. Наємниками були Готи, Вандали, Сармати, Алани, Лонгобарди та Гуни. Готів, Вандалів і Лонгобардів зовсім присвоїли, як "Германів", Сарматів, Аланів і Гунів ще ні. Сарматів і Аланів зробили Іранцями, Гунів — монгольським народом, підтягнувши їх під якихсь Гюнг-Ну, яких згадують китайські літописі з часів перед новою ерою. Це, що Гуни з ІУ-У століття нової ери і Гюнг-Ну один народ нічим не підтверджений здогад.

В ІУ-му столітті нової ери було три однонаціональні держави. Одну називали Анти, другу Россолані, третю Венеди. Антська держава була на Захід від Дніпра, до неї належали землі нинішньої південної Польщі, Чехословаччини з Моравами. На північ від Антської держави була держава Венедів. На Схід від Дніпра була держава Россоланів (Росії і Аланів).

На балканських землях, в нинішній Румунії, в Бесарабії та Молдавії були, так мовити, козацькі землі. Це землі Готів.

Венеди, Слов'яни, Анти, Россолані і Готи, за тим, що пише Ярданес, Прокопій, Синезій та інші старі історики — це Скити. Готи у своїх початках це скитські Гети, по нашому "поляни".

На схід від границь Россолянів, десь там, як Кубань, понад Озівським морем, з'явилися в тому часі Гуни. З описів Гунів знаємо, що всі мужчини мали штучно здеформовані лиця. Дітям мужеського пола від малих літ калічили нарізами лиця. Такий був у цих людей звичай, чи таке було іхне поняття про мужеську красу. Вигляд Гунів через здеформоване обличчя був жахливим для нормальних людей. Вони робили враження у пірів. Старинні автори пишуть, що Гуни зародилися таким способом: Скити поганяли в степах своїх відьми. В степах скитські відьми злигалися з нечистою силою і потомство з того були Гуни. (Як Влес Книга правильно пише : все це вигадки "брехливої грецької псини"... щоб зробити з кожного хороброго народу, який не дався зробити з себе грецьких рабів — "варварів та дикунів".... Примітка М. Скрипника).

Коли на повищі звідомлення про Гунів дивитися реалістично, то треба дійти до висновку, що в Скитії 3-4-го століття нової ери могла з'явитися якась релігійна секта, своєрідні сатаністи, які покланялися силам зла і жаху. Як частина іхніх обрядів могло бути калічення лица дітей. Скити були толерантні і могли, як пишуть старинні автори, тих людей просто вигнати у незаселені степи. Там вони розмножилися і в році 375 нової ери у більшому числі вдарили на Аланів (Россоланів). До нападу на Україну намовила Гунів Візантія. Всі вічини Гунів в Європі протягом добрих 30 років були ділом візантійської, або римської дипломатії. Гуни булиувесь час платними наємниками Візантії та Риму й виробляли в Європі тільки ті лиха, які їм наказували робити Візантійці, чи Римляни. Гуни не були народом, бо вони не оставили по собі ніякого окремого культурного сліду, подібно як і Готи. Гуни не могли бути монголами, бо Гуни погинули всі до одного в Європі, а нігде досі в Європі не знайдено монгольських кістяків.

Скільки могло бути Гунів в 375 році годі вгадати, але напевно небагато.

Не знаємо теж, якого роду був напад Гунів на Аланів і чи в загалі був напад, бо в тому самому часі ми бачимо Гунів разом з Аланами у найкращій згоді, в воєнному союзі. Гуни з Аланами не пробували притягати до свого союзу Антів. Антів не було в гунському союзі.

Тодішній король Готів, Германрих, (його справжнє ім'я було Ярмена. Примітка М. Скрипника) зарізався, коли почув, що Гуни з Аланами наступають на його володіння. Самі Готи з українсько-го пограниччя розділилися. Частина Готів пристала до Гуно-Аланів, а частина, за згодою Візантії, переправилася до візантійських володінь, в надії, що стануть на службу Візантії. Візантійці розмістили Готів в якомусь селі в нинішній Булгарії. Готів, які втікли на візантійський бік, було з жінками й дітьми біля 8.000. Цей перехід невеликої групи втікачів з України на візантійський бік і то за дозволом Візантійців, німецькі історики¹ роздули до величини завойовницького походу "Германів", до створення "Імперії Остроготів" на Балканах і т.п. На Готів з над Дунаю казали Римляни "Істроготи", бо "Істрос" це давня назва Дунаю. З "Істроготів" німецькі історики зробили "Остроготів" і намагаються довести, що це значить "східні Готи", бо "ост" в німецькій мові означає "схід". Отакими дрібними крутистивами німецькі шовіністи підбудовують свої псевдо-наукові вигадки про те, що Готи були Германами. Також пробують підтягати під Германів ім'я останнього готського "короля" в Україні, Германриха. Тут початок імені виглядає наче б то виразно "німецький", але це все тільки трік. Це латинське ім'я (переклад слов'янського ім'я) і в точному перекладі означає "дійсний король" або ж "король побратимів". Крім того суфікс "рих" це перекручене слов'янське "рек", що означає особу, яка має владу "пректи" тобто наказувати, отже військовий воєвода, начальник. З Германами це ім'я не має ніякого зв'язку.

Готи, Гуни, Козаччина, Гайдамаччина – все те є витвором пограниччя. Це стихійна оборона України в різних часах проти наїзників-людоловів, сусідів. Це збройний спротив народніх мас проти римських, візантійських та польських рабовласників, які століттями грабували "огнем і мечем" полонених, щоб зробити з них невільників-рабів для свого галапасного "державного" існування.

В Україні, в перших століттях нової ери існувала сильна й багата держава. Державний устрій в Україні був інший, як в Римі, чи у Візантії. В Україні були вільні люди, Рим і Візантія створили з держави апарат жахливого насильства й визиску. Україна була небезпечним прикладом для населення Риму й Візантії, тому Рим і Візантія все пробували Україну знищити, надсилаючи на неї всіх можливих Азіятів, або розбивали єдність народу дипломатичними інтригами, розсварюючи між собою княжі роди, чи споріднені племена.

Скітія з найдавніших часів була не тоталітарною монархією, а демократичним союзом племен, в якому кожде плем'я тішилося широкою свободою та самоуправою. Тому ніяке диво, коли в ІІ столітті нової ери десь в Подунав'ю, на землях Гетів існувала "козацька держава" Готів. Про існування такої держави написав Ярданес, але ніяке інше джерело того не підтверджує, не підтверджує існування Готської держави і археологія.

З римських і з візантійських володінь тікали масово невільники в Україну, де їм радо давали пристановок, бо це ж були колишні, взяті в полон під час військових наїздів, українські люди.

Римляни та Візантійці висилали за те в Україну свої каральні відділи.

Римський історик Люциус Аннеус Флорус в І книзі, XXXIX розділ написав таке: "Генерал Аппіюс зі своїми легіонами дійшов до границь Сарматії зі Заходу. Зі Сходу, попід Кавказ, з Малої Азії зайшов з легіонами Люкуллус. Він продерся аж по Дні та по Озівське море. Зловлених Сарматів, мирне населення, Римляни мучили для застрашення вогнем і мечем в найбільш жорстокий спосіб. Сармати видержували муки, але боялися одно-го: коли Римляни обрубували людям обі руки і без рук відпускали їх у степ."

У безлюдному степу відпускали людей з обрубаними руками. Отаке написав Римлянин про римську культуру... Таке траплялося дуже часто. Тому нічого дивного, що на римсько-візантійському пограниччі з'явилися Готи. Тисячу років пізніше, коли розбійничий Рим і Візантій заступили Татари й Турки, на нашому пограниччі зродилася Козаччина, як вияв самооборони й захисту народу від наїзників.

Готів і Гунів наймали Римляни і Візантійці для держання порядку в своїх провінціях, для тероризування населення зайнятих ними чужих земель.

Готів, Аланів та інших племен в армії Аттили, разом з Гунами, з жінками й дітьми було біля 450.000, це значить, що ціла гунська "імперія" за Аттили мала 450.000 населення. Це було у 80 років після появи Гунів у Європі. В 375 році, в часі нападу Гунів на Аланів у Східній Україні, Гунів не було більше як 15.000. Разом з Аланами та Готами їх число сягало 40.000. Отже це була невелика й зовсім не грізна banda. Ця невелика banda змогла наробити людям лиха тільки тому, бо була вона на послугах Візантії та Риму.

(На жаль, з поглядами шановного автора про ролю Гунів під проводом Аттили не можна погодитися, бо вони суперечать усім відомим нам історичним фактам про величезну роль, яку відіграв Аттила в свідомій руїні рабовласницьких держав Візантії та Риму. Він, що вважав себе "Мечем Божим" і карою за злочинства його рідним людям, заподіяні Римом та Візантією, був дуже свідомий своєї історичної місії: звільнити Слов'янський Схід від столітнього розбійництва й людоловства Риму та Візантії. Це була також помста нащадків старовинних Скитів за руїну їхньої Імперії на Близькому Сході, заподіяну Римом та Візантією. Помста, яку їхні праціди Скити-Парти передали їм як священний ЗАПОВІТ! М. Скрипник)

З того, що про Гунів написали історики (особливо звіти самовидця Пріска) виходить, що в окруженні Аттили, на його дворі, говорили українською мовою. (Пріск згадує, що під час великого бенкету подавали "страву" та пили мед і квас). Аттила чванився, що він мав скитський святий меч. Колись скитський бог Арес (Марс) дав Скитам меч, який робив Скитів непереможними. Ярданес записав, що меч Ареса знайшов припадком один пастух і передав його Аттилі. Про цей божий меч ходили в Україні від давна легенди, про цей меч писав вже Геродот. Цікаве ім'я скитського бога Арес. Так це ім'я згадав Геродот, перечислючи скитських богів і під тим самим іменем почали читати його Греки. Греки перебрали від Скитів більше богів. Я думаю, що ім'я Арес є перекручена з нашого "Ярий". Це слово у нас має значіння "гнівний" (роз'яритися - роззлисти-ся), відповідна назва для бога війни. Пізніше, вже за "слов'янської" доби в пантеоні України був бог весни - Ярий.

Скітським святым мечем наганяв Аттила всім людям великий страх. Всі бачили над ним ласку божу, знали, що доки цей меч в його руках, доти ніяка сила не зможе його побідити. (В цьому факті є об'єктивний доказ, що населення України вважало боротьбу Аттили проти одвічних ворогів — Риму й Візантії — священною війною з одобренням та допомогою Іхніх Рідних Богів. М.С.)

Біля 450 року Римляни помітили, що Гуни стали для них загрозою. Римляни рішилися Гунів дещо послабити. Римляни спровокували битву з Гунами на Каталонських полях у Франції в 453 році. З Гунами були Готи та ряд племен з осередньої Європи. Проти Гунів стояли ті Готи, які втекли колись в римсько-візантійські володіння (іх тоді вже називали Візиготами), і римські легіони, зложені в головному з аланських та сарматських племен. Начальним полководцем римських військ був Аець, батько якого був Скитом, а мати — Римлянкою. Начальником римських союзників у Франції був Скит з роду Мировичів, яких "історики" переробили на "Меровінгів"...

Заміром і бажанням Аеця на Каталонських полях було, щоб Аттила з Гунами перебив римських союзників на Заході Європи і тим послабив їхню зростаючу силу й незалежність від Риму, а рівночасно, щоб у тій битві випустити теж і трохи крові зі самих Гунів. Щоб теж послабити Гунів. Римський вождь намагався керувати битвою так, щоби послабити обидві сторони. Однаке, у цій битві не все йшло так, як собі того бажав Аець. Перемагала сарматсько-аланська сторона, тому, бо зараз на початку битви на їхній біх перейшли Готи, які досі були союзниками Гунів. Гунам грозило повне винищення. Аттила, щоб не попасті живим в руки Сармато-Аланів приготовив величезний костер і мав замір на ньому спалитися живцем. Щоби врятувати Гунів, Аець припинив битву, хитрими інтригами вислав Візиготів до Італії бити римських наємників Вандалів, які зачали бунтуватися, а Сарматів і Алаців порозсилав по Франції та Англії. Аець врятував Гунів і наловив їх піти до Італії на відпочинок і на втворення замішання в північній Італії серед племен Венедів (Слов'ян), які жили там споконвіку.

(Є далеко інші інтерпретації битви на Каталонських полях, згідно з якими перемога була на боці Аттили, після чого він зі своєю армією в'їхав до Риму, де найвищі духовні авторитети — Римський Папа — передав йому ключі від усього світу, як символичне визнання його Паном Цілого Світу, яким до того часу вважав себе Рим... Дивись про це праці Др. Ю. Венеліна, частинно друковані в "До Джерел", число I . М. Скрипник).

В Італії Гуни спустошили Венедську землю. В північній Італії в тому часі дозрівали сади, виноград. Гуни іль овочі без кіри і у них з того прикинулася бігунка, яка пустошила їхні ряди. Це було головною причиною, чому Гуни вийшли з Італії. Незадовго перед поворотом до своєї резиденції Аттила помер в заємничий спосіб (від виливу крові в мозок, після бенкету). Протід над державою Аттили, радше над армією Аттили, перебрав Рудин з Прибалтійської Русі Одоакер, який підкорив собі Римську Імперію і, як цісар, визнаний і коронований Римським

Сенатом, панував над Імперією по рік 493. Візантія спершу визнала владу Одоакера, але пізніше зачала снувати прости нього інтриги, а навіть вислала проти нього військо під проводом Теодоріка Велимировича, вождя Готів. Цей Теодорік, переврхрещений Німцями на Дітріха, вбив підступно на бенкеті Одоакера та панував кілька років з Равенни над Римом.

По Гунах слід пропав біля 500 року. Готи, як наємні римські легіонери, проіснували 50 років довше й теж загинули на руїні Римської Імперії. Те саме сталося з Вандалами, яких Римляни держали в Африці для охорони своїх володінь. Алани та Сармати розплилися серед населення тодішньої Франції та Англії і лише кілька десятків топонімів (назв місцевостей) свідчать про те, де вони колись жили як оборонці Римської Імперії.

Готи, Вандали, Алани, Сармати, Гуни в Західній Європі були платними наємниками Риму. Всі вони походили з України. Всіх їх давні історики називали Скитами. За виїмком Гунів, про яких небагато знаємо (згідно з дослідами Др. Ю. Венеліна Гуни - це ті ж Авари, Обри, Хазари-народ слов'янського племені та безпосередні прадіди сучасних Булгар. М. Скрипник), всі ті наємники були білими, Європейцями й походили чи належали до того самого етнічного пnia, що й сьогоднішні Українці. Оті наємники довели Римську Імперію до упадку. Рим не був нацією, лише конгломератом різних народів, механічно примушених до співжиття в одній державі, яка, однак, не зуміла перетопити їх всіх в одну націю, а тому й впала.

Німці причислили Готів, Вандалів і Лонгобардів до „Германів”, але це тільки нахабне, розлучливе шукання Німців за предками, що нічого спільногого не має з науковою правдою історії. В тому, що ці „народи” стали зав’язком нинішніх Німців, є дещо правди, але ця правда не така, як того хочуть Німці. Правдою є, що Готи, Вандали, Сармати з України, по відслугенні 25 років в легіонах майже ніколи не вертали в Україну. Вони поселявалися в тих краях, де раніше служили при війську. Вони діставали наділ землі, за гроші, які вспілі заощадили, вони ставили хати, розводили господарку, женилися й вростали в чужий ґрунт. З отаких поселенців, з перемішання з автохтонами вирошли Французи, Німці, Бельгійці, Голянці, Англійці.

Між Готами й Козаками є велика подібність. Козаки теж наймалися Полякам, Москвяям, Туркам. Це були Козаки, які розгромили Турків під Віднем у 1683 році. Це були Козаки, які розгромили Турків під Хотином. Сагайдачний з Козаками здобув Москву для Поляків. Козаки були одинокою силою військовою в Польщі, подібно як рапіше Готи в Римі та Візантії. Козаки, як частина польського війська, як і Готи, мали свого власного Гетьмана, але не Козаки були політичною силою, тільки польський король і польський Сойм, як колись в Римі ціsar і Сенат.

(Дуже дивно є почуття від шановного автора таку обмежену й ворожу опінію про роль Козацтва в історії України. Ця опінія є цілковитою тотожною з поглядами на Козаччину наших найбільших ворогів – Поляків і гостро суперечить всій історичній дійності нашого минулого. Козаччина виступила як оборонець національних, релігійних та державних інтересів Українського народу і величезними духовими й матеріальними зусиллями та жертвами створила свою власну Українську Державу – Першу Гетьманщину Богдана Хмельницького. Без цього Величного Чину сьогодні в світі не було б нічого й чути про Україну... Ми – „славних прадідів великих – правнуки погані!“ – живемо тільки тими духовими й матеріальними скарбами, що створила Козаччина для Українського Народу. Козак – ще й нині є в свідомості всіх верств України – це вартій наслідування ідеал людини-лицаря й патріота, є носій національної чести й збройного опору проти всіх чужинців-наїзників. В цьому є різниця між Козаками – творцями власної держави – та Готами.)

М.С.

Коли Готи на римській, чи візантійській службі бунтувалися, то їх безпощадно вирізували при помочі інших "Готів". Назва "Готи" не означає і не була назвою народу. Це погірдлива назва, що означає - "злодійня", розбишаки... Готи були в різних народів. Були "Готгуни", "Готгелени" і т. і. (?? М.С.)

Готи ніколи й нігде не створили самостійної держави, чи були вирішальним політичним чинником. Правда, історики Готів, як Ярданес, Ізидорус, говорять про державу Готів у Східній Європі, говорять про те, що Германіхи був більший за Олександра Македонського, але ці історики не визначають їх як "Готів", тільки як Гетів - Полян і причисляють цих Гетів до Скитів. Коли це брати під увагу, то ясно: хто були Готи по національноти. Географічно плем'я "Полян" мало в тому часі владу над просторами східної Європи.

Ярданес пише про народ і державу ГЕТИВ, не ГОТИВ.

Ніколи не було держави германських Готів в Україні, але могла бути й була держава Гетів, тобто Полян в Україні.

Римляни й Візантійці офіційно називали наємників з України "федератами" (союзниками), а неофіційно називали їх "Готами" (злодійнею), перекрутівши назву "Гети". "Готи" на мові Даків із Мізії означало "злодійня". Готи мали свій власний командний склад, деяку військову самоуправу, але римські, взагалі, візантійські військові емблеми, частину узброєння та постачання і вони підлягали римським чи візантійським воєнним начальникам.

В Східній Європі знайдено деяке число релігійних текстів, які написані попсованою латиною, з великою домішкою грецьких і слов'янських слів. Ці тексти писали малограмотні ченці, з походження Слов'яни. Ці тексти походять десь зі VII -IX століття. Німці проголосили, що ці тексти писали Готи. Поставивши таке штучне твердження за основу, вони понагинали до того Готів, поробили їх Германами, бо нинішня німецька мова дійсно розвинулася з вимішання латинських, грецьких і слов'янських слів.

Доба "Готів", як римських і візантійських наємників з України, тривала біля 200 років - від 300 по 500 р. нової ери. В тому часі ще не було Германів взагалі, тобто не було основної германської нації - Німців. (Як вже було згадано раніше, "Германи" Тацита та інших старих авторів нічого спільного з сучасними Німцями не мали, а були "Братерством" слов'янських народів, на території від Дунаю та Рену аж до Балтійського Моря. М.С.)

Карло Великий, до якого мають однакові права Французи й Німці, мав слов'янське ім'я "КАРАЛЬ" (той, хто визначає кару). Він намагався відтворити давню Римську Імперію. У нього не було національної свідомості, в сучасному розумінні цього слова, бо він не міг сказати, хочби й хотів, хто він таким: Француз, чи Німець, бо тоді ще не було ані Німців, ані Французів. Таке було в році 800 нової ери.

У 800 році н. ери нинішня Баварія, Австрія і вся решта нинішньої Німеччини була суцільним, віковічним слов'янським етнічним простором. Цей простір, ці землі, за наказом римських папів "християнізували" вогнем і мечем вояки відновленої Карлом Великим Римської Імперії.

ЖУКІ. ПРО ТАК ЗВАНІ „МАНДРІВКИ
НАРОДІВ”

З України в перших століттях нової ери, в добі т.зв. „Мандрівки Народів” вийшло багато людей, людських груп, можливо племен, які відограли поважну роль в формуванні Західної Європи. Між цими групами і Готи. Я думаю, що найбільше Готів вийшло з карпатського простору, що нинішні Гуцули були тими середовищем, з якого виходили Готи, бо в Гуцулів „готське” ім’я (гот - Ґут- ул), а теж в Гуцулів на молодого парубка казали „легінь” (легіонер?).

З України тоді вийшли Гуни, про яких національність і походження нічого не знаємо, вийшли скитські Вандали, Сармати й Алани. Слідом Вандалів є Андалюзія (Вандалюзія) в Іспанії, Готи та Алани дали назву Кatalонії (Гото-Аланія) і б.і.

З „Прибалтійської Русі” вийшли Лонгобарди („довгобороді”), яких папи запросили в Італію для тероризування папських противників.

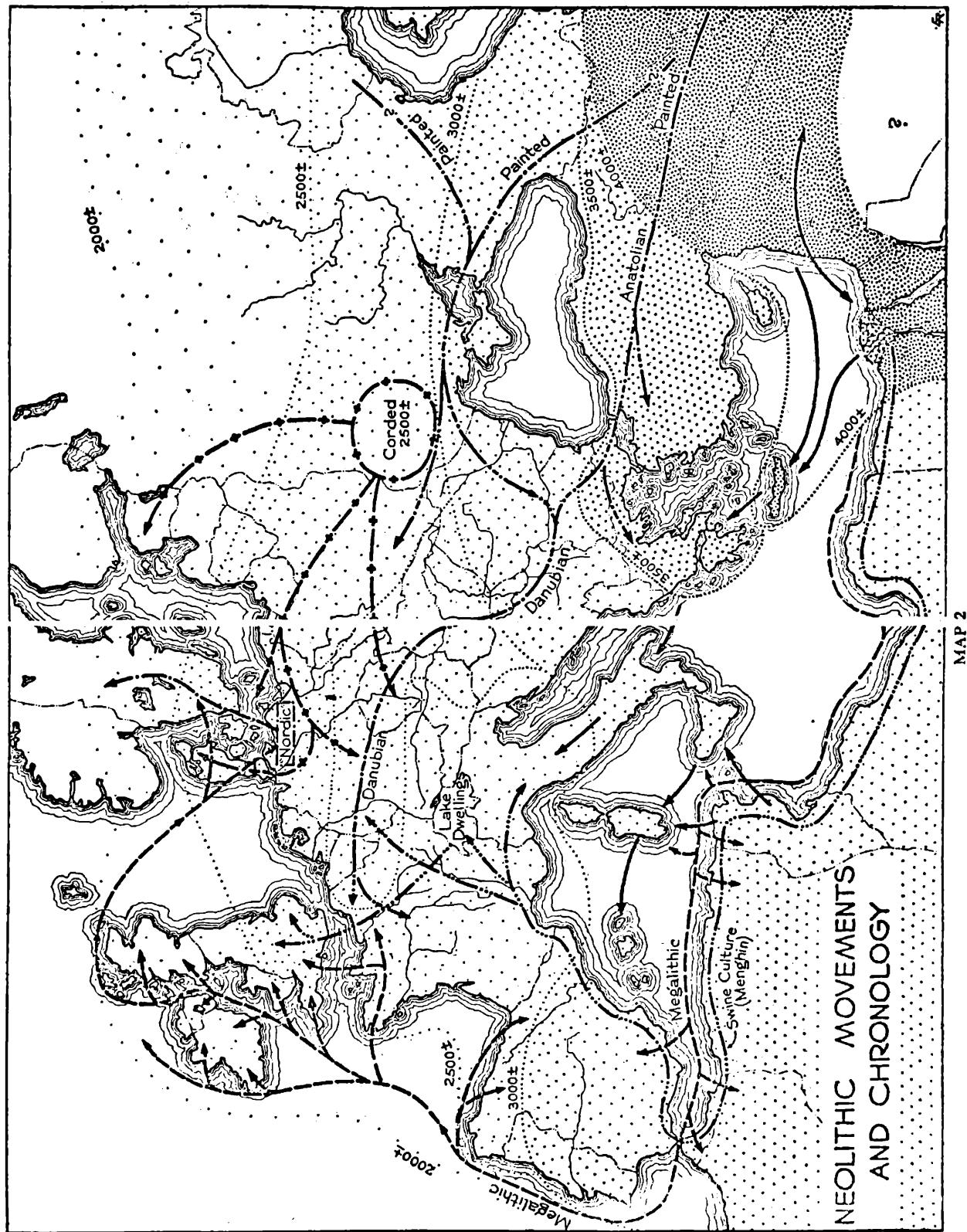
Всі ці виходці з України це не імперіялістичні завойовники. Це радше звичайна, голодна українська чернь, яка наймалася за кусок хліба, дрібку солі та марний гріш. Німці з отої української черні поробили „динамічних Германів”. До Гунів, правда, ще не признаються, хоч Гунами залюбки називають Німців Французи та Англійці, але в своїх легендах Німці зачали вже з Гунами своїтися (Пісня про Нібелюнгів).

Всі англомовні автори праисторичних і археологічних дослідів підкреслюють той факт, що Готи, Вандали, Сармати, Алани, Лонгобарди й Гуни вийшли з України. Чому німецькі вчені зробили з більшості них Германів – годі відгадати. Нема на це ніяких наукових, матеріяльних доказів, археологічних знахідок. Нації це не фантом. Нації виростають із землі і на землі, чи у землі, з якої вони виросли, нації залишають матеріяльні сліди свого буття, питому виключно ім культуру. В Україні від палеоліту, від 40.000 старої ери, є сліди української нації, але в Україні нема слідів інших націй, яким тенденційні чужинці залюбки віддають Україну. Зокрема, в Україні не знайдено навіть найменшого сліду матеріяльної культури ані Германів, ані Іранців. Готи і Гуни не були взагалі якимсь окремим етнічним типом, відмінним від споконвічного автохтонного населення України, бо з часів їхнього перебування в Україні нема жадних слідів ані якоїсь окремої „готської”, ані „гунської” культури. Замість річевих доказів вигадують натягнені псевдо-докази. Наприклад, таки ж наші, українські вчені, змовляють нам, що Готи дали назву містові Житомир, що по готськи означало „Готська Слава”, а Українці перекрутили її. Подібник „доказів” готського побуту в Україні знайшли наші власні крутії багато...

В Україні час Готів і Гунів визначус типова українська в нинішньому розумінні культура. В археології її називають черняхівською. Черняхівська культура виродилася зі скитської.

Розказують різні люди, що в часі останньої німецької окупації України Німці закопували щось в українську землю по місцевостях, які відомі з археологічних знахідок, по старовинних могилах, то що. Закопували дрібні речі. Виходить, гітлерівські Німці засівали Україну „германськими” предметами на те, щоби колись, хоч би й за сотні років, нові археологи знайшли „докази”, що Германи були колись в Україні...

The Races of Europe , by C.S. COON

NEOLITHIC MOVEMENTS
AND CHRONOLOGY

MAP 2

Німці, подібно як і Москалі, не розвинулися з первісного етнічного пnia, з якогось давнього племені. Німці й Москалі перемінилися з держави в народ. Спершу вони були механічною сумішшю людей. Нині Американці є такою мішаниною. Американці все ще є тільки державою. Вони за деякий час можуть перетворитися в націю, хоч в несприятливих умовинах, пр. під сильним ударом зовні, можуть розлетітися й пропасти, як пропала штучна Римська Імперія чи Візантія. Римська Імперія проіснувала I. 000 років, але вона не зуміла перемінити один народ своїх людей. Не спромоглася цього зробити й Візантія. Москалі стали народом і існують народом тільки тому, що нема України. Повстання самостійної України доведе до ревіндикації (повороту до власної Батьківщини) наших людей. Як буде самостійна Україна, то від Москалів відскочить по всій правдоподібності яких 80 мільйонів так званих "Москалів". Відскочать всі ті, яких обмосковила "Російська Імперія". Тому то Москалі, свідомі величезної небезпеки для своєї імперії від відродження України, в найбільш брутальний спосіб поспішають переплавити всі неімовірські народи в одну, так звану "совітську націю", що фактично буде означати омосковлення всіх дотепер ще не московських народів.

В часах уявного панування Готів в Україні, в Україні все ще було старе населення. — Скити, хоч від початку нової ери римські автори зачали називати мешканців України Сарматами.

XIX. ЧЕРНЯХІВСЬКА КУЛЬТУРА

Черняхівська культура, яка визначує сарматську добу, вийшла з давньої скитської. Вона обіймала землі нинішньої цілої України, південну Польщу, Шлеськ, Чехословаччину з Моравами, Закарпаття по Дунай, Румунію та балканські землі. На цих землях проживало населення, яке історики по різному називають, як Траки, Сармати, Готи, Анти, а до Антів треба ще причислити Склavinів і Венедів. Всі згадані народи мали в один час свої власні імперії... З історії знаємо, що в час так є зв. "Готської Імперії" на тих самих землях були теж Імперії Сарматів і Траків. Позірно це виглядає на щось неможливе, на нелогічність. Як могли б існувати в один і той самий час і на одному і тому самому просторі різнонаціональні (по назві) Імперії? Вихід я позірної нелогічності дається знайти дуже легко тоді, коли взяти під увагу, що згадані імена відносяться до одного й того самого народу, тобто, що Траки, Анти, Готи, Сармати — це одна етнічна спільнота, що лише різні племена одного народу.

Нарід опреділює культура, мова, звичаї та обичаї. Бачимо, що в часах по новій ері, в давній Україні була однорідна черняхівська культура. З матеріальних залишків тої культури дослідники відтворили побут її носіїв. Більшість дослідників, в тому числі і Проф. М. Грушевський, признають, що черняхівську культуру створили предки Українців нинішнього дня. Це не "германська" культура, ані "іранська", ані ніяка інша, тільки типова українська.

Коли розглядати назви носіїв черняхівської культури, то її у дивовижних назвах можна побачити чисто українську суть. Траки — це наші Бойки, Сармати (савромати) це Змієпоклонники (відомо, що Скити — згідно легенд — мали як Приматір напівжінку, напів Змію.), Готи — це Гети або ж Поляни, Анти — Українці.

Коли так дивитися на ці назви, то зникають різниці й суперечності, а історична темрява прояснюється. Був один народ під різними назвами, які до того ж були вигадані для нього чужинцями...

Поруч з черняхівською культурою на землях давньої південної Скитії на північ від неї існувала дуже подібна до неї "зарубинецька" культура. Обидві ці культури вважають зав'язком Слов'ян.

Різні культури в Україні є тільки розвоєвими стадіями нашого народу в процесі цивілізаційного поступу. Отже була стадія, чи доба оріньянців, доба тарденозців, Трипільців, людей воєнних сокир, яких можна розділити на Кіммерійців, Скитів і Сарматів, а потім приходить доба Антів і Слов'ян, доба Русів і останнє — доба Українців.

Різниця між оріньянцями і Українцями — між найранішою та найпізнішою добою одного й того самого етносу є в технологічному поступі, а не в духовості. Те саме між всіми іншими періодами.

Ми не знаємо, якою мовою говорили в Україні за черняхівської культури, бо з того часу в Україні не знайдено ніяких записів. Зі записів чужинців, з обривків слів, встановлено, що на дворі Аттили говорили українською мовою. Мова писаних пам'ятників, що відносяться до т.зв. "готських" часів, зложена з поєсаної латини, таоїх греки і зі слов'янських слів, тобто у тих пам'ятниках є дуже виразно три мови. Ми знаємо хто говорив латиною, хто говорив грекою. З того висновок, що в решті європейських земель говорили слов'янською мовою. (Останні наукові досліди, про які вміщені розвідки в числі I збірника "До Джерел", Видавництво "Млин", 1975 рік — дають підставу до надії, що справа писемності та мови старих мешканців України наближається до розв'язки. З рештків написів етруською мовою на чисельних пам'ятниках в Італії-Етрурії — недвозначно виходить, що Етруски належать до етнічної спільноти Слов'ян. З другого ж боку археологічні знахідки в Трої доводять принадлежність Етрусків-Тroyянців до Скитсько-Сарматської етнічної спільноти. Таким чином мова Етрусків — мусила бути й мовою Скитів та Сарматів, тобто протослов'янською мовою. Це відкриває величезні нові перспективи для зrozуміння музової культури наших предків, особливо в галузі біло-софійсько-релігійних, дохристиянських концепцій Рідної Віри. Примітка Н. Скрипника).

ХХ. ОРНАМЕНТ НА ГОРШКАХ

Важним для визначування археологічних культур є орнамент на горшках та форми керамічних виробів. На ранні, мезолітичні горшки в Україні мали гребінчастий орнамент.

На неолітичних, трипільських, чи гіперборейських горшках був поліхромний орнамент (мальована кераміка).

У бронзовій добі, за Кіммерійців, орнамент на горшки наносили відтисками шнурків (шнурочки).

У залізній добі, за Скитів, наклеювали за горшки тонкі валічки з глини.

Перші горшки з валіками з'явилися у т.зв. білогрудівській культурі на Уманщині, в першій половині другого тисячеліття старої ери. Характерним для білогрудівської культури є великі насипи з попелу, яких значіння не вдалося розгадати.

Припускають, що вони є залишком обрядових вогнищ, якихсь святкувань, що в формі Купала, 7-го липня, дожили аж до наших днів.

Історики привикли називати найстарше історичне населення України Кіммерійцями. Тому культури бронзової доби називають кіммерійськими. Білогрудівська культура є пізньо-бронзовою. Її залишки знайдено по всіх давніх українських землях і це показує на яких просторах жили Кіммерійці. На сході кіммерійська (білогрудівська) культура покривається зі зрубною, тобто вона занимала землі від Дніпра по Кавказ і по Волгу. В північній Європі вона однозначна з лужицькою культурою. Найраніші т.зв. лужицькі предмети знайдено в південній Україні, в Коблеві біля Одеси, в Бабичах біля Черкас, в Маріянові на Поділлі, на Житомирщині. Це вказує на те, що лужицька культура вийшла з кіммерійської, зокрема з її південних просторів.

Білогрудівські великі горшки мають свої відповідники в культурі Вілянова в Італії. Білогрудівська кераміка була взором для галштадської.

Білогрудівська культура тісно пов'язана з усіми іншими культурами України. У ній є вотовні людські й звіринні фігури з трипільських часів. Вона пов'язана з Комаровом в Галичині, з Тростинцем в Люблинщині, з Волинню, Молдавією, Румунією, Угорчиною, балканськими землями.

XXI. ЗАЛИШКИ ДОБА

Поступово білогрудівська культура зникає, а в її поселеннях замість бронзових зачинають появлятися залізні вироби. Історики пояснюють культурні зміни, як і все, зміною населення в Україні. Кажуть, що в тому часі Скити з Ірану напали на Україну, вимордували давнє, кіммерійське населення та поселилися тут самі. Звичайно вказують на те, що великі бронзові ліварні підприємства по всій Україні досить несподівано та приблизно в одному й тому самому часі перестали відливати бронзові предмети. В осередках бронзової промисловості, таких як Сабатинівка та Бондариха знайдено велике число порозбиваних ліварних форм для бронзи. Вчені кажуть, що ці форми порозбивали Скити в часі дикого нападу.

В дійсності ж зі запровадженням залізних виробів бронзові предмети були непотрібні, вийшли з вжитку. Бронзові форми не надавалися для заліза. Залізо кують. Тому бронзові форми просто повицідали.

Білогрудівські поселення були давнього, трипільського типу, це переважно відкриті села.

XXII. ЧОРНОЛІСЬКА КУЛЬТУРА

Після білогрудівської (кіммерійської) культури зачинає розвиватися в Україні чорноліська культура. Поселення нової культури виникли на місцях білогрудівської, то значить, що витворення нової культури було ділом старого населення. Різниця між обома культурами в тому, що чорноліські поселення переважно укріплені і в них залізні предмети вживаються замість бронзових. Основним, що лучить обидві культури є спосіб будування хат, кераміка та прикраси. Осередок чорноліської культури був на захід від Дніпра, десь тут як Тясмин і Інгулець, але вона простягалася на землі всіх попередніх українських культур.

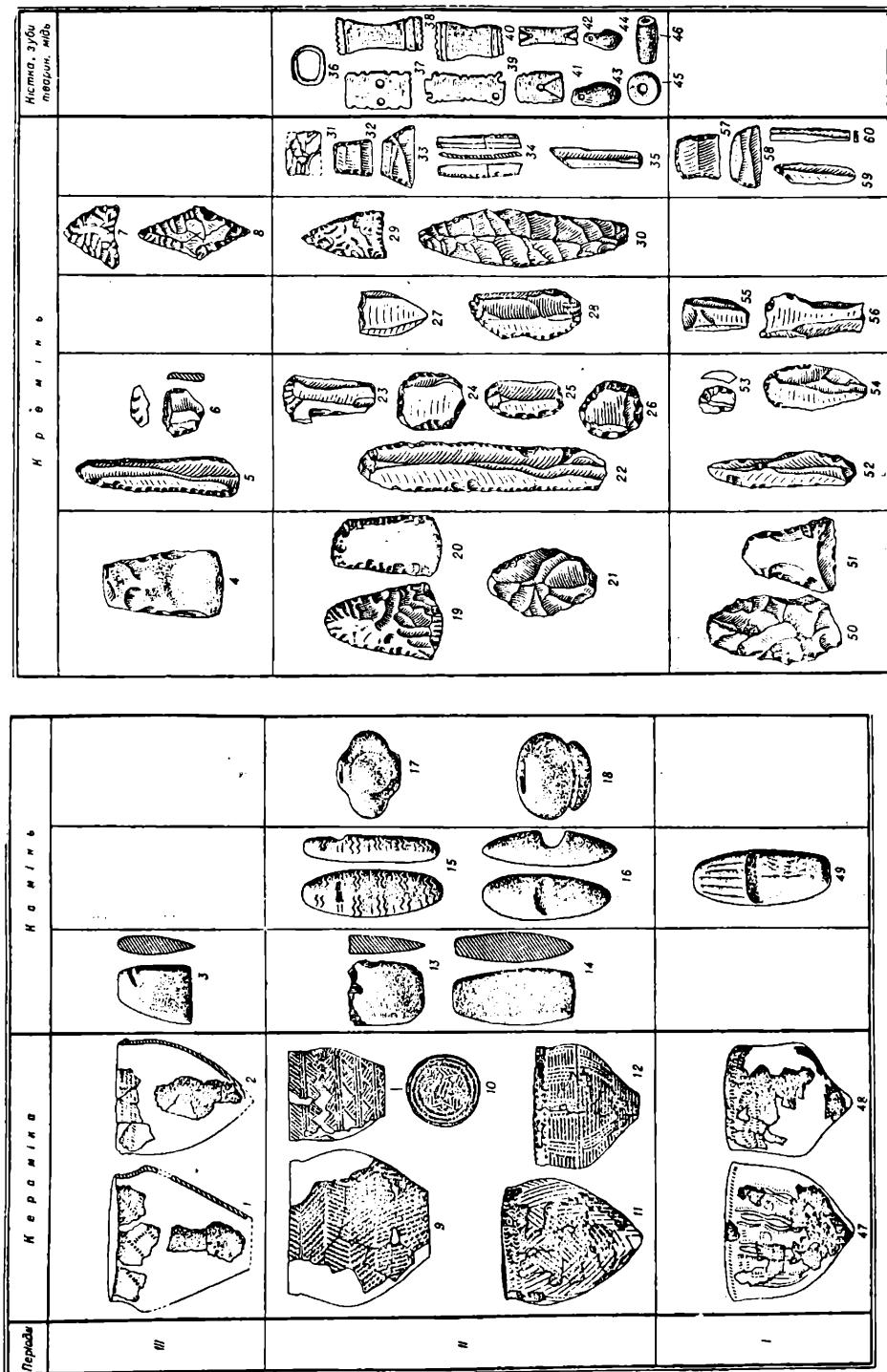

Рис. 32. Матеріали антично-християнської культури раннього (ІІІ) та пізнього (ІІІ) періодів:
 1—3, 5, 6 — Пустиня; 4 — Мандрівник зі скелі; 7 — Луков, Утьше Сулюка; 8 — Вета VI; 9, 10,
 16, 21, 24, 26, 28, 29, 30, 32, 34, 35 — Альбакаркійський поселок; 11, 12, 31—33 — Бузаки; 13 — Сороконече;
 20 — Волинь; 21, 25 — Кам'янка-Бузька; 22 — Оськівці; 23, 24 — Долинське; 25 —
 26 — Кіндрівський; 27 — Красногорівський; 28 — Красногорівський; 29 — Красногорівський; 30 —
 31 — Кіндрівський; 32 — Кіндрівський; 33 — Кіндрівський; 34 — Кіндрівський; 35 — Кіндрівський; 36 —
 37 — Кіндрівський; 38 — Кіндрівський; 39 — Кіндрівський; 40, 41, 43, 46 — Грині; 42, 44 — Дерекая;

Чорноліська культура є початком Скитів. Вона лежить майже посередині між Галштадтом і Кобанню і вона поширилася з України на всі землі, які в тому часі занимали Скити.

Чорноліські сокири знайдено в Британії, у нинішній північно-західній Франції, на Київщині, над Ворсклою, поздовж понад Дніпром. Чорноліські прикраси, брошки човенкуватої форми, виготовляли Чорнолісці в Ольбії на сотні років до того заки Греки „заснували” Ольбію. Чорноліські брошки знайдено в Альпах, в північній Італії.

Меч з кобансько-галштадськими антенами викували Чорнолісці в Ромнах, на схід від Києва. Цей меч такий самий, як і мечі з Австрії. Це не одинокий меч з новим орнаментом і нової форми, який викували в Україні. Такі самі чорноліські мечі знайдено в Язлівці в Галичині, в Аксютинцях біля Полтави, в Сennій на Таманському півострові.

Чорноліська культура є початком скитської доби, а це треба мати на увазі тому, що знахідки чорноліських предметів показують нам, де були Скити біля I.000 року старої ери. Чорноліська культура зі свого осередку над Тясмином і Інгульцем сягає по Кобань на Кавказі, по Галштадт в Альпах, по береги Атлантику, по Балкану, по Крим.

Тому її називають кобанською на сході, галштадською на заході, тракійською, взгл. тракогалштадською на Балканах, Таврійською в Криму. На всіх тих просторах біля року I.000 старої ери однорідна матеріальна культура вказує на однорідність населення.

Бронзова кіммерійська культура перейшла у залізну скитську.

Біля VI -У століття старої ери на Закарпатті зачала зауважуватися т.зв. кельтійська, ля-тенська культура. „Кельти” – це мовне перекручення з назви „Гали”. Гали, первісне скитське плем'я, жили обабіч Карпат.

З переселенням Галів (Галичан) з простору Карпат на захід, відчуження ля-тенської культури від основної скитської, стало більш помітне. Ля-тенська культура вказує на те, що від досі однорідного скитського етнічного масиву відкололася група людей, що зачав зауважуватися новий нарід.

Найстарші скитські поселення над Ворсклою показують, що Скити спалювали своїх мерців подібно як Трипільці. В місцевості Бутенки біля Полтави знайдено скитське поховання, у якому мерлець був спалений. Його перегорілі кістки зложили в плитку яму, біля них положили упряж коня, багато особистих прикрас з бронзи, прекрасної роботи наручників, різьблених гудзиків. ЗО бронзових наконечників стріл і два залізні вістря, до списів. Подібних скитських похоронів знайдено більше, пр. в Симферополі в Криму, у Заливках біля Смілої, у Невочеркаську над Доном, в П'ятигорську на Підкавказі. Інвентар у тих похоронах є чорноліського типу.

Скити мали всі можливі похоронні обряди, але переважаюча більшість Скитів похована в зрубних могилах. Назва „зрубна культура” це синонім скитської культури.

Скрізь по Україні в раннескитських залишках знайдено останки возів. Вози двох родів: господарські та бойові. Це ті самі вози, яких раніше вживали „ямні люди” та „шнурники”. Це ті самі вози, на яких Гіттити і Гіксоси заїхали в Орієнт. За орнаментами встановили, що Гіттити були частиною Скитів з нинішньої Кубані, а Гіксоси походили з Галичини.

Середнє Придніпров'я	Степове Придніпров'я	Приазов'я	Східський Донеччина	Позиції споруди	Положення кісток	Н е р а м и н а

Рис. 80. Матеріал археологічної культури:

1 — Гаджирські; 2, 5 — Козацькі; 3, 6 — Ширяївські; 7 — Грушевські; 8, 12 — Піщанські; 9 — Долинські; 10 — Костянтинівські та Степанівські; 11 — Житієвські; 13 — Красилівські; 14 — Іршавські (Індігорські); 15, 16 — Миколаївські; 17 — Журавльовські; 18 — Старобільські; 19 — Горохівські; 20 — Доманівські; 21 — Миколаївські; 22 — Миколаївські; 23 — Миколаївські; 24 — Миколаївські.

XXIII. З Р У Б Н А А Б О С К И Т С Й К А К У Л Ъ Т У Р А

Найраніші зрубні похорони знайдено в комарівській культурі в Галичині і в тростинецькій біля Любліна. Звідси вона поширилася на схід, перейшла Дніпро, Дін, дійшла до Волги і до Кавказу. В середній та західній Європі теж знайдено зрубні похорони.

В місцевості Бородино над Чорним Морем знайдено зі зрубних часів скарб. У ньому було три вістря списів, на яких були т.зв. мікенські орнаменти, але старші за дійсні Мікени. Було в тому скарбі три кам'яні голівки до вождівських булав. Камінь, з якого булави вирізьбили, нефрит. Були в скарбі чотири кам'яні бойові сокири, кинжал, шпильки.

Ранні скитські королівські поховання знайдено в могилах "шнуровиків". Це династичні поховання, які вказують на зв'язок поколінь, на те, що предками Скитів були "шнуровики", що в Україні мінялися культури, але не мінялися люди. Це все вказує на етнічну тягливість і однорідність населення України.

З найдавніших часів населення України вело торгівлю з іншими краями. Шляхи були морські й сухопутні. В кам'яній добі торгували кременем, янтарем. За кременем вже 40.000 років тому ходили наші предки навіть у Скандинавію та в Урал. В бронзовій добі шукали родовищ міді та олова (цинку). Наші предки в другому тисячелітті ст. ери торгували з Індією, Китаєм, з Середземноморськими краями, з Мікенами у теперішній Греції (тоді там ще не було Греків!), з Троєю, з Єгиптом. Всі ті країни творять один культурний круг.

Історія України досі як слід не розроблена тому, бо нема писаних пам'ятників з ранніх часів. Дешо з джерел Близького Сходу до нас дійшло, але поза обсягом дослідників осталися джерела перські, індійські та китайські. З близькосхідних джерел знаємо, що Скити часто набігали на закавказькі та передніазійські краї. У тих звідомленнях Скити та Кіммерійці розглядаються як один народ, що жив у північній Припонтиді. Найстарший портрет Скитів знайдено на басрельєфі палати ассирійського царя в місті Німрод. Цар називався Асурназірпал II і він панував від 885 до 859 року старої ери. У портреті зображені двох єздців на конях, в розгоні, які стріляють з луків. На єздцях типовий скитський одяг, високі шапки, подібні до княжих шоломів з київської доби, короткі піджаки, підперезані широким шкіряним поясом, вузькі штани й чоботи. В тому часі ніякий інший народ так не вбирався, тільки мешканці України. Також луки у єздців скитські.

XXIV. В О С Н Н А Т Е Х Н І К А С К И Т І В

Біля I.000 року ст. ери в Закавказзі, в Месопотамії та західній Азії існували сильні держави. З цими державами Скити вели постійні війни, але вели війни на їхніх землях, а не в Україні. Скити не пускали нікого в Україну. Армії Близького Сходу були вивінувані у весні вози, а вояки були в панцирях. Скитські війська не мали панцирів, були за те на конях і озброєні списами, короткими мечами, бойовими сокирами та луками. Скитська кіннота мала більшу рухливість. Вояки на возах можуть битися тільки на гладкій, рівній землі. Воза так швидко не завернеш, як коня. Скитська воєнна тактика була краща, як тактика їхніх ворогів в Орієнти.

Скити вживали спершу листовидних наконечників стріл кіммерійського типу. Такі наконечники не пробивали панцирів. Ось чому Скити придумали нові наконечники, яким дали масивну, тригранну, видовжену форму. Нові стріли легко пробивали панцирі.

Оти тригранні скитські стріли - в опінії певних "науковців" - одним з найважніших доказів на те, що Скити та Кіммерійці це два різні народи, бо ж кіммерійські стріли листовидні, а скитські тригранні. Тими стрілами нас колять і добивають до нині різni тенденційні вороги України під машкарою т.зв. "об'єктивної науки".... Скитські луки були зроблені зі з'єднаних рогів биків, вони були короткі, все натягнені й надзвичайно сильні. Засяг скитських стріл був недалекий, але швидкість скитських стріл дорівнювала швидкості кулі зі сучасної рушниці. Скитська воєнна штука полягала на наступі на ворожі армії невеликими кінними відділами. Ворохі армії в Закавказьких краях біля року I.000 ст. ери уставлялися попереважно в чотирокутник, це були піхотинці в панцирях. Скитська кіннота під'їздила в повному розгоні на віддаль 20-30 кроків від ворожих лах, завертали коней і кождий їздець випускав по дві стріли на ворожі ряди. Стріляли у відвороті. Майже без власних втрат таким способом Скити нищили великі ворожі армії. Пізніше армії закавказьких держав завели у себе кінноту та лучників. Від часів, як скитські сусіди навчилися їздити на конях і стріляти з луків, Скити зачали вживати панцирів. Раніше, ще заки Скити зачали вживати панцирів, скитські коні були малого росту. Малий кінь не може нести великого тягаря. Вершники в панцирях мусили мати великі й сильні коні. В парі з панцирями Скити завели теж щити, довгі, важкі, ясеневі списи та довгі мечі.

Як колись заміну листовидних наконечників стріл на тригранні дослідники взяли за зміну культури і зміну населення, так і появу у Скитів панцирів, довгих мечів і великих коней теж взяли за зміну культури й зміну населення.

При зміні наконечників стріл говорили, що Скити вирізали Кіммерійців. При зміні всього узброяння говорять, що Сармати вирізали Скитів.

Не можна визнатися скільки в такому "науковому" говоренні є звичайної людської глупоти, а скільки свідомого фальшивання історії та злоби проти Українців.

Скитські залишки знайдено практично по всій Європі та в багатьох частинах Азії. З часів біля року I.000 ст. ери знайдено скитські кургани в Азербайджані, в Грузії, Вірменії, в Абхазії, Колхіді. Скитські культурні залишки легко відрізняти, тому, що Скити розвинули лише ім'я питомий мистецький стиль. Типовим для Скитів є зображення лісних, або фантастичних звірів, як олені, гріфи, леви, коні. Оленів у них найбільше і Скитів належить уважати людьми оленів. Олені належать до зоологічної родини "русинів". Логічний висновок, до якого може дійти дослідник, коли він дивиться на оленячі мотиви у мистецтві Скитів, на намиста з оленячих зубів, є, що Скити вважали оленів своїм тотемом і що їхньою національною, чи релігійною назвою було "Русини". На це вказує назва "Геррус" (Земля Рус) для України в творах Геродота. Назва "Скити", за свідченням Геродота є грецькою, наслідком. На це, що назва "РУС" мусила мати для Скитів якесь окремішне значіння вказує і назва міста Єрусалим. Це місто оснували за свідченням жidівського історика Йозефуса Гіксоси. Гіксоси були Скитами.

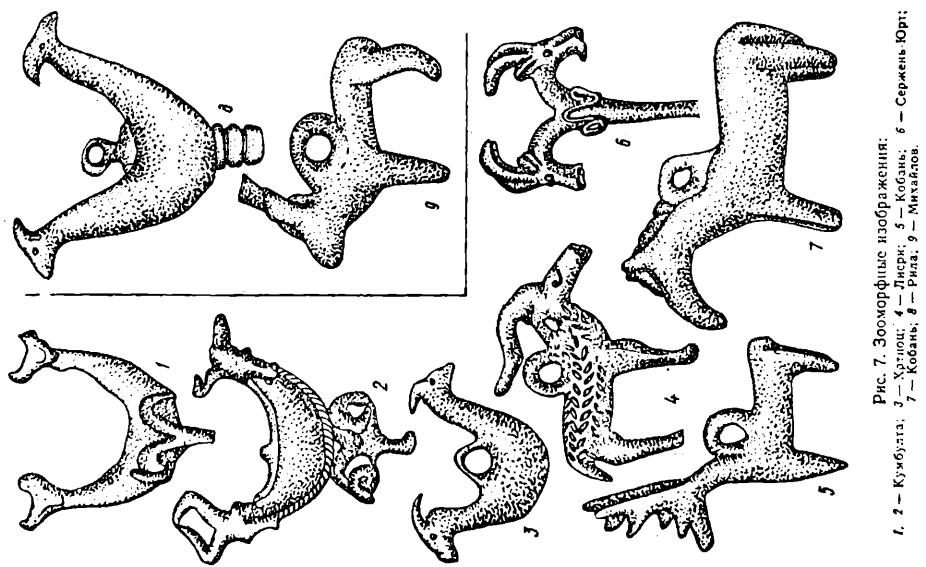

Рис. 7. Зооморфные изображения:
1, 2 — Крыжбулта; 3 — Хагитоп; 4 — Лисра; 5 — Кобаны; 6 — Саржень-Юрт;
7 — Кобаны; 8 — Рица; 9 — Миктава.

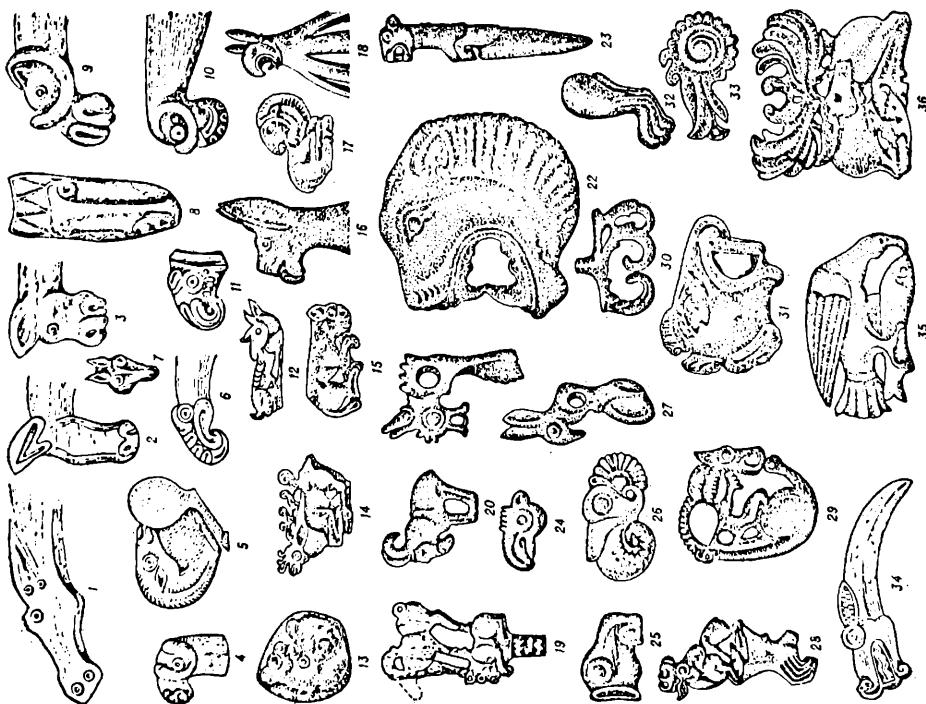

Рис. 47. Прослойки у скіфському залізниковому стилі:
1—20 — кінці VІІ—VІІІ ст. до н. е.; 21—36 — V ст. до н. е.

Вони спершу сиділи досить довго в Єгипті. Пізніше, під на-
тиком Єгиптян Гиксоси вийшли з Єгипту й поселилися в Пале-
стині, там заложили місто, яке спершу називалося „Салим”. То-
му, що Салимів довкруги було більше, гиксоський Салим стали
називати „РУС САЛИМ”. Оте початкове „Е”, на мою думку є за-
лишком родівника „ель”.

Давні автори передали деяке число назв, що відносяться до
ранньої історії України, зокрема до Кіммерійців, Скитів і Сар-
матів. Довкруги цих назв витворилася величезна література.
В поясненнях є все, тільки не правда. Правди в них нема.

Якщо йде про Кіммерійців – по грецьки ця назва звучить
„Кіммерос”, то виглядає, що вона є Греками на слух перекруче-
ною назвою „Темна Русь”, відповідник „Чорної Русі”.

Назва „Савромати” означає „Гадопоклонники”. Назва поєднує
в собі легенди про етногенезу Скитів. За давніми мітами Ски-
ти повстали зі супружжя бога з півжінкою-півгадиною.

Назви, які античні автори пов’язують зі Скитами є звичай-
но перекладом оригінальних скитських назв на грецьку мову.
Пр. „Скитос араторес” означає „Скити орачі”, георгікою –
хлібороби, базілеї – королівські, авхати – Слов’яни, меланкле-
ни – в чорних плащах, Гети – Поляни, Траки – Бойки і т.д. Де-
які слова даються розгадати після зіставлення допоміжних
матеріалів, деякі взагалі важко розпізнати.

Скити – найважніший чинник в історії. Вони з'явилися в
Європі як люди зрубної культури біля I.500 р.ст.ери. В тому
часі, Скити були одиноким культуротворчим чинником в Європі,
вони є творцями кубанської, майкопської культури. Скити пере-
йшли Кавказ, і, як Сумери, Гіттити, Гиксоси відограли основну
цивілізаційну роль в історії Близького Сходу.

Скити перші зачали творити модерну державу. Якась держава
в Україні існувала ще з палеоліту, бо в давніх могилах знай-
дено вождівські булави. В скитських могилах познаходили цар-
ські нашійні ланцюхи, корони, скептри, отже зовсім модерні зна-
мена королівської влади.

Все те показує, що в Україні були королі на багато часу
перед тим, які до королів, до організованої влади додали-
ся деінде. Рим мав першого короля 2.000 років тому, в Греції
в давнину ніколи держави не було. В Україні королі з корона-
ми були, вже п’ять тисяч років тому.

У нашій пресі часто можна побачити вістку на два-три ряд-
ки про те, що в Україні „ знайшли кістяк у короні ”. „Кістяк у
короні ” означає короля, якусь епоху в історії. Нам тоді від-
творити епоху, годі відгадати, хто був „ кістяк у короні ”, як
він називався, бо про нього ніхто не написав. Це німий свідок,
але він кричить.

Нашиими цивілізаційними здобутками збагачуються чужинці,
наші вороги. Пр. передо мною знімка т.зв. „ скарбу з Михалко-
ва ”. Михалків, село в Галичині, над Дністром. В цьому селі від-
копали скарб, що пролежав у землі майже три тисячі років.
Золоті предмети в цьому скарбі важили 13 фунтів. Була в ньо-
му брошка у фантастичному скитському звіриннemu стилі. Інша
брошка мала форму трипільського хрестовидного вівтаря, були
в скарбі намиста, наручники, нашійники і прекрасної роботи
царська корона. Знімка підписана по польськи: „Золоте скарби
Михалковске ” – Зарис дзею Польскі полудньово всходній,
Львув, 1929. При цих скарбах, як і при всіх інших знахідках
на нашій землі, ми нічого не знаємо. Не знаємо, хто носив цю
корону –

Але ясно, що ця корона належала колись королям. Король мав королівство і то десь недалеко.

ХХУ. П Р О С А Р М А Т І В

Після скитської доби в Україні історики говорять про добу Сарматів. Ідуть втертим шляхом цингаданих гіпотез, що Сармати це нові наїзники, які вирізали Скитів і заволоділи скитськими землями. Доба Сарматів припадає на час нової ери. З тих часів є писані свідчення істориків. Є мапи. Пр.на мапі Клавдія Птоломея з року 200 нової ери ціла східня Європа по ріку Віслу вказана як „Сарматія Європея”. Дальше на схід, в Азії є „Сарматія Азіатіка”, а ще дальше на схід, аж до границь Китаю, простяглася „Скитія екстра і інтра Імаум”. Тоб то ніхто нікого не різає. Спершу Греки розділювали скитські володіння на Скитів на заході, а Сарматів на сході. Як бачимо з мапи Птоломея Римляни зробили навиворіт: дали Сарматів на захід, а Скитів на схід. Балтійське Море Клавдій Птоломей називає „Сарматським Морем”. Раніший за Птоломея історик Помпоній Мелі приміщує Сарматів також на захід від Вісли дослівно в цілій нинішній Німеччині. Це згідно з правдою. Зі Сарматів розвинулися Слов'яни. Історія застала Слов'ян в цілій нинішній Німеччині. Німці нищили Слов'ян повних 600 років і щойно біля I.200 року нової ери Німці закріпились над Балтійським Морем. Сармати цікаві тим, що вони завели у себе боярський стан і придумали для боярських родів окремі гербові відзнаки, тамги. Сарматські тамги лягли в основу європейської геральдики.

Сарматські тамги мають форму тризубів. Володимирів тризуб, емблема української держави, має свої відповідники в сарматських тамгах.

Історики перечислюють досить багато сарматських племен. Найважніші з них це Алани, Роксолани (рассо-алани), Язиги, Аорси, Бастарни, Сіраки.

Назву „Алани” передають теж як „Галани” і „Галавні”. Через те годі відгадати дійсне значіння назви, „Алани” вказує, що це могла бути тотемова назва „Олені” - від оленя, як „Росі” від лося. „Галани” може бути видозміном назви „Гали”, „Галичани”. „Галавні” по всій правдоподібності означає „головних”, тоб то „королівських” Сарматів.

Алани, Галани, Галавні відомі з перебування в західній Європі, зокрема у Франції та Великій Британії. По всій правдоподібності назва найстарших жителів Швайцарії „Гельветі” - (головаті) є дальшим видозміном „Головних”. Назва Швайцарії „Швіц” є перекрученням з нашого слова „Звич” (високорівня).

Сармати поназивали велике число своїх осель іменем „Хотин”. Це „забудований хатами простір”. Назв „Хотин” є багато в Україні, Білорусі, Польщі, Румунії, Угорщині, Чехословаччині, Австрії, Німеччині, Франції. Поза нинішніми слов'янськими просторами ці назви дещо поперекручуvali, пр. в Німеччині вони пишуться як Киттин, Китгин, Хотовн, Китсхен, Киттиніц, Коцен і т.н., але і в такому вигляді їх розпізнають новознавці як давні сарматські залишки. Сліди Сарматів біля Фулди в Німеччині, Алтенбургу, Киппельсдорфу, Зоненбергу, Тергав, Берибург, Мерзенбург, в Бранденбургчині повіднаходили чужинці.

Польська шляхта виводила свої роди від Сарматів. Польська шляхта майже поголовно зденаціоналізовані руські бояри.

Між Скитами і Сарматами не було культурних різниць. Римські історики записали, що „ім'я Скитів перейшло у Сарматів”. Сповідні різниці між Скитами і Сарматами, на які залишки покликуються ті історики, які вигадали для нас тезу про зміни населення, чи які цю тезу обстоюють, це цивілізаційні зміни. Пр. за скитських часів заливо було дуже дороге, тому ножі, серпи, сокири, вістря до списів, мечі і п. були малі. За Сарматів вдосконалили добування заліза, воно стало дешевше, тому зачали робити довші мечі, більші сокири і т.п.

Сармати були важко опанцирені. Їх панцири мали риб'ячу, лусковидну форму. Серед Скитів панцири вживали досить рідко. Причини — у загальній зміні способу воювання.

Сарматська доба в археології припадає на час зарубинецької та черняхівської культури. Обидві ці культури до себе дуже подібні. Сарматська доба вказує на те, що Слов'яни в тому часі були культурно з'єднані. Сарматів треба розглядати як один народ. Десь у VI столітті нової ери повстало серед Сарматів більше числа дрібних держав, з яких розвинулися нинішні слов'янські народи.

Існування Русі, як єосіїв працьового етносу, засвідчене в археології т.зв. пальчастими фібулами.

Заміром автора цього нарису було дати по можності найбільш зв'язкий перегляд минулого України.

Лідс, Англія.
Квітень 1972 р.

ДОДАТКИ : КАРТИ ТА РИСУНКИ

записичені зі слідуючих публікацій :

- I. Археологія Української РСР, видання Інституту Археології Української Академії Наук, Том I, Київ, 1971
1. Рис.22 Крем'яний інвентар мезолітичних стоянок Української РСР., сторінка 7I
  2. Рис.32 Матеріали дніпро-донецької культури раннього (I), середнього (II) та пізнього (III) періодів, сторінка II6 -II7.
  3. Рис.80 Матеріали ямної культури, сторінка 276-277
  4. Рис.І09 Зброя та прикраси пізньої доби бронзи Закарпаття, сторінка 38I.
  5. Рис.ІІ5 Вироби раннього етапу зрубної культури сторінка 4І0-4ІІ.
  6. Рис.ІІ9 Синхроністична таблиця культур епохи неоліту та міді-бронзи України, сторунка 430.
  7. Схема хронологічних співвідношень пам'яток палеоліту і мезоліту Української РСР (За С.М.Бібиковим)
  8. Карта I :Пам'ятки епох палеоліту та мезоліту.
  9. " 2 :Основні пам'ятки ранніх неолітичних культур на Україні та деяких сумежних територіях
  10. Карта З Основні пам'ятки неолітичних і енеолітичних культур першої половини-середини ІУ тисячоліття до н.е.
  11. Карта 8 Основні пам'ятки середнього періоду епохи бронзи.
  12. Карта 9 Основні пам'ятки пізнього періоду епохи бронзи.
- II. Археологія Української РСР, видання Інституту Археології Української Академії Наук, Київ, 1971, Том II.
13. Рис.47 Предмети у скифському звіринному стилі, сторінка І65
  14. Карта I Пам'ятки передскифського часу.
  15. Карта 2 Пам'ятки скифського часу.
  16. Карта 4 Сарматські поховання .
- III. "Скифский Мир" видання Академії Наук Української РСР, Інститут Археології, Київ 1975
17. Рис.7 Зооморфные изображения (Скитів), ст.63
  18. Рис.І0 Кинжалы с крестовидными рукоятями, ст.69
  19. Рис.І3 Воин из Толстой Могилы, ст.І7I
- IV. The Races of Europe by Carleton Stevens C O O N
New York, 1939
20. Map 2 , p.132 -133

Др. Ю.ЛІСОВИЙ

НАРИС ПРАІСТОРІЇ УКРАЇНИ

З М І С Т :

Розділ	Назва	Сторінки
	М.Скрипник Молитва Русича	
I.	Вступ	I -
II.	Найстарші сліди людини в Україні	I - 2
III.	Початки осілого хліборобства	2 - 3
IV.	Початки хліборобства в інших країнах	3
V.	Штучні, упереджені тези фальсифікують Праісторію України	3 - 5
VI.	Об'єктивна археологія доводить автохтонність населення України	5 - 6
VII.	Польська інтерпретація гробівця у Войцехівці	6 - 7
VIII.	Сліди мезолітичних осель в Україні	7
IX.	Гребінчаста кераміка та її поширення	7 - 8
X.	Неолітична доба	8 - 9
XI.	Трипільці	9 - II
XII.	Дещо про Гіттітів	II
XIII.	Бронзова доба	II - 15
XIV.	Зрубна культура	15 - 16
XV.	На руїнах Римської Імперії	17 - 18
XVI.	Фальшування історії Німцями	18 - 19
XVII.	Правда про Готів і Гунів	19 - 25
XVIII.	Про мандрівки народів	26 - 27
XIX.	Черняхівська культура	27 - 28
XX.	Орнамент на горшках	28 - 29
XXI.	Залізна доба	29
XXII.	Чорноліська культура	29 - 30
XXIII.	Зрубна, або скитська культура	31
XXIV.	Воєнна техніка Скітів	31 - 34
XXV.	Про Сарматів	34 - 35
XXVI.	Додатки: мапи та ілюстрації	36
XXVII.	Зміст	37

СХЕМА ХРОНОЛОГІЧНИХ СПІВВІДНОШЕНЬ ПАМ'ЯТОК ПАЛЕОЛІТУ І МЕЗОЛІТУ УКРАЇНСЬКОГО РСР (ЗА С. М. БІБІКОВИМ)

Час	Епоха, фаза	Дніпро-дніпровська група пам'яток, Десна	Дністро-карпатська група	Волинська група	Ілліданостепова група	Кримська група	
40—12 тис. років тому	Меліті — 12—8 тис. років тому	Азійська Терношіська	ІІ фаза Кудлатівка VI, Пісочний Рів, Біла гора, Охтирка, Перечик, Кіївська, Минівський Яр, Роганік, Дробищова	Літки, Негінська печера, Біла Гора	Тутовичі, Корост, Володимирівка (верхні шари)	Гребенинники, Гіржкове	Кукрецька культура Кукрек, Кам'яна Могила (нижні шари) Шак-кобинська культура ІІІ Шан-Коба (верхн. шар), Тащ-Аір I (шар 7-й), Алімів навіс (верхн. шар), Заміль-Коба II (верхн. шар), Мурзак-Коба, Фат'єма-Коба (верхн. шар.)
Ленська	ІІ фаза	Смичка XIV, Покровиціна, Волосинський I, Вачилівський I, III могильники, Ямбург (верхн. шар), Осокорінка (3-й шар), Дубова Балка (верхн. шар), о-в Сурський 5	Молодове V (шари I, Ia). Мар'янівка II	Іскорость	Білолісся, Анетівка	Шан-кобинська культура ІІ Шан-Коба (середн. шар), Сюрень II, Алімів навіс (нижн. шар), Заміль-Коба II (нижн. шар), Фат'єма-Коба (нижн. шар)	
	ІІІ фаза	Фастівська культура Фастів, Журавка, Кирилівська стоянка (верхн. шар). Дубова Балка (нижн. шар), Осокорінка (5-й шар), Ямбург (нижн. шар)	Молодовська культура ІІІ Молодове I (5-й шар), Біла, Острівщина, Ломачинці, Грушівці, Мар'янівка, Кормань I	Барабай II, III, Аккаржа, Амвросіївка (стоянка)		Шан-кобинська культура І Шан-Коба (нижн. шар), Тащ-Аір (9-й шар), Буран-Кая	
	ІІ фаза	Гінцівська культура Гінці, Добропіл'я, Межирічі, Бугорок, Довгиничі, Чулатове II	Врублівці (Підліс), Ожеве II, Врублівці			Сюренська культура ІІІ Сюрень I (верхн. шар)	

Ранній палеоліт — 700—40 тис. років тому	Пізній палеоліт —	Мад	I фаза	Мізинська культура Мізин, Чулатове I, Кирилівська стоянка (нижн. шар)	Молодовська культура II Молодове V (6-й шар), Волошкове II, Непоротопе IV, Макарівка II, Калачківці I, Студениця I, Калюс	Липська культура, 2-й етап Липа, Червоний Камінь, Майдан (шари 3, 5), Мирогоща	Сюренська культура ІІІ Сюрень I (середн. шар), Качинський навіс (ранній комплекс), Аджі-Коба (верхн. шар)
			Орільсько-со-літорейська	Радомишльська культура Радомишль, Кулничівка, Погон, Клюси, Новгород-Сіверський, Пушкарі I	Молодовська культура I Молодове V (шари 10 а, 10, 9, 8, 7-й), Калачківці II, Кормань II, IV, V, Багине III, IV, V, Независько I, IV, Городниця I, Норонівця (нижн. шар)	Липська культура, I-й етап Липа (урочище Глинище), Гостра, Пустельна, Загорода, Довгі, Бодаки	
			ІІ фаза	Чулатове III. Орел, Скубова Балка, Кодак	Молодове I (нижн. шар). Молодове V (шари II, 12-й), Замкова Гора, Горянин, Радванка	Житомирська стоянка (пізній комплекс)	
			I фаза	Круглик (старший комплекс)		Деркул, Антонівка II	
			ІІ фаза	Лука-Врублівецька	Житомирська стоянка (старший комплекс)	Антонівка I	Кік-кобинська культура І Кік-Коба (нижн. шар)

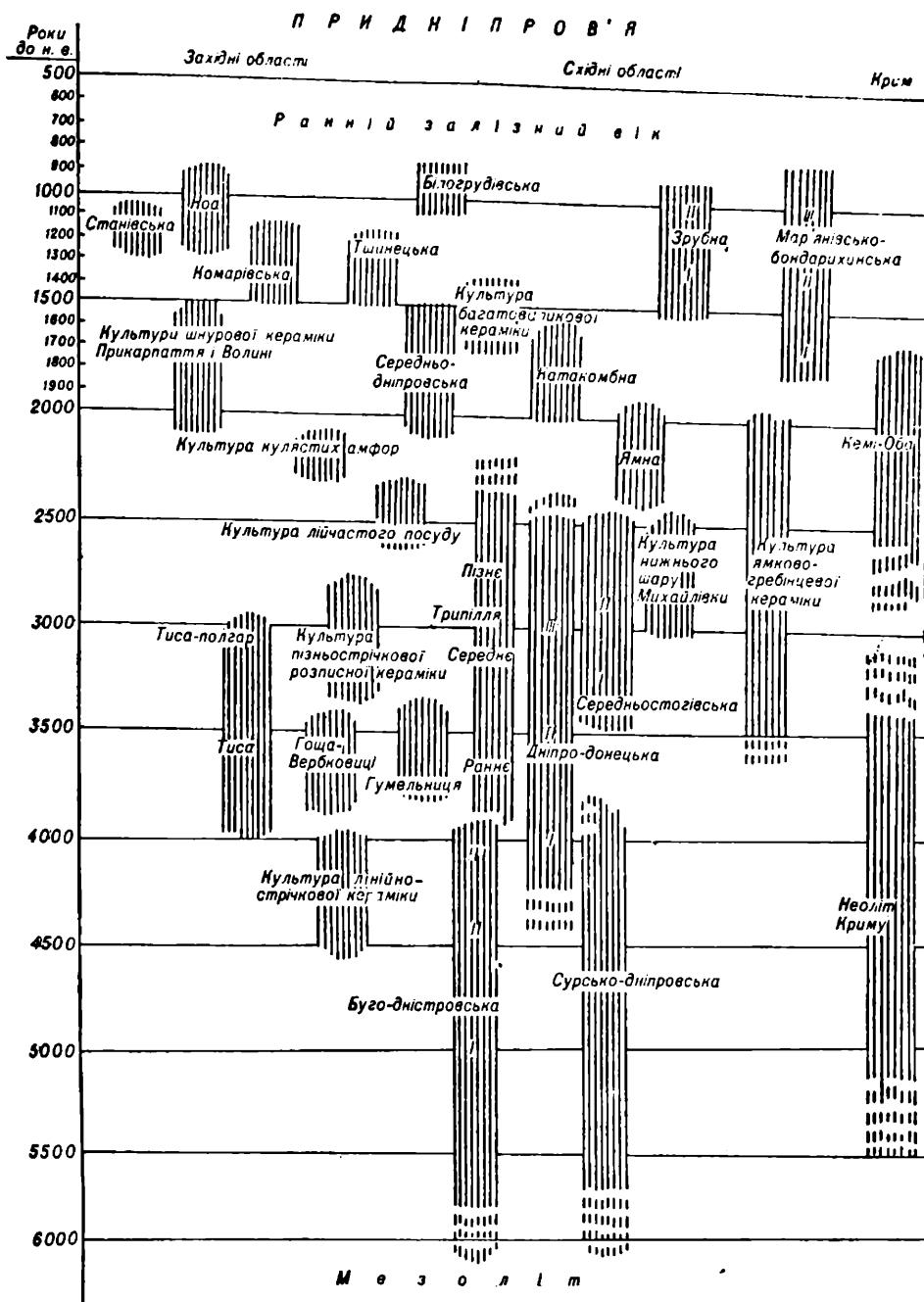
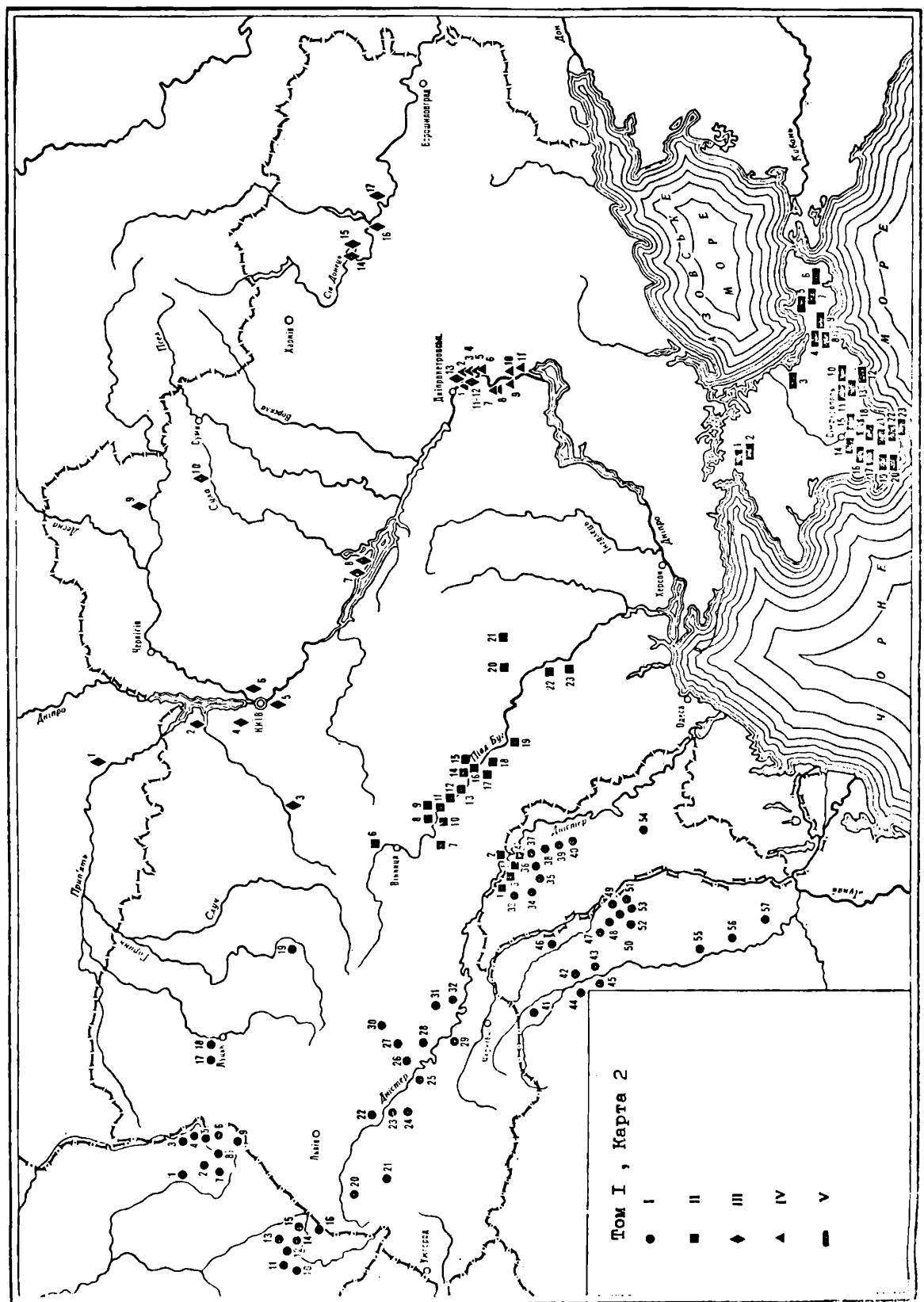
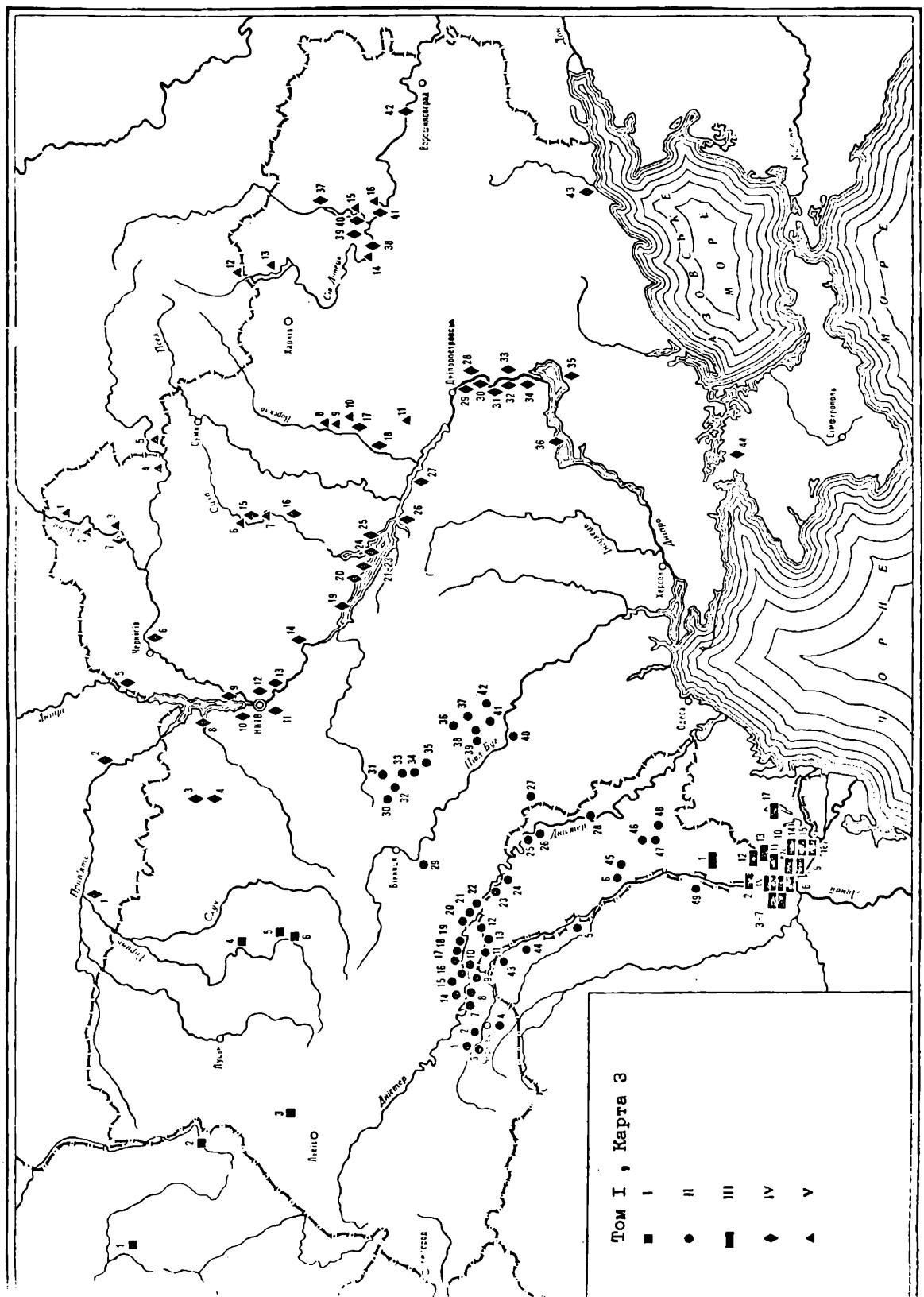

Рис. 119. Синхроністична таблиця культур епохи неоліту та міді — бронзи України.

**КАРТА 1. ПАМ'ЯТКИ ЕПОХ ПАЛЕОЛОГІ
ТА МЕЗОЛІТУ**

1 — Лука-Врублевська; 2 — Житомирська стоянка; 3 — Амброзівка.

ІІ. Мустьєвські місцезнаходження:

1 — 3 — Онокіїв; Горяні; Гора; 4 — Бу-
ківна; 5 — Касперів; 6 — Більче-Золоте; 7—8 — Стінка
Хотин; 9 — Сокіл; 10 — Вадин I, II, VI, VII; 11 — Монопо-
ве I та V; 12 — Ожевський; 13 — Наславська; 14 — Субостін-
ський; 15 — Білогородський; 16 — Іллінський; 17—19 — По-
 долоть; 20 — Дністровський; 21—23 — Архіз; 24 — Василівка; 25 —
Відчеснове; 26 — Орел; 27 — Круглик; 28 — Скубова; 29 —
Балка; 30—31 — Бахчисарський; Старосільський; 32—33 —
Кабас; Шагайл-Коба; 34 — Холода; Балка; 35 — Чокурчча;
36 — Вовиня Гроб; 37—38 — Кош-Коба; Чагорський; 39 —
Кій-Коба; Алж-Коба; 40 — Альтонівка I, II; 42 —
Олександровка; 43 — 45 — Новоклинівка; Білорівка; У-
спенка; 46 — Червоний Яр; 47 — Деркува.

ІІІ. Основні пам'ятки пізнього палеоліту:

1 — Мукачеве; 2 — Берегове; 3 — Підгайчики; 4 — Сбердин; 5 — Замостя; 6 — Біла; 7 — Остряни; 8 — Ганнусівка; 9 —
Рошнів; 10 — Буківна; 11 — Невиця; 12 — Городниця;
13 — Бережани; 14 — Касперівці; 15 — Голіград; 16 — Йа-
ничини; 17 — Новосільсько-Дорогинсько; 18 — Балта-Ути-
димова; 19 — Воронівниця; 20 — Дардані; Оссолівка (Кініла-
Хмільник); 21 — Більче-Золоте; 22 — Бадин; 25 — Ага-
ки; 26—29 — Модолове I та V; Кормак; Непогоре; Оже-
тівгород; 34 — Когаччики; 35 — Разподільський; 36—37 — Кін-
ушин; Калос; 38 — Лідіва; 39 — Глиняння; 40 — Крепе-
нець (Куличинський Гора); 41—42 — Липа-VI; 42 — Мирогоща;
43 — Городок I—VIII; 44 — Довгиничі; 45 — Кінин; 46 —
Радомишль; 47 — Воломинівка; 48 — Алеркува; 49 — Фас-
тів; 50 — Кирнівська (Кініва); 51 — Грохостя Яр (Кініва);
52 — Добраничівка; 53 — Сечине; 54 — Мажиріч; 55 — Ва-
силькова; 56 — Вільянівка; 57 — Оскоринівка; 58—59 — Дубова
Балка; Касперівська Балка; 60 — Кіпюри; 61 — Пушкар I—A;
62 — Новгород-Сіверський; 63 — Чупатя; 64 — Мізан; 65—
66 — Хуравка; 67 — Богоувка; 68 — Пристин; 69 —
Шарукан; 70 — Принцип; 71 — Весела Гора; 72 — Аврод-
шка; 73 — Новоклинівка; 74 — Білоївська; 75 — Успенка;
76 — Сорочин I; 77 — Адж-Коба; 78 — Качинський касів;
79 — Велика Аккаржа.

ІV. Основні пам'ятки епохи мезоліту:

1 — Тутовиці; 2 — Корост; 3 — Пісочин Ріпин; 4 — Смі-
чка ХІV; Покровиця; 5 — Чулапів; 6 — Кудлівка; 7 —
Сторника ДВС (Дніпровська Возгоніна станиця); 8 — Віта-
шевська; 9 — Вигнувшана; 10 — Сірники; 11 — Ох-
тирка; 12 — Глітровське; 13 — Глітровське; 14 —
Лінівський Яр; 15 — Дробищеве; 16 — Раїшгородок; 19—
20 — Рогалик; 21 — Чаплі; 22—24 — Ямбург; Стров-
ий V; Волоське (Югівський); 25 — Ващинська (Югів-
ський I, III); 26 — Оскорівка; 27 — Соболівка; Капітрова Балка;
28 — Кам'янна Могила; 29 — Пісочна VI; 30 — Рацлаві
Просвітівськ; 31 — Доброжані; 38 — Барбак; 39 — Вас-
илівка; 40 — Дзвізя; 41 — Білоївськ; 42 — Альчик; 43 —
Заміль-Коба I, II; Водоліївчин; Сорочин II; Мурзак-Коба,
Кара-Коба; Шан-Коба. Фагата-Коба. Тиш-Ар.

**КАРТА 2. ОСНОВНІ ПАМ'ЯТКИ РАННІХ
НЕОЛІТИЧНИХ КУЛЬТУР НА УКРАЇНІ ТА ДЕЯКИХ
СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЯХ**

1 — Лука-Врублевська; 2 — Житомирська стоянка; 3 — Амброзівка.

І. Культура лінійно-стрічкової кераміки:

1 — Красногорів; 2 — Орнатовце; 3 — Городло; 4 — Гру-
лек; 5 — Старийків; 6 — Чумув; 7 — Жухув; 8 — Вербкові-
чі; 9 — Тарногор; 10 — Ботухів; 11—12 — Жашів;
13 — Альчукова; 14 — Ландцт; 15 — Жепін; 15 — Рокетів-
ка; 16 — Фрідрополь; 17 — Баві; 18 — Луцьк; 19 — Оль-
шаниця; 20 — Котоване; 21 — Колодніца; 22 — Бовші;
23 — Буків; 24 — Голосків; 25 — Невицько; 26 — Буза;
27 — Попів; 28 — Торське; 29 — Звеничів; 30 — Сухо-
став; 31 — Більче-Золоте; 32 — Синів; 33 — Слобода-
Воронків; 34 — Пугачівщина; 35 — Мікрулевщина; 36 — Фо-
ршти; 38 — Ірж-Каменка; 39 — Циря; 40 — Рогожині;
41 — Троян; 42 — Ставав; 43 — Кривешт; 44 — Негрещі;
45 — Троян; 46 — Глеменшт-Векі; 47 — Ладра Жижки; 48 —
Лейкани; 49 — Валев-Луцуня; 50 — Курпешт; 51 —
Зане; 52 — Печушці; 53 — Дібрара; 54 — Ної; Рушешт;
55 — Пітерш; 56 — Прієні; 57 — Селенін.

ІІ. Буюдністровська культура:

1 — Передківці; 2 — Наслав'я; 3 — Сороки-Трафауцький
Хмільник; 4 — Сороки I, II; 5 — Ценіївка; 6 — Сандрик-
Гінисівка; 7 — Печера; 8 — Кожів; 9 — Самчиці; 10 —
Жакув; 11 — Сокільці; 12 — Шиницьківське; 13 — Завінів-
Базків I; 14 — Жакув; 15 — Мельниця Круча; 16 — Скібчини;
17 — Кількавський остров; 18 — Чернінікта; 18 — Гальборон-
Пашник; 19 — Саврань; 20 — Миконівна; 21 — Броня (Чорний
Пашник); 22 — Володимирівка; 23 — Прибузьке
(Ак-Месетка).

ІІІ. Дніпро-Донецька культура (ранній етап):

1 — Закота; 2 — Грині; 3 — Тетерівський; 4 — Ірпінь; 5 —
Віта-Житомирська; 6 — Мінікільська Слобідка; 7 — Погорілівка-Коса;
8 — Іссяк-Городок; 9 — Кодолівка; 10 — Сурматове-Глинська;
11—12 — Сурський; 13 — Ірпінь; 8: 14—15 —
Петровськ 4, 10; 16 — Бондарівка 2; 17 — Суденок 4, 5.

ІV. Сурсько-Дніпровська культура:

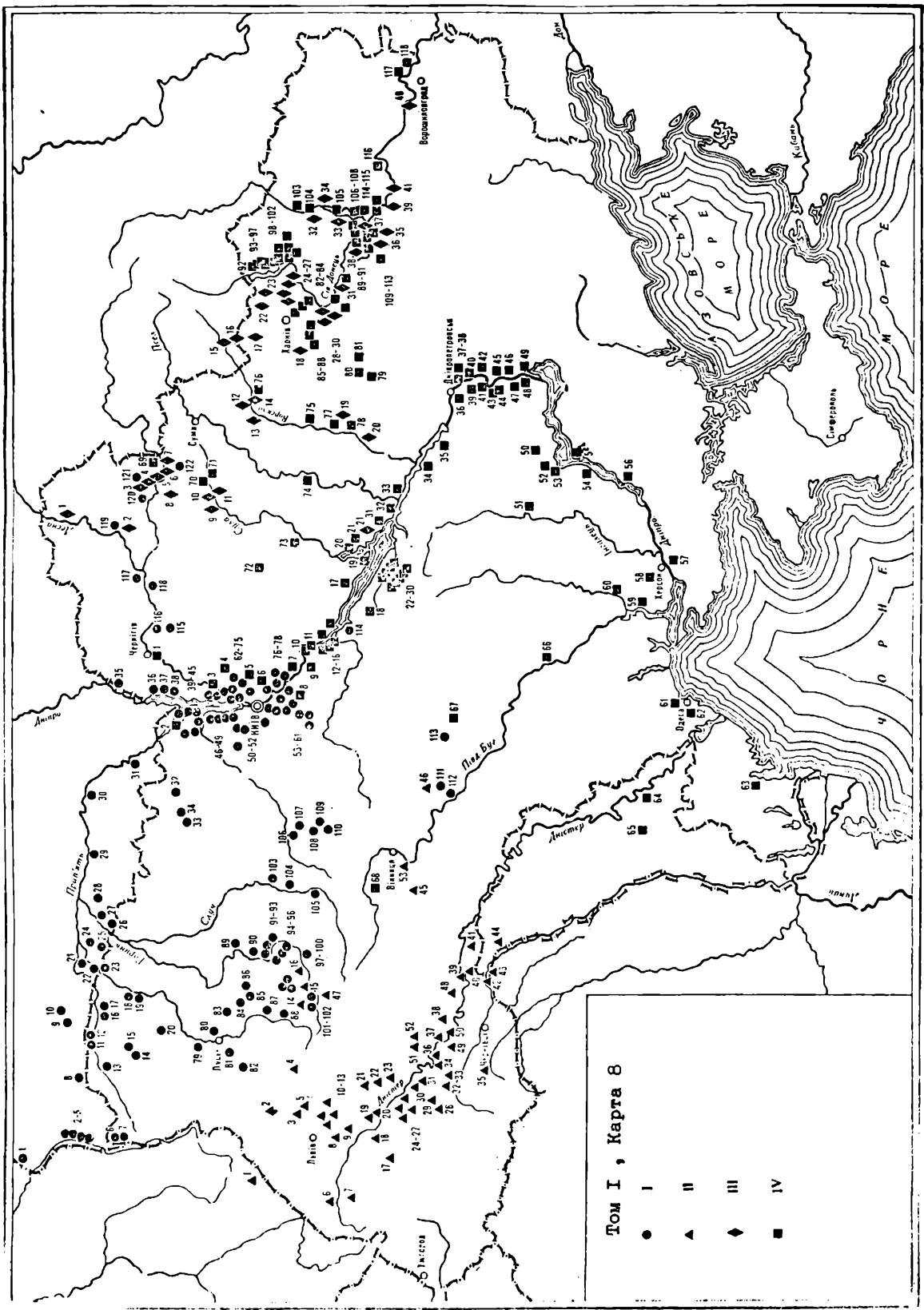
1 — Колапі; 2 — Іргіз; 3 — Сурський; Страва Ске-
рівка; 5 — Шуляв; 6 — Вавінівка; 7 — Вовинівка;
8 — Фесько; 9 — Вовчок; 10 — Виноградів; 11 — Покінні.

V. Пам'ятки Криму:

1 — Ішунек; 2 — Долинка; 3 — Олександрівська Засуза; 4 —
Чорна Балка; 9 — Північна валка; 10 — Карагут-Баша; 11 —
Алчук; 12 — Альчук; 13 — Сват; 14 — Кургасек; 15 —
Кая-Арчи; 15 — Гай-Ар; 16 — Заніть-Коба; 17 —
Фатима-Коба; 20 — Ширін-Коба; 21 — Волчанівська;
22 — Кайри; 23 — Кам'янна Могила; 24 — Пісочна VI;
25 — Рацлавік; 26 — Кутузівська Січ; 27 — Дев'ята-Коба; 28 —
Васильків; 29 — Страйчівка Сія; 30 — Вільянівка; 31 —
Воннина 1; 2: 32 — Собачки; 33 — Капуїнка; 34 —
Олекандрів; 35 — Ліса Гора; 36 — Капуїнка; 37 —
Горі; 38 — Вірювоне; 39 — Ізо; 40 — Уста Ос-
колу 1, 2; 41 — Стучанов; 2: 42 — Борисове; 43 — Каріу-
поль; 44 — Долинка.

VI. Пам'ятки ямково-гребінцевої кераміки,

1 — Очкун; 2 — Горбон; 3 — Погорілівка-Вирине; 4 —
Волинське; 5 — Тюкін; 6 — Гарасинівка; 7 — Волинь;
8 — Маркі; 9 — Макінка; 10 — Погорілівка-Кіль Гора; 11 —
Гущівка; 12 — Волинський хуторм.; 13 — Неводівка; 14 —
Петровівка; 15 — Зелінка; 16 — Баннівське схили.

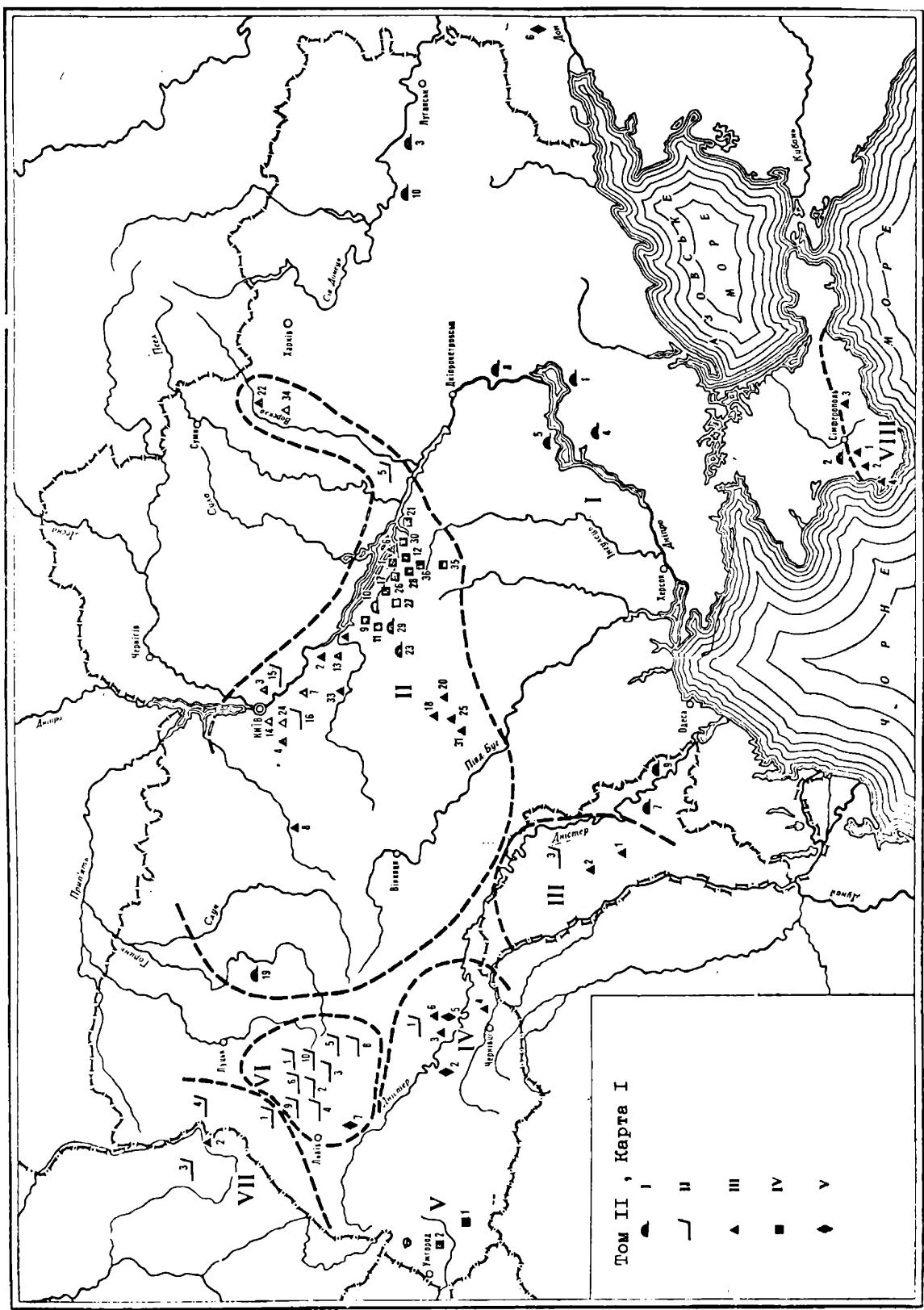

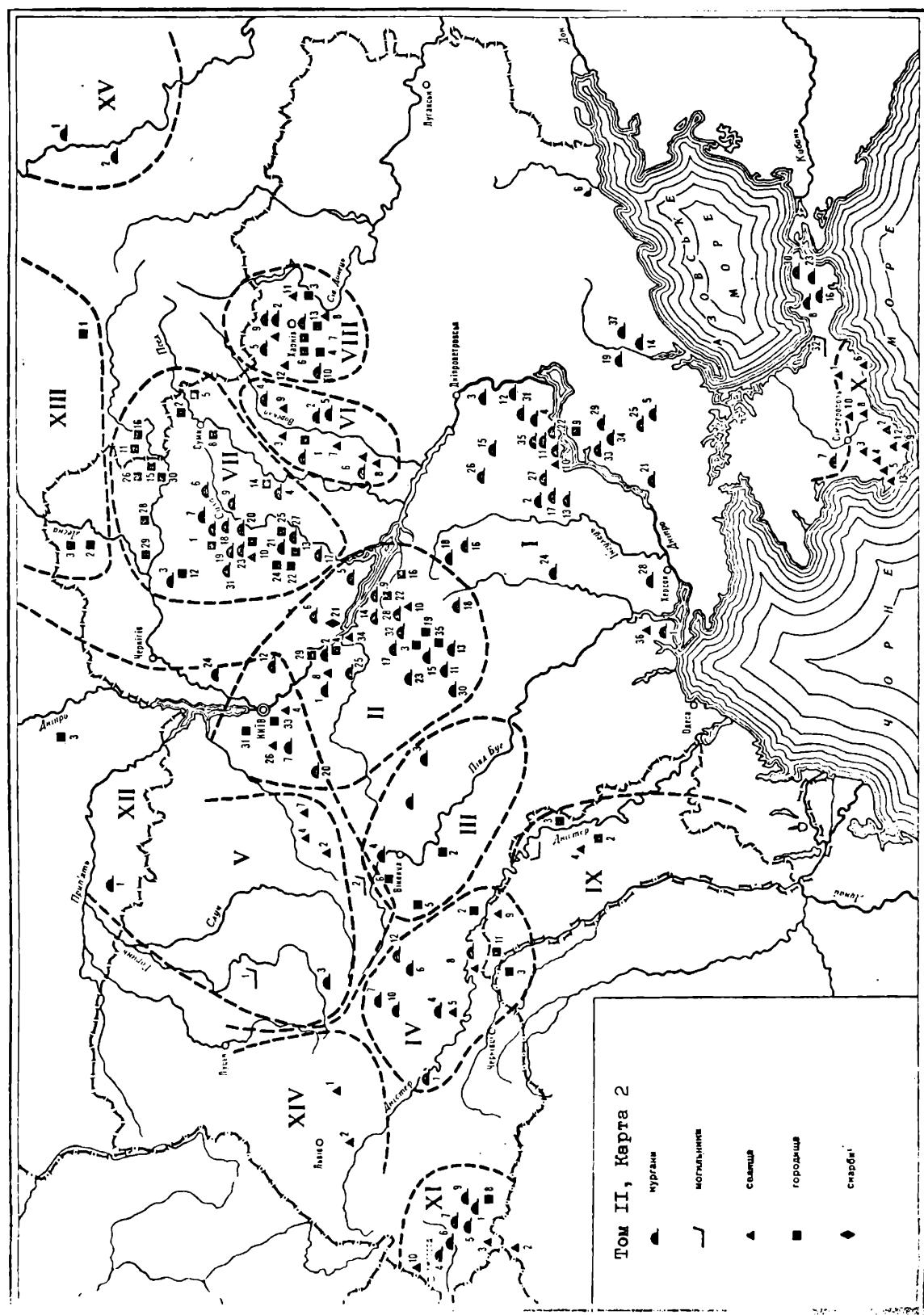
КАРТА 8. ОСНОВНІ ПАМ'ЯТКИ СЕРЕДньОГО ПЕРІОДУ ЕПОХИ БРОНЗИ

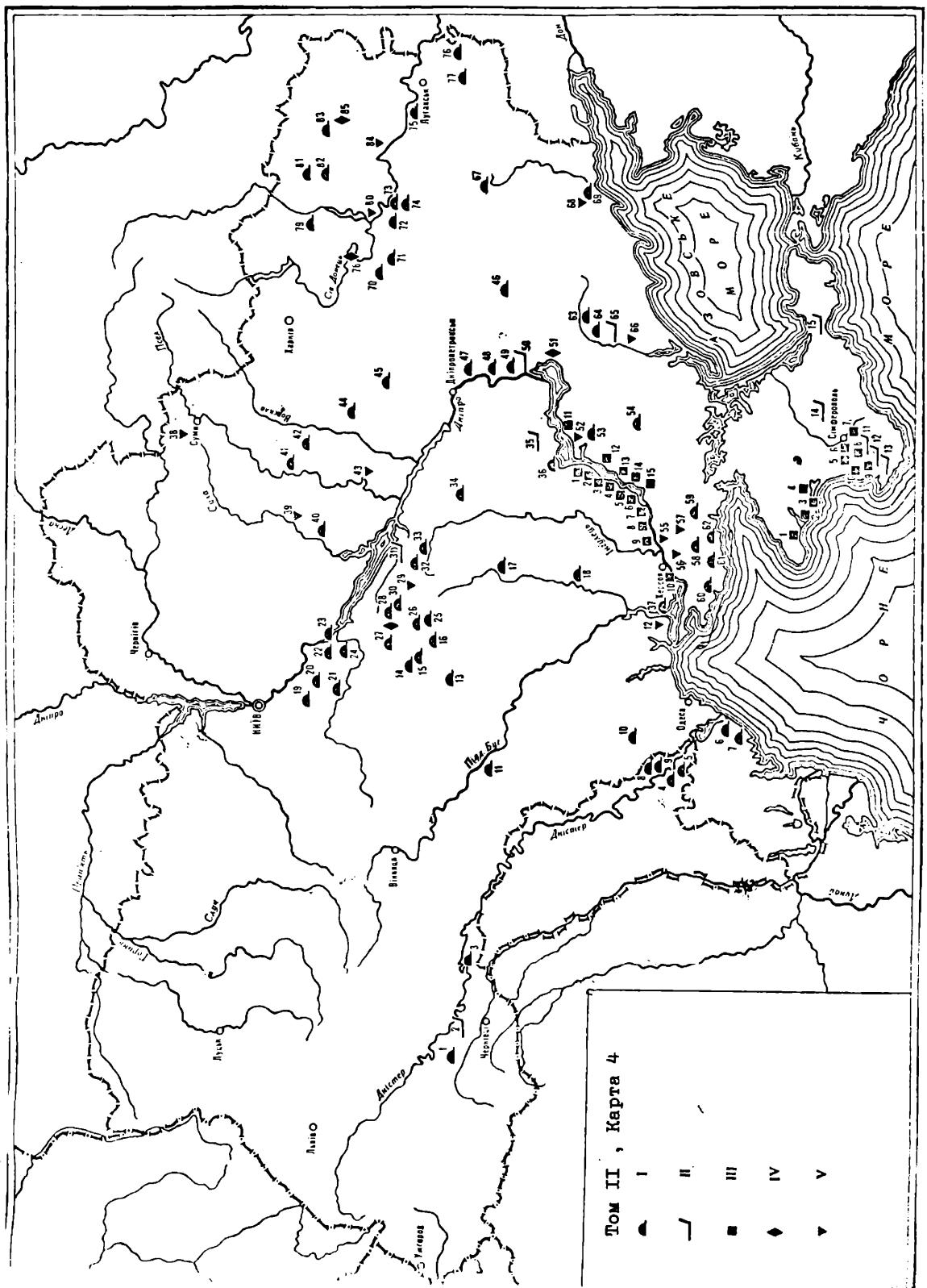
- I. Тшинецька культура:**
- 1 — Ренич; 2—5 — Біла Гора, Заказіка, Прилукки I, II; 6 — Стадец; 7 — Приборове; 8 — Диніп; 9 — Коломиця, Горобії; II — Невір; 12 — Великі; 13 — Небесн.; 18 — Іваничів; 19 — Кульчиці; 20 — Камін-Каштицький; 16 — Ляховичі; 17 — Нів; 23 — Курган; 24 — Плотницьк; 25 — Городище; 26 — Овчаркічи; 27 — Руські; 28 — Велекінці; 29 — Соліши; 30 — Яхнів; Jr — Деретівка; 32 — Сасин; 33 — Народинці I, II; 35 — Ралупі; 36 — Мілове; 37 — Пустинка; 38 — Ніконів; 39—45 — Погутини, Сіраколівська, Домагородка, Огаші, Плотницьке, Кінська, Нівські; 46—49 — Роги, Тетерівка, Яснопородка I, II; 50—52 — Здвижка, Господська; 11; 53—56 — Білогородка, Пирогове, Хостостівка, Черкаська, Ніщирів, Підгірці, Обухів, Зоулі, Велика Сошанівка, Новомукарівка; 62—75 — Жукин, Оштиків, Тарасівич, Старосілья, Воронівка, Новоселикі, Хотинська I, II; 76—79 — Оєсп, Вітуришині, Зазим'я, Бортники I, II, Винників; 80—82 — Кінські, Вінницькі, 79 — Вінниччині, Братків; 80 — Підгірці; 81 — Чарків; 82 — Скурець; 83 — Дроздів; 84 — Костянтинів; 85 — Дубеч; 86 — Мости; 87 — Дигнин; 88 — Сапанів; 89 — Геша; 90 — Могилів; 91—93 — Кучинські, Святе, Негінські; 94—96 — Ходан, Шептицька, Солов'ї; 97—100 — Рахміїв, Шумська, Мала Борщівщина, Корчин; 101 — Сергиївка; 102 — Шишківка; 103 — Токарівка; 104 — Волинь; 105 — Кустинь; 106 — Троїцька; 107 — Троїцька; 108 — Ворошиловська; 109 — Умань; 114 — Майдан; 115 — Ладонка; 116 — Козацька; 117 — Соснівка; 118 — Вершинин; 119 — Погорілівка; 120 — Заболотове; 121 — Путнів; 122 — Глушець.
- II. Комарівська культура:**
- 1 — Гребінці; 2 — Кам'янка Бузька; 3 — Ріпнів; 4 — Романівка; 5 — Неслухів; 6 — Самор; 7 — Городище; 8 — Красів; 9 — Сірників; 10—13 — Чіжіків, Гончарівка; 14 — Свіногород; 15 — Летовів; 14 — Запіски; 15 — Степанків; 16 — Іваничів; 20 — Пугачинці; 23 — Боршів; 24—27 — Пілтородиця, Комарів, Кривошиїв, Вікторів; 23 — Стрижеч; 34 — Невірсько; 35 — Столичатів; 36 — Степанів; 37 — Островець; 37 — Новосілька Костюкова; 39 — Вадине; 40 — Бурдюч; 41 — Кошарів; 42 — Селінське; 43 — Котельник; 44 — Котельник; 50 — Городиці; 51 — Нагоринка; 52 — Білий Потік; 53 — Бар.
- III. Мар'янівсько-Бондарикінська культура:**
- 1 — Новгород-Сіверський; 2 — Погорілівка; 3 — Путнів; 4 — Дороговівка; 5 — Волинське; 6 — Мар'янівка; 7 — Глушець; 8 — Пересипів; 9 — Гай; 10 — Бєсідівка; 11 — Малі Буки; 12 — Ніпіч; 13 — Хука; 14 — Кирівка; 15 — Іванів; 16 — Порогін; 17 — Перещенінне; 18 — Войниха; 19 — Макіїв; 20 — Малі Буки; 21 — Коваленик, Торпівка, Ташківка; 22 — Велика Дачівка; 23 — Новодівчів; 24—27 — Порогін; 28 — Коваленик, Торпівка, Ташківка; 29—30 — Ім'янов; 31 — Аксарівка; 32 — Принцип; 34 — Великі Бачи; 35 — Зміїв; 36 — Студенок; 36 — Синичине; 37 — Бондарівка; 38 — Діброва; 39 — Бруцівка; 40 — Кібікінське; 41 — Дробішеве.
- IV. Пам'ятки багатоваликової кераміки:**
- 1 — Білоус; 2 — Оташів; 3 — Рудня; 4 — Неслухів; 5 — Пухівка; 6 — Бортничі; 7 — Кіблів; 8 — Пілгірці; 9 — Трахтемирів; 10—11 — Зарубинці; 1, 11; 12 — Канів, Княжа Гора, Москва, Ємічка, Прохорівка, Нижня Гребля; 17 — Чапаєвка; 18 — Сміла, урочище Юр'єва Гора; 19 — Вереміївка; 20 — Галицьке, урочище Шамалове; 21—29 — Каланчів, Велика Андрушівка I, II, Адамівка (урочище Чамайданівка, Солониця), Новоселиця, Бондарівка, Стенівка, Киріченко; 31 — Топило; 32 — Гусине; 33 — Суки; 34 — Миншурин Ріг; 35 — Красніє; 36 — Дніпропетровськ, сад ім. Т. Г. Шевченка; 37 — Дніпропетровськ; 38 — Ірені; 39 — Ямбург; 40 — Люблімівка; 41 — Башмачка; 42 — Василівка, балка Тягника; 43 — Квітна; 44 — Кролевська; 45 — Орлове; 46 — о-в Тавілажаній; 47 — о-в Виноградний; 48 — Кічкас; 49 — Дніпродузбуд; 50 — Хмельницький; 51 — Кривий Ріг; 52 — Грушівка; 53 — Кут; 54 — Золота Балка; 55 — Бабине; 56 — Каїри; 57 — Олешків; 58 — Білоэрзіка; 59 — Жоятіве; 60 — Пересадівка; 61 — Усатове; 62 — Одесський курган; 63 — Тагарбунари; 64 — Паркани; 65 — Калфа; 66 — Кременчуцьк; 67 — Собіківка; 68 — Сандраки; 69 — Волинськів; 70 — Бєсідівка; 71 — Гал; 72 — Кулішівка; 73 — Любін, урочище Ліса Гора; 74 — Баранівка; 75 — Велика Рублівка; 76 — Кирівка; 77 — Марки; 78 — Макухінська від; 79 — Леб'яже; 80 — Руїнівці; 81 — Кутнє; 82—84 — Карабічка (Донецькі городище), Коваленик I, II; 85—88 — Бражники, Реп'яхівка I, II, Тимченки; 89—91 — Вареничівка, Велика Тополівка, Сердюкове; 92 — Задонецьке; 93—97 — Верхній Салтів, Новодонівка I, II, Писарівка, Хотомля; 98—102 — Комарівська I, II, Марнинине I, II, Радъївка, Малівське; 103—104 — Купянськ I, II; 105 — Олександровська I—IV; 106—108 — Радъївка; 109—113 — Сінжівка, Гончарівка I—IV; 114—115 — Банівівка; 116 — Кримська міна; 117 — Погорілівка; 118 — Болотиний.
- V. Пам'ятки багатоваликової кераміки:**
- 1 — Нетшін; 2 — Славута; 3 — Іванівка; 4 — Новий Миропіль; 5 — Погорілівка; 6 — Слободяні; 7 — Троїцьк; 8 — Рай-Кіп; 9 — Шафранівка; 10 — Сандран; 11 — Норосійський; 12 — Білохорівка; 13 — Бортич; 14 — Вишентин; 15 — Старосільський; 16 — Канів; 17 — Чорнів; 18 — Тростянець; 20 — Пілгірці; 21 — Маківка; 22 — Лідівка; 23 — Свірзьк; 24 — Свірзьк; 25 — Свірзьк; 26 — Андрушівка; 27 — Свірзьк; 28 — Свірзьк; 29 — Ярін; 30 — Рейвік; 31 — Северинівка; 32 — Чернявка; 33 — Суботівка; 34 — Кричевка; 35 — Оленівка; 36 — Гавриш; 37 — Більшівка; 38 — Скібринський район; 39 — Якубів; 40 — Верхній Камінь; 41 — Боратин; 42 — Піківці; 43 — Попудри; 44 — Попудри; 45 — Білогрудівська Ліс; 46 — Краснопілка, Коцежини; 47 — Білогрудівська Ліс; 48 — Гніжечі; 49 — Гніжечі; 50 — Білогрудівська Ліс; 46 — Краснопілка.
- VI. Білогрудівська культура:**
- 1 — Нетшін; 2 — Славута; 3 — Іванівка; 4 — Новий Миропіль; 5 — Погорілівка; 6 — Слободяні; 7 — Троїцьк; 8 — Рай-Кіп; 9 — Шафранівка; 10 — Сандран; 11 — Норосійський; 12 — Білохорівка; 13 — Бортич; 14 — Вишентин; 15 — Старосільський; 16 — Канів; 17 — Чорнів; 18 — Тростянець; 20 — Пілгірці; 21 — Маківка; 22 — Лідівка; 23 — Свірзьк; 24 — Свірзьк; 25 — Свірзьк; 26 — Андрушівка; 27 — Свірзьк; 28 — Свірзьк; 29 — Ярін; 30 — Рейвік; 31 — Северинівка; 32 — Чернявка; 33 — Суботівка; 34 — Кричевка; 35 — Оленівка; 36 — Гавриш; 37 — Більшівка; 38 — Скібринський район; 39 — Якубів; 40 — Верхній Камінь; 41 — Боратин; 42 — Піківці; 43 — Попудри; 44 — Попудри; 45 — Краснопілка, Коцежини; 46 — Білогрудівська Ліс; 47 — Гніжечі; 48 — Гніжечі; 49 — Гніжечі; 50 — Білогрудівська Ліс; 46 — Краснопілка.
- VII. Білогрудівська культура:**
- 1 — Білоград; 2 — Неруша; 3 — Гутурас; 4 — Красній Наяк; 5 — Кобиєве; 6 — Уватое; 7 — Рівногоре; 8 — Сада-типник; 9 — Червоне Озеро; 10 — Кременчуцьк; 11 — Литопіль; 12 — Алатопілька; 13 — Снігурівка; 14 — Дикій Суд; 15 — Снігурівка; 16 — Білогоре; 17 — Кабіцьківський Суд; 18 — Візків; 19 — Волоско; 20 — Феліпівка; 21 — Ворона; 22 — Гайлінські; 23 — Кічка; 24 — Дніпро-Дніп; 25 — Літса Гора; 26 — Білогорська ліман; 27 — Білагорська ліман; 28 — Нікополь; 29 — Кривий Ріг; 30 — Новоліпецьк; 31 — Сандран; 32 — Широкин курган; 33 — Верхній Стромій; 34 — Залідівка; 35 — Білогоре; 36 — Осокорівка; 37 — Каховка; 38 — Каховка; 39 — Кадашівка; 40 — Малі Коноплі; 41 — Широкине; 42 — Новочорнорівський; 43 — Балтазарівка; 44 — Каланчак; 45 — Краснопілка; 46 — Діланськ; 47 — Головка; 48 — Новородівська; 49 — Сілферополь; 50 — Іллічеве; 51 — Астаніне; 52 — Сафонівка; 53 — Коломіївка; 54 — Власівче; 55 — Мерфа; 56 — Ахімін; 57 — Війська; 58 — Рубіц; 59 — Ізюм; 60 — Капітанове; 61 — Білогоре; 62 — Красній; 63 — Комишувак; 64 — Білогоре; 65 — Жданів; 66 — Кудрявськ; 67 — Ойтоне; 68 — Красівськ; 69 — Новоліпець.

КАРТА 9. ОСНОВНІ ПАМ'ЯТКИ ПІЗНЬОГО ПЕРІОДУ ЕПОХИ БРОНЗИ

- I. Станівська культура:**
- 1 — Холмщі; 2 — Мисцевів; 3 — Німецька Кутава; 4 — Старе Давидкове; 5 — Мукачеве; 6 — Ставоне; 7 — Дідове; 8 — Берегове; 9 — Диків; 10 — Чепа; 11 — Беркес; 12 — Нірсаляза.
- II. Культура Ноа:**
- 1 — Ісків; 2 — Доржів; 3 — Дем'янів; 4 — Боніш; 5 — Синодів; 6 — Пірпор; 7 — Улатівків; 8 — Королівка; 9 — Кічкас; 10 — Кільчицьк; 11 — Магала; 12 — Маркі; 13 — Нові Белці; 18 — Лівадія; 19 — Трушівці; 20 — Каїри; 21 — Стернів; 22 — Капожанні; 23 — Старі Беджі; 24 — Григорів; 25 — Гніжечі; 26 — Стара Сагара; 27 — Грижун.
- III. Білогрудівська культура:**
- 1 — Нетшін; 2 — Славута; 3 — Іванівка; 4 — Новий Миропіль; 5 — Погорілівка; 6 — Слободяні; 7 — Троїцьк; 8 — Рай-Кіп; 9 — Шафранівка; 10 — Сандран; 11 — Норосійський; 12 — Білохорівка; 13 — Бортич; 14 — Вишентин; 15 — Старосільський; 16 — Канів; 17 — Чорнів; 18 — Тростянець; 20 — Пілгірці; 21 — Маківка; 22 — Лідівка; 23 — Свірзьк; 24 — Свірзьк; 25 — Свірзьк; 26 — Андрушівка; 27 — Свірзьк; 28 — Свірзьк; 29 — Ярін; 30 — Рейвік; 31 — Северинівка; 32 — Чернявка; 33 — Суботівка; 34 — Кричевка; 35 — Оленівка; 36 — Гавриш; 37 — Більшівка; 38 — Скібринський район; 39 — Якубів; 40 — Верхній Камінь; 41 — Боратин; 42 — Піківці; 43 — Попудри; 44 — Попудри; 45 — Краснопілка, Коцежини; 46 — Білогрудівська Ліс; 47 — Гніжечі; 48 — Гніжечі; 49 — Гніжечі; 50 — Білогрудівська Ліс; 46 — Краснопілка.

B I B L I O G R A P H Y

1. Archeology of Ukraine J.Pasternak
2. Archeology of U.S.S.R A.L.Mongait
3. Ammianus Marcellinus J.C.Rolfe
4. Age of Attila, The C.D.Gordon
5. Aryans, The A.Knopf
6. American Heritage Dictionary of the English Language
7. Abraham Sir L.Woolley
8. Bible as Histoty ,The Dr.Werner Keller
9. Barbarian Invasion of Italy ,The Pasquale Villari
10. Cambridge History of Poland
11. Cambridge Medieval History
12. Columbia Encyclopedia,The
13. Civilization on Trial A.Toynebee
14. Catholic Encyclopedia
15. Conquest of Gaul,The Julius Caesar
16. Canadian School Atlas,The
17. Celts and Germans C.S.Elston
18. Chronicle of Fredigan, 4th Book
19. Decline and Fall of the Roman Empire, The Ed.Gibbon
20. Discovering The Royal Tombs at Ur Shirley Gubak
21. Dictionary of Mythology, Folklore and Symbols
22. Encyclopedia of World History
23. Encyclopedia Britannica W.L.Langer
24. Encyclopedia of Slavic Philology, The 1961 Ed.
25. Early Sources of Russian Culture W.Burianyk
26. Etruscan Places D.H.Lawrence
27. Extinct Languages Johannes Freidich
28. Etruscans Raymond Bloch
29. Facts on Communism, Vol.11 V.Sichynski
30. Foreign Comments, Ukraine in J.W.Watson
31. General Geography Jordanes
32. Getica W.C.Boyd
33. Genetics and The Races of Man C.W.Ceran
34. Gods, Graves and Scholars Tacitus
35. Germany H.Bradley
36. Goths ,The Romila Thaper
37. History of India M.Hrushevsky
38. History of Ukraine-Rus Dr.I.Krepiakevich
39. History of Ukraine P.Miliukov
40. History of Russia G.Vernadsky
41. History of Russia E.H.Thompson
42. History of Attila and the Huns Samuel Kramer
43. History Begins at Sumer Isidore of Seville
44. History of the Kings of Goths A.P. Goudy
45. History of Poland H.H.Howarth
46. History of The Mongols Herodotus
47. Histories ,The A.Pippin
48. History of Slavic Literature O.H.Gurney
49. Hittites ,The L.w.King
50. History of Sumer and Akkad

51.	Hinduism	K.M.Sen
52.	Hebrew Encyclopedia	
53.	Human Geography	Huntington & Cushing
54.	Huns and Hsiung-Nu	O.Maenchen-Helfen
55.	Human Heredity	Ashley Montagu
56.	Introduction to linguistic Studies	E.H.Sturtevant
57.	Iranians and Greeks in South Russia	M.Rostovtzeff
58.	Invasion of Europe by the Barbarians ,The	J.B.Bury
59.	Italy and Her Invaders	Thomas Hadgkin
60.	Iran	R.Ghirshman
61.	Language in The Modern World	Simeon Potter
62.	Legend of the origin of the Huns ,The	O.Maenchen-Helfen
63.	L'Origine du nom des Ruthene.	B.Unbegaun
64.	Mankind throughout the Ages	H.Rugg & L.Krueger
65.	Man makes himself	V.G.Childe
66.	Mongol Mission of Wm.of Rübruck	
67.	Mongols,The	Esme Wynne-Tyson
68.	Mysteries of Mitra,The	Franz Cumont
69.	Outline of History,The	H.G.Wells
70.	Origin of Races,The	C.S.Coon
71.	Origin of the Aryans,The	Isaac Taylor
72.	Our Language	Simeon Potter
73.	Origin and the deeds of Getae	Jordanes
74.	Our Oriental Heritage	Will Durant
75.	Odinaker: German or Hun	Dr.R.L.Reynolds
76.	Prehistory of Slavic ,A	G.Shevlev
77.	Prehistory of European Society,The	V.G. Childe
78.	Philosophy of Religion	D.E.Trueblood
79.	Primitive Arts and Crafts	R.V.Sayce
80.	Prehistoric India	Stuart Piggot
81.	Pharaons and their People	E.Berkley
82.	Peoples of Asia ,The	L.D.Buxton
83.	Patterns of Culture	Ruth Benedict
84.	Races of Europe ,The	C.S. Coon
85.	Religions of the World made simple	John Lewis
86.	Slavic Peoples	T.C.Chubb
87.	Slavonic Nations of yesterday and to-day	T.G.Masaryk
88.	Slavs,The	Marija Gimbutas
89.	Slavs,The,2 Vols.	Francis Dvornick
90.	Scythians and Greeks	E.H.Minns
91.	Story of Languages	Mario Pei
92.	Standard Dictionary of Folklore,Mythology and Legend	V.P.Petrov
93.	Scythians (In Ukrainian)	Tamara T.Rice
94.	Scythians	A.J.Toynbee
95.	Study of History,A	Un.of Toronto Press
96.	Ukraine..A Concise Encyclopædia	E.B.Hooton
97.	Up from the Ape	L.Woolley
98.	Ur of Chaldees	Time & Life
99.	Worlds Great Religions,The	

100.	What happened in History	V.G.Childe
101.	Wonder that was India, The	A.L.Basham
102.	Jews, God and History	Max I.Dumont
103.	The golden Bough	Sir J.G.Frazer
104.	A History of Catholic Church	Philip Hughes
105.	The Crucible of Christianity	A.Toynbee
106.	Early Slavs	J.Pasternak
107.	Prehistory of Ukraine and the Story of the Goths	Dr.G.Lesoviy
108.	Race and Culture	Michel Leiris
109.	Race and Psychology	Otto Klineberg
110.	Race and Biology	L.C.Dunn
111.	Racial Myths	Juan Comas
112.	Race Mixtures	Harry I.Shapiro
113.	The Roots of Prejudice	Arnold M.Rose
114.	Race and History	Claude Lévi-Strauss
115.	Race and Society	Kenneth L.Little
116.	The Significance of racial Differences	G.M.Morant Results of an Inquiry
117.	The Race Concept	Rev.Yves M.J.Congar
118.	The Catholic Church and the Race Question	L. Roth
119.	Jewish Thought as a Factor in Civilization	Dr.W.A.Visser 't Hooft
120.	The Ecumenical Movement and the racial Problem	G.P.Malalasekera
121.	Buddhism and the Race Question	-----

Б И Б Л И О Г Р А Ф И Я

- I. В.Баран Ранні Слов'яни між Дністром і Прип'яттю , Київ ,1972
2. С.Бережанська Бронзовий вік на Україні.Київ ,1964
3. М.Грушевський Історія України-Русі,Нью-Йорк ,1954
4. Геродот Опис Скитії,Лондон ,1965
5. Д.Дорошенко Парис Історії України,Мюнхен ,1956
6. М.Дияконов История Мидии,Москва ,1956
7. П.Симоненко Первобытное Общество,Киев ,1953
8. І.Пастернак Археологія України,Торонто ,1951
9. Б.Стрижак По слідах Геродота,Визв.Шлях ,1971
10. І.Шовкопляс Археологічні дослідження на Україні ,Київ ,1957
- II. В.Щербаківський Кам'яна доба в Україні,Мюнхен ,1947
12. " " Формація Української Нації,Визв.Міллі 1955 - 1970.
13. Академія Наук Нарис Стародавньої Історії Української РСР,Київ ,1957
14. " " Археологія Української РСР,Київ ,1972 Том I та Том II.
15. Б.Н.Граков Скифы , Москва ,1971
16. Академія Наук Скифский мир ,Київ 1975
- Української РСР
17. Каталог вистави "Золото Скитів",Париж , осінь 1975
18. Йокія Гуменна "Благослови Нати" ,Нью-Йорк ,1966
19. Прокоп'є из "Война с Готами",Москва 1950
- Кесарии
20. Гельмольд Славянская хроника,Москва ,1963
21. А.М.Ременников Борьба племен северного Причерноморья с Римом в III веке,Москва 1954
22. Е.Н.Каллистов Северное Причерноморье в античную эпоху,Москва 1952
23. С.Лесной История Руссов в неизвращенном виде , Выпуск I-IO , Париж ,1953-1960.
24. С.А.Никитин История южных и Западных Славян , Москва ,1957
25. С.И.Стецкевич Очерки истории южных и западных славян ,Ленинград ,1957
26. О.В.Кудрявцев Иследования по истории Балкано-Кунайских областей в период Римской Империи , Москва 1957.

B I B L I O G R A P H Y

13. Baissac Donnaminations Ethniques ,Paris 1867
14. A.Bashmakoff Cinquante Siecles c Evolution Etnique autour de la Mer Noire,Paris 1937
15. G.Bloch L'Empire Romain ,Paris 1922
16. M.Sauter Prähistorie de la Méditerranée,Paris 1948
17. B.Cavaignac Les Hittites , Paris 1950
18. J.Dochette Manuel de L'Archéologie Préhistorique, Paris 1960
19. G.Gossens Occidentale Ancienne, Paris 1956
20. R.Grousset L'Empire des Steppes ,Paris 1939
21. F.Lot La Fin du Monde Antique,Paris 1927
22. L.Niederle Manuel de l'Antiquité Slave,Paris 1923
23. N.Lahovary Les Peuples Européennes,Nyuchatel 1946
24. N.Makarenko Civilisation des Scythes et Halstatt, Helsinki 1930
25. Z.Mayani Les Hykses et le Monde de la Bible,1956
26. A. Parrot Sumer , Paris 1960
27. " Archéologie Mésopotamienne,Paris 1953
28. H.Schmökel Le Monde d'Ur,Assur et Babylone,1951
29. G.Vacher de Lapouge L'Aryen,Son Role Social,Paris 1889
30. K.Bittel Die Ruinen von Bogazkoy,Berlin 1937
31. " Grundzüge der Vor-und Frühgeschichte Kleinasien,Tübingen 1945
32. A.Alt Die Herkunft der Hyksos in Neuer Sicht, Berlin 1954
33. F.Cornelius Geschichte Alten Orients,Stuttgart 1950
34. J.Breasted Geschichte Ägyptens ,Zürich 1954
35. A.Brijussov Geschichte der Neolithischen Stämme im Europeischen Teil der USSR,Berlin 1962
36. L.Dawson Die Gestaltung des Abendlandes, 1960
- 37.W. Ginters Das Schwert der Scythen und Sarmaten in Südrussland,Berlin 1926
38. H.Günter Rassenkunde des Deutschen Volkes,1923
39. F.Haurar Urgeschichte Kaukasiens ,Wien 1937
40. W.Klenke Die Deutsche und Ihre Nachbarvölker,1929
41. E.Meyer Geschichte des Altertums,Stuttgart 1920
42. E.Nack Germanien , Wien 1963
43. S.Passarge Völkerkunde ,Berlin 1954
44. N.Pullman Geschichte der Völkerwanderung,Gotha 1863
45. M.Ricmenschneider Die Welt der Hethiter ,Stuttgart 1954
46. M.Rostowzew Skythen und der Bosporus,Berlin 1931
47. O.Schräder Die Indogermanen,Leipzig 1911
48. J.Stoyer Der Ursprung und das Wachstum der Sprachen Indo-Germanischer Europeer,Wien 1944
49. J.Strzygowski Altai-Iran und Völkerwanderung, 1910
50. K.Werner Ägypten,Babylonien,Griechenland,1960
51. V.Valentin Weltgeschichte, Deutschland 1963
52. A.Bausani The Persians , London 1971
53. H.Bauman The Land of Ur , London 1961
54. M.Barton Race Relations ,London 1961
55. E.Anati Palestine before the Hebrews ,London 1963
56. H.Bender The Home of the Indo-Europeans, 1922
57. C.Blegen Troy and the Trojans, London 1963
58. R.Braidwool The Near East and the Foundation of the Civilisation,U S.A. 1952

59. V.Child A Study of Indo-European Origins, 1926
 60. " Man Makes Himself, England 1966
 61. " The Prehistory of European Society, 1962
 62. " The Dawn of European Civilisation, 1957
 63. " The Aryans, London 1926
 64. A.Coates Prelude to History, London 1951
 65. " The Cambridge Ancient History, 1970
 66. G.Clark World Prehistory, Cambridge 1961 S.Piggot
 67. " Prehistoric Societies, 1965
 68. J.Comes Racial Myths, Paris 1952
 69. C.Coon The History of Man, London 1962
 70. " The Races of Europe, England 1954
 71. R.Coulborn The Origin of Civilized Societies, 1959
 72. A.Cowley The Hittites, Oxford 1920
 73. G.Daniel The First Civilization, London 1968
 74. C.Dawson The Making of Europe, London 1932
 75. R.Bloch The Etruscans, London 1958
 76. L.Delaporte Mesopotamia, London 1925
 77. F.Dvornik The Slavs, Boston 1956
 78. " The Making of Central and Eastern Europe, London 1949
 79. W.Durant Our Oriental Heritage, London 1954
 80. H.Dzieciol The Origin of Poland, New York 1966
 81. R.Farnel Greece and Babylon, Edinburgh 1911
 82. G.Glotz The Aegean Civilization, New York 1925
 83. E.Gibbon The Decline and Fall of the Roman Empire, London 1960
 84. M.Gimbutas The Prehistory of Eastern Europe, 1956
 85. J.Giepel The Europeans, London 1969
 86. H.Fleure The Peoples of Europe, Oxford 1922
 87. H.Günter The Racial Elements of Eur.His. London 1927
 88. C.Hampton The Etruscans, London 1969
 89. B.Havel History of Arian Rule in India, London 1935
 90. H.Gall The Ancient History of the Near East, 1950
 91. Falk and Scandinavian Archeology, Cambridge 1931
 Shelting
 92. E.Huntington Mainsprings of Civilization, New York 1959
 93. H.Kitto The Greeks, London 1951
 94. R.Kent Old Persians, New Haven 1961
 95. N.Kramer The Sumerians, Chicago 1963
 96. " History Begins at Sumer, 1958
 97. I.Lissner The Silent Past, London 1963
 98. G.Lindsay The Ancient World, London 1968
 99. S.Lloyd The Early Anatolia, England
 100.R.Lopetz The Birth of Europe, London 1966
 101.A.Macdone A History of Sanskrit Literature, N.Y. 1968
 102.W.McNeill The Rise of the West, New York 1965
 103.J.Lubbock The Origin of Civilization, London 1912
 104.M.Mallowan Early Mesopotamia and Iran, London 1965
 105.E.Minns Scythians and Greeks, London 1913
 106.A.Mongait Archeology in the USSR, London 1961
 107.S.Piggot Early Mesopotamia and Iran, London 1965
 108. " Prehistoric India, Harmondsworth, 1950
 109. " Ancient Europe, Edinburgh 1963
 110.T.Powell The Celts, London 1958
 111.E.Porada Ancient Iran, London 1918
 112.T.Rice The 'Scythians, London 1957

- 113.G.Roux   Ancient Irak, England 1964
114.H.Scullard   The Etruscan Cities and Rome, London 1967
115.M.Schlieman   Troy, Lond. n 1884
116.R.Silverberg   The Morning of Mankind, England 1967
117.L.Sprag de Camp   Ancient Ruins and Archeology, New York 1964
118.M.Rostowtzeff   Iranians and Greeks in South Russia,
                            Oxford 1922
119.T.Sulimirski   Prehistoric Russia, Dublin 1970
120.R.Sedillot   The History of the World, New York 1958
121.B.Sumner   Survey of Russian History, London 1944
122.J.Taylor   The Origin of the Arians, London 1892
123.S.Thompson   Russia thruogh the Ages, New York 1940
124.E.Thompson   The Early Germans, Oxford 1963
125.G.Tull   Early Civilisations, London 1968
126.Unesco   What is the Race? Paris 1952
127.A.Vasiliev   The Goths in the Crimea, Cambridge 1936
128.G.Vernadsky   The Origins of Russia, Oxford 1959
129.H.Wells   Short History of the World, England 1951
130.M.Wheeler   The Dawn of the Civilization, Lond. 1961
131.L.Woolley   The Sumerians, Oxford 1928
132.   Digging in the Past, London 1959
133.   Mesopotamia and the Middle East, Lond. 1961
-

